

Fizički prostor knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku: stanje i očekivanja

Marijanović, Luka

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:657627>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-29**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Diplomski studij Informatologije

Luka Marijanović

Fizički prostor knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku: stanje i očekivanja

Diplomski rad

Mentor: izv.prof.dr.sc. Sanjica Faletar Tanacković

Sumentor: dr. sc. Darko Lacović, poslijedoktorand

Osijek, 2016.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Odsjek za informacijske znanosti

Diplomski studij Informatologije

Luka Marijanović

Fizički prostor knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku: stanje i očekivanja

Diplomski rad

Društvene znanosti, informacijske i komunikacijske znanosti, knjižničarstvo

Mentor: izv.prof.dr.sc. Sanjica Faletar Tanacković

Sumentor: dr. sc. Darko Lacović, poslijedoktorand

Osijek, 2016.

Sažetak

Cilj diplomskog rada je dati pregled dosadašnjih istraživanja koja su vezana uz ponašanje korisnika pri korištenju prostorija visokoškolskih knjižnica te provesti slično istraživanje u prostorijama knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku. Većina dosada provedenih istraživanja u prostorima visokoškolskih knjižnica pokazala su kako prosječna zauzetost prostorija uvelike ovisi o uređenju prostora i opremi same knjižnice. Primjerice, istraživanja unutar visokoškolske knjižnice u Novom Mexicu donijela su mnoštvo kritika korisničke zajednice zbog zastarjelosti jedne od dviju knjižničnih zgrada. Rezultati provedeni u sklopu istraživanja prostora visokoškolske knjižnice u Indiani pokazali su nedostatak računala, dok su istraživanja vezana uz knjižnicu u Ohiju i američki kampus ukazala na nedostatak prirodnog svjetla i fizičkog prostora za boravak. U istraživanju koje je provedeno za potrebe ovoga rada u prostorijama knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku koristila se metoda promatranja s nenametljivim pristupom. Korisnici i prostori knjižnice su promatrani i fotografirani u šest termina tijekom pet radnih dana u tjednu. Rezultati ovoga istraživanja pokazali su da je najveći broj korisnika bio unutar prostorije za tihi rad u ponedjeljak i utorak, dok je najveća zauzetost računala bila unutar prostorije za tihi rad od sredine do kraja tjedna (srijeda, četvrtak i petak). Osim toga istraživanje je ukazalo na nefunkcionalnost računala, nepravilan razmještaj tehnoloških priključaka, kao i prenapučenost prostorije za tihi rad. Primjenom dobivenih rezultata u konačnici, težilo se preuređenju knjižničnih prostora i usluga poradi većeg zadovoljstva budućih generacija korisnika.

Ključne riječi: visokoškolske knjižnice, prostori, tehnologija, promatranje, Filozofski fakultet u Osijeku

Sadržaj

1.Uvod	1
2.Prostor i oprema u visokoškolskim knjižnicama: dosadašnja istraživanja	2
2.2.Korištenje prostora u knjižnicama	4
2.3.Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije	7
2.4.Knjižnica kao „treći prostor“	9
2.5.Dizajn prostora knjižnice	13
2.6.Oprema u visokoškolskim knjižnicama	17
3.Istraživanje	21
3.1.Cilj i svrha istraživanja	21
3.2.Metodologija	21
3.3.Rezultati istraživanja	24
3.3.1.Prostorija za grupni rad	24
3.3.2.Prostorija za tihi rad	39
3.3.3.Prostorija za strane jezike	53
4.Rasprava	67
5.Zaključak	81
6.Literatura	83
7.Prilozi	86
7.1.Prostorija za grupni rad	86
7.2.Prostorija za tihi rad	87
7.3.Prostorija za strane jezike	88
7.4. Tablica elemenata	89

1.Uvod

Zahvaljujući promjenama nastalim pod utjecajem zahtjeva korisnika i matičnih institucija s naglaskom na visokoškolske knjižnice, nužno je provoditi redovna istraživanja kako bi se dobio kvalitetniji uvid u zadaće koje stoje pred knjižnicom te načine na koje se treba prilagoditi novim trendovima i načinima rada. Istraživanjem koje je provedeno unutar ovog rada nastojao se utvrditi intenzitet korištenja prostorija knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku s obzirom na dane u tjednu te identificirati različite aktivnosti kojima se studenti bave unutar njih. U teorijskom dijelu rada opisuju se različite vrste istraživanja u prostorima visokoškolskih knjižnica s naglaskom na njihove ciljeve, metode i rezultate. Nakon opisa različitih istraživanja ukratko se opisuje metoda promatranja, njezine karakteristike, kriteriji i pravila prilikom provođenja, zatim slijedi detaljnije potpoglavlje o samom korištenju knjižničnih prostora, unutar kojeg se navodi niz uspješnih primjera prakse vezanih uz provođenje istraživanja s naglaskom na visokoškolske knjižnice. Tehnološki aspekt također je ukratko opisan unutar zasebnog potpoglavlja, uključujući korištenje informacijske tehnologije te njezinih karakteristika, kao i primjer dobre prakse. Potpoglavlje Knjižnica kao „treće mjesto“ nudi niz različitih primjera istraživanja knjižnice kao mjesta ugone i opuštanja, unutar kojeg se svi osjećaju jednakim čime se doprinosi samom zadovoljstvu korisnika. Posljedna dva potpoglavlja unutar teorijskog dijela odnose se na dizajn prostora knjižnice i opis opreme koja se koristi unutar njezinih prostorija. U istraživačkom dijelu rada najprije se opisuje cilj i svrha te metodologija istraživanja (način provođenja i korisnička populacija u odnosu na prostor koji se istražuje). Nakon toga slijedi analiza rezultata po prostorijama knjižnice koji su popraćeni grafikonima i tablicama, te rasprava unutar koje se uspoređuju rezultati istraživanja različitih prostorija, poradi utvrđivanja odnosa i različitog intenziteta korištenja. U konačnici navodi se zaključak koji ukratko opisuje spoznaje do kojih se došlo istraživanjem te navode savjeti za buduću praksu i poslovanje knjižnice, kao i prijedlozi istraživanja koja bi ubuduće mogla koristiti knjižnici Filozofskog fakulteta u Osijeku.

2.Prostor i oprema u visokoškolskim knjižnicama: dosadašnja istraživanja

Knjižnice se razvijaju od samog postanka, još od početaka kada su pohranjivale mnoštvo glinenih pločica pa sve do 21. stoljeća i pojave velikog broja tehnoloških pomagala koja se mijenjaju velikom brzinom. S obzirom da je digitalni trend uvelike utjecao na način kako studenti pronalaze i koriste informacije, visokoškolske knjižnice su primorane prilagoditi se takvoj vrsti usluga te uskladiti svoje poslovanje u skladu s istim.¹Upravo zahvaljujući tehnologiji, promjenama u načinu ponašanja korisnika, okruženju i drugačijim uvjetima obrazovanja dolazi do sve veće potrebe za konstantnim unaprjeđenjem knjižničnih prostora i onoga što knjižnice kao ustanove nude.²Kroz knjižničnu praksu pokazalo se najkorisnijim provođenje istraživanja kao svojevrstne metode dobivanja rezultata i relevantnih spoznaja o tome što unutar knjižnice treba promijeniti kako bi se povećala njezina funkcionalnost i poboljšalo pružanje usluga. Istraživanje prostora knjižnice nudi niz odgovora vezanih uz sam prostor, što uključuje i razumijevanje načina na koji korisnici koriste taj isti prostor te kako ga doživljavaju, ulogu čitanja unutar knjižnice kao trećeg mjesta prilazeći istraživanju iz perspektive samih korisnika, odnosno njihovih doživljaja samog prostora.³ Knjižnice unatoč različitim predrasudama i skepticizmu poradi sve većeg porasta informacijsko komunikacijske tehnologije i dalje igraju bitnu ulogu u životima studenata, profesora i općenito korisnika s obzirom na njihovo poslanje te se može reći kako knjižnice kao „treći prostor“ itekako treba održavati te stimulirati okruženje s obzirom na potrebe korisnika kako bi se osjećali kao „kod kuće“.

Postoje različite vrste istraživanja knjižničnog prostora i potreba samih korisnika te ovisi o kompleksnosti i osoblju knjižnice da odluče kojoj vrsti istraživanja će pristupiti. U istraživanjima pomoću metode promatranja korisnici se svakodnevno promatraju pri

¹Usp. Bailin, Kylie. Changes in academic library space: a case study at the University of new South Wales.// Australian Academic & Research Libraries 42,4(2013), str. 342. URL:

<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00048623.2011.10722245>(2016-06-06)

²Usp. Creelman, Alastair. Public libraries as learning spaces.//Scandinavian library quaterly 45, 1(2012),str. 16-17. URL: <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A537588&dswid=-8255> (2016-06-06)

³Usp. May, Francine. Methods for studying the use of public spaces in libraries.// Canadian Journal of Information and Library Science 35, 4(2011), str. 355. URL:

https://mruir.mtroyal.ca/xmlui/bitstream/handle/11205/107/CJILS_FMay_preprint.pdf?sequence=1 (2016-05-08)

korištenju knjižničnih prostora u otvorenom ili nenametljivom pristupu te se mogu primijeniti različiti intervjui ili ankete. Primjerice, u Sveučilišnoj knjižnici u Novom Mexicu uz samu metodu promatranja vodili su i oblik ankete sa studentima postavljajući određene upite na ploču pri ulazu ili, primjerice, unutar istraživanja pet visokoškolskih knjižnica u Kanadi kombiniralo se promatranje s upitnicima koji su bili postavljeni korisnicima u odvojeno vrijeme. Intervju kao metoda se također može primijeniti pri procesu proučavanja prostora knjižnice, najčešće s pojedinim članom osoblja ili pak korisnikom kako bi se dobio koristan odgovor na ono što treba promijeniti i na koji način s obzirom na njihovo dosadašnje iskustvo. Svaki oblik metode istraživanja sa sobom nosi određene prednosti i mane, manjak odnosno višak kvantitativnih ili kvalitativnih rezultata, subjektivnosti u odnosu na objektivnost, relevantnost s obzirom na uzorak ispitanika te stanja unutar prostorija u dotičnom trenutku istraživanja itd. Većina knjižnica upravo zbog toga koristi kombinirane metode (triangulacije) unutar koje provode više oblika istraživanja (kao što su već neke spomenute), što dakako poboljšava u konačnici sam rezultat, uzimajući prednosti svake pojedine vrste istraživanja, no sve ovisi o kompleksnosti samog istraživanja i dobivenih rezultata.⁴ Metoda triangulacije služi poradi dobivanja što kvalitetnijeg dokaza o potrebnim preduvjetima prilikom planiranja knjižničnih prostora u svrhu podupiranja ne samo tehnološke podrške, već formi grupnih učenja te tradicionalnih usluga vezanih uz zbirke i građu.⁵ Potrebe korisnika trebaju služiti zaorijentaciju knjižničnog poslovanja te istraživanja kao takva kreću od korisnika i završavaju na njima. Rezultati dobro provedenog istraživanja knjižnice kao bitnog prostora u životu svakog korisnika mogu poslužiti kao kritika onome što je dosad nedostajalo te isto tako biti dobar poticaj i komentar poradi poboljšanja daljnjih usluga ikvalitete počevši od samog prostora, ugone, okruženja, tehnologije te onoga što knjižnica kao takva može ponuditi, a dosada je zanemareno.⁶

⁴ Usp. Beck, Susan E., Manuel, Kate. Practical research methods for librarians and information professionals. Neal-Schuman Publishers, 2008.

⁵ Usp. Khoo, Michael J. et al. A really nice spot: evaluating place, space and technology in academic libraries. // College & Research Libraries 77,1 (2016), str. 2. URL: <http://cr1.acrl.org/content/early/2015/04/10/cr115-698.full.pdf+html> (2016-06-06)

⁶ Usp. Turner, Arlee; Welch, Bernadette; Reynolds, Sue. Learning spaces in academic libraries: a review of the evolving trends. // Australian Academic & Research Libraries 44, 4(2013). URL: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00048623.2013.857383> (2016-06-06)

2.2. Korištenje prostora u knjižnicama

Sveučilišna knjižnica može biti svojevrsno sklonište, no može i služiti kao okupljalište za zajednički rad i komunikaciju. Interesi i prioriteti korisnika variraju, što zahtijeva od knjižnice fokus na stvaranje podjednako demokratičnih prostora kao i značajnijih.⁷ Planiranje knjižnice kao mjesta prvotno uključuje stvaranje ugone iz perspektive korisnika te zahtijeva detaljnu analizu rezultata. M. J. Khoo et al. proveli su istraživanje unutar sveučilišne knjižnice američkog kampusa koje se baziralo na intervjuiranjima korisnika uz dobivanje kritika ili savjeta vezanih uz knjižnični prostor, te na promatranje zauzetosti mjesta u samoj knjižnici. Naravno da je riječ o metodi triangulacije unutar koje istraživanje prosječne zauzetosti pruža bitan temelj promatranja i donošenja ključnih rezultata vezanih uz promatranje. Spomenuti autori došli su do spoznaja kako korisnici unutar prostorija knjižnice zahtijevaju daleko veću koncentraciju prirodnog svjetla pri čemu se dio drugog kata knjižnice preuredio postavljajući veći broj stolova uz same prozore te su došli do spoznaja o problematici vezanoj uz doživljaje i očekivanja korisnika s obzirom na zauzetost samog prostora te načina na koji se isti prostor veže uz njihovo ponašanje, primjerice preferiraju li rad u grupama ili samostalno, što podrazumijevaju pod zauzetim prostorom. U konačnici rezultati istoimenog istraživanja potvrdili su važnost redovnog vrednovanja prostora knjižnice upravo zahvaljujući konstantnim promjenama ovisnim o sociološkim i pedagoškim praksama te samim doživljajima knjižničnih paradigmi od strane korisnika.

Unutar istraživanja koje opisuju S. Faletar Tanacković, D. Lacović i G. Gašou prostorijama knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku metodom promatranja vodilo se računa o stavovima korisnika i njihovim zahtjevima za većim brojem slobodnih mjesta u odnosu na tehnološke potrebe uzimajući u obzir prepreke s kojima se korisnici susreću u knjižnici, uslugama i prostoru te načinu unaprjeđenja samog prostora i dizajna. Istraživanje su 2013. godine provodili studenti tijekom jednog radnog tjedna od ponedjeljka do petka (ukupno 108 sati promatranja). Istraživanje je donijelo mnogo rezultata koji su upućivali na gotovo trećinu korisnika sa željom proširenja i poboljšanja samog prostora uključujući povećanje slobodnih

⁷Usp. Bailin, Kylie. Nav. dj., str. 343.

mjesta, oblikovanje stolova s obzirom na tehnološke potrebe prvenstveno unutar prostorije za tihi rad. Rezultati istraživanja uputili su na niz problema s obzirom na zastarjelost računala, prenapučenost prostorije za tihi rad te velikog broja grupnih radova. Zahvaljujući provedenom istraživanju poduzeo se niz postupaka unaprjeđenja, poput uvođenja novih računala, proširenja prostora putem drugačijeg rasporeda stolova s naglaskom na lakši pristup priključcima za računala i laptope. Uvedeni su novi, širi i pristupačniji stolovi te se počelo pregovarati i o bežičnom pristupu internetu kako bi se korisnicima olakšao pristup putem vlastitih uređaja.⁸

Sveučilišna knjižnica u Novom Mexicu može poslužiti kao primjer dobre prakse istraživanja koje je uvelike pridonijelo boljitku knjižničnih usluga i zadovoljavanju zahtjeva korisnika. Knjižnica koje se sastojala od dvije zgrade od kojih je jedna starija (Zuhl) i druga novija (Branson) susrela se 2008. godine sa svojevrsnom prostornom krizom, odnosno nedostatkom uvjeta koji bi zadovoljili potrebe korisnika, prvenstveno u Zuhl zgradi. Počevši s pitanjima na koji način je prostor knjižnice korišten te što bi korisnici željeli vidjeti u prostorima knjižnice, a da dosad nije primijenjeno, C. Pierard i N. Lee proveli su istraživanje metodom promatranja u kombinaciji s anketnim upitnicima na panoima unutar knjižnice. Do 2009. godine prikupili su dovoljno rezultata da unaprijede svoj prostor na veliko iznenađenje korisnika. Bez velikih arhitektonskih i građevinskih uređenja te radova proširili su svoje prostore uvođenjem novih namještaja, premještanjem postojeće garniture i polica, dodavanjem znakova i simbola za određene prostorije, dodavanjem oku ugodnih boja na zidovima i mjestima za odmor o kojima će se detaljnije govoriti u sklopu opisa opreme, te su postigli veliki napredak uz minimalan trošak zahvaljujući rezultatima dobivenim istraživanjem. Čitanje literature i vođenje vlastitih bilješki kao dvije odvojene kategorije interesa stavljaju fokus na korištenje papirne/knjižne građe unutar prostorija knjižnice. Čitanje literature podrazumijeva način korištenja tiskane literature iz knjižnice te obuhvaća korisnike koji su posjedovali neku vrstu knjižne građe za razliku od računala. Podatci prikupljeni o samom trendu čitanja mogu poslužiti kao dobar pokazatelj intenziteta korištenja knjižnične

⁸Usp. Faletar Tanacković, Sanjica; Lacović, Darko; Gašo, Gordana. Student use of library physical spaces: unobtrusive observation of study spaces in an academic library. // Libraries in the Digital Age (LIDA) Proceedings / ed. by Bosančić, Boris ; Faletar Tanacković, Sanjica. Zadar : University of Zadar, Department of Information Sciences, 2014. URL: <http://ozk.unizd.hr/proceedings/index.php/lida/article/download/114/116> (2016-06-05)

građe te koliko se taj isti trend mijenjao u usporedbi s prijašnjim istraživanjima. Nije nužno da korisnici koji ne vode bilješke ili čitaju literaturu koriste računala, no zahvaljujući rastućoj popularnosti informacijsko-komunikacijske tehnologije rezultati ove dvije kategorije mogu poslužiti kao zanimljiva usporedba dviju postojećih paradigmi.⁹Samostalno učenje i učenje u paru predstavljaju ponovno dvije kategorije interesa koje međusobno utječu jedna na drugu. Pod samostalnim učenjem popisuje se broj studenata primijećenih u samostalnom radu (učenje iz literature, bilješke, računala itd.), dok pod učenje u paru spadaju korisnici koji obavljaju slične aktivnosti u grupama po dvoje. Većina korisnika koji stavljaju naglasak na poteškoće prilikom boravka unutar knjižničnih prostora, uglavnom stavljaju naglasak na probleme poput buke, velikog broja ljudi unutar prostorijate prevelike interakcije između korisnika.

Problemi poput buke i prenapučenosti uočeni su unutar istraživanja koje su proveli F. May i A. Swabey u periodu od 2009. do 2010. godine na 5 malih knjižnica u Kanadi u periodu od 2009. do 2010. godine, gdje su metodom promatranja i malih intervju s korisnicima došli do iznenađujućih rezultata po pitanju nezadovoljstva okruženjem upravo zbog navedenih stavki kao i više od trećine korisnika koji preferiraju raditi samostalno za razliku od grupnih radova. Odnos informacijsko-komunikacijske tehnologije u odnosu na tiskanu građu također je išao u korist tiskane literature, gdje korisnici i dalje uvelike koriste knjižnu građu za razliku od online materijala, što i dalje pridonosi trendu čitanja te čini primjer knjižnica u Kanadi zanimljivim.¹⁰Učenje i znanje se podupiru i vežu jedno uz drugo kroz spajanje ljudi poput zajedničkog rada i zadataka u grupi, gdje studenti preuzimaju kontrolu nad učenjem i radom unutar knjižničnog prostora.¹¹ Za razliku od radova u paru, grupni radovi obuhvaćaju troje ili više studenata uključenih u zajedničku aktivnost vezanu uz određeni zadatak. Grupni radovi od samih početaka obrazovanja igraju bitnu ulogu u razvoju znanja i vještina organizacije pojedinaca pri pronalasku rješenja te u konačnici doprinose budućem zanimanju i sociološkim vještinama. Prostori visokoškolskih knjižnica trebaju

⁹Usp. Pierard, Cindy; Lee, Norice. Nav. dj.

¹⁰Usp. May, Francine; Swabey, Alice. Using and experiencing the academic library: a multisite observational study of space and place.// *College & Research Libraries* 76, 6(2015), str.781. URL: <http://crl.acrl.org/content/76/6/771.full.pdf+html> (2016-05-06)

¹¹Usp. Turner, Alee; Welch Bernadette; Reynolds, Sue. Nav. dj., str. 230.

osigurati dovoljan broj zajedničkih stolova, uvjete te pomoć osoblja pri stimulaciji takvih vrsta aktivnosti. Unutar prethodno spomenutog istraživanja prostorija knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku 2013. godine, prostorija za tihi rad je daleko prednjačila po broju posjeta i prosječnoj zauzetosti naspram preostalih prostorija te će usporedba rezultata ovog istraživanja pokazati koliko se taj trend promijenio ili pak ne.¹² Prethodno je bitno ustanoviti koliko često studenti određenog fakulteta dobivaju grupne zadatke u usporedbi s onim samostalnim kako bi se mogao približno odrediti prosječan broj grupa i njihov intenzitet. Na primjeru sveučilišnih knjižnica općenitogrupni radovi se najčešće odnose na razne vrste seminara, zajedničkih izlaganja, pilot projekata i slično, dok veći broj studenata i dalje prakticira samostalni rad ili pak rad u grupi. Grupni radovi podrazumijevaju intenzivnu komunikaciju i buku unutar dotične prostorije te je bitno izolirati ih od prostorija u kojima se radi u tišini (grupni rad/tihi rad). Pri pristupu grupama može se prakticirati otvoreni način istraživanja, pri kojemu bi sam istraživač bio uključen u rad grupe i na taj način dobio kvalitetniji uvid u funkciju ili pak nenametljivi pristup pri kojemu se pasivno promatra rad grupe i bilježe najrelevantnije i vidljivije karakteristike za kasniju analizu. Prilikom dotičnog istraživanja prakticirao se nenametljiv pristup grupi s dovoljno dobivenim brojem rezultata. Prednost nenametljivog pristupa je promatranje korisnika u njihovom prirodnom okruženju, bez povrede njihovog načina rada davanjem do znanja da se radi o istraživanju. Ukoliko korisnici postaju svjesni da se nalaze unutar istraživanja neće se ponašati jednako prirodno, što dakako utječe na sam ishod rezultata i njihovu relevantnost pri konačnoj primjeni u poboljšanju knjižničnih usluga.

2.3. Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije

Digitalne tehnologije uvelike olakšavaju pristup informacijama za razliku od tiskane i knjižne građe eliminirajući prostorne barijere i stvarajući prostor unutar knjižnica za uporabu već postojećih informacijskih usluga.¹³ Prelazeći iz paradigme fokusirane na tiskanu građu u

¹²Usp. Faletar Tanacković, Sanjica; Lacović, Darko; Gašo, Gordana. Nav. dj.

¹³Usp. Khoo, Michael J. et al. Nav. dj., str. 4.

onu računalnu, ulaskom u informacijsko doba te sve većim razvojem informacijsko-komunikacijske tehnologije računala su postala bitan segment svake uspješne visokoškolske knjižnice. Korisnici, odnosno studenti mogu pristupiti internetu i izvan knjižničnih prostora, no nerijetko im nisu dostupne određene baze podataka i servisi kojima im knjižnica otvara pristup putem svojih servera. Potreba za računalnom tehnologijom, kao dio sve više rastućeg trenda sagledana je kroz mnoštvo istraživanja unutar knjižnica, poput primjerice knjižnice Sveučilišta u Indiani (South Bend) gdje je utvrđeno kako su računala uvelike korištena za zabavu (pretežno vikendom) dok ostatkom tjedna ponedjeljak i utorak zauzimaju najveći postotak korištenih računala. Problem do kojeg se također došlo u spomenutom istraživanju je i nemogućnost zadovoljavanja potreba za računalima, bez obzira na broj novih koja bi pristigla. Do sličnih rezultata se došlo unutar već spomenutog istraživanja knjižnice fakulteta u Osijeku gdje nije kao problem naveden samo nedostatak računala kao i njihova zastarjelost, već i nedostupnost priključaka za laptope zbog lošeg rasporeda stolova. Istraživanje je između ostaloga pridonijelo tome da se nabave nova računala i načini drugačiji raspored stolova prvenstveno unutar prostorije za tihi rad.¹⁴ Tehnologija nije samo unaprijedila rad studenata, već i omogućila nove načine učenja, zajedničkih radova te u konačnici zabave i razonode nakon napornog rada, što i objašnjava veliku potražnju za istim. Knjižna građa se i dalje koristi kao bitan dio knjižnične zbirke, no tehnološka evolucija prednjači iz dana u dan te knjižnice trebaju ostati u tijeku i reagirati na korisničke potrebe redovnim istraživanjima. Primjer kvalitetnog istraživanja korištenja računala proveden je unutar Clark Memorial Library na Shawnee State sveučilištu u Ohiju. Dotična sveučilišna knjižnica nije posjedovala odvojene prostorije s računalima već jednu zajedničku prostoriju s mnoštvom računala za stolovima na prvom katu knjižnice. Istraživanje je provedeno kroz periode od 10 dana u razmaku od par mjeseci. Rezultati do kojih se došlo promatranjem pokazali su kako je najveći postotak korištenja računala sredinom radnog tjedna, dok je vikendom postotak korisnika računala najmanji te se uglavnom bave pretraživanjem interneta poradi zabave i opuštanja dok je tada korištenje prostorija za tihi rad i učenje minimalan. Zanimljivo je kod knjižnice u Ohiju kako korisnici preferiraju katove iznad prostorije za računala premda na njima nema niti jednog prisutnog računala što, kako je navedeno u rezultatima istraživanja, rezultira

¹⁴Usp. Faletar Tanacković, Sanjica; Lacović, Darko; Gašo, Gordana. Nav. dj.

većom razinom prirodnog svjetla, većeg prostora i „samotnijeg“ načina rada koji studenti preferiraju. Kategorija interesa vezana uz tehnologiju također čini bitan dio istraživanja i dolaženja do prosječne zauzetosti računala tijekom radnog tjedna, prikupljeni rezultati poslužili su kao relevantan čimbenik te su prikazani unutar analize.¹⁵ Korištenje mobitela i slušalica se također odnose na tehnološki aspekt istraživanja te se vode pod odvojene kategorije interesa. Mobiteli i slušalice podjednako spadaju pod tehnološki aspekt knjižničnih usluga te podrazumjevaju pristup internetu i ostalim tehnološkim pomagalicama kako bi se korisnicima olakšalo njihovo korištenje. Premda korisnici posjeduju pristup računalima, velik broj istih preferira korištenje vlastitih uređaja unutar kojih pohranjuju građu, pišu radove i sl.¹⁶

2.4. Knjižnica kao „treći prostor“

U visokoškolskim knjižnicama korisnici ne dolaze samo da bi učili i radili, već i nerijetko da bi se odmarali u tišini te konzumirali jelo i piće. Odmor i jelo/piće su unutar istraživanja opisanog u ovom radu dvije odvojene kategorije interesa, premda se podjednako odnose na aktivnosti nevezane nužno uz neku vrstu učenja i korištenja knjižničnih usluga. Mnogo studenata u prethodno provedenim istraživanjima knjižnicu vidi kao tihi prostor za odmor od svakodnevnog učenja, buke, ispita i ostalih aktivnosti koje podrazumijevaju napor u njihovom životu. Sagledavanjem knjižnice kao takve ponovno se dolazi do pojma knjižnice kao trećeg mjesta odnosno drugog doma u očima korisnika.

U dosadašnjim istraživanjima većina korisnika po pitanju jela i pića koristi isključivo piće, osim knjižnice koje u svom sklopu imaju kafić ili svojevrsnu kantu. Primjerice, u istraživanju provedenom unutar sveučilišne knjižnice u južnom Walesu od 2009. do 2011. godine rezultati su pokazali veliko zadovoljstvo korisnika knjižnicom upravo zahvaljujući

¹⁵Usp. Johnson, Michael W.; Finlay, Stephen C. When and where: patron use of computer banks and study rooms. // Library Philosophy and Practice (2013). URL:

<http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2394&context=libphilprac> (2016-05-06)

¹⁶Usp. Thompson, Susan. Student use of library computers: are desktop computers still relevant in today's libraries? // Information Technology and Libraries 31, 4(2012), str. 23. URL:

<https://ejournals.bc.edu/ojs/index.php/ital/article/download/2284/pdf> (2016-05-06)

ugodnoj atmosferi i nedostatku buke, prilikom čega je sama koncentracija i angažman studenata bio daleko veći.¹⁷ Kao dobar primjer knjižnice u obliku trećeg mjesta mogu poslužiti rezultati istraživanja provedenog u Norveškoj na jednoj od mnoštva knjižnica obuhvaćenih pod okvirom Libraries Areas for Citizenship project (PLACE-a) unutar kojeg su susreli dvije različite vrste korisnika unutar dva slučaja. Prvi slučaj odnosio se na jednog poznatog autora i nezaposlenog korisnika, dok se drugi slučaj odnosio također na poznatog autora i imigranta, svi korisnici su koristili knjižnicu odnosno njezina računala. Nakon intervjuiranja svih korisnika došlo se do zaključka kako je svaki individualni korisnik boravio u knjižnici zbog sličnih razloga te koristio prostore iz gotovo identičnih razloga neovisno o svom socio-ekonomskom statusu. Upotrebljavajući knjižnicu na ovakav tradicionalni način potiče se osjećaj jednakosti među korisnicima bez obzira na njihovom status i stupanj obrazovanja te na taj način doprinosi knjižnici kao trećem prostoru u kojem se svi osjećaju ravnopravno i jednako.¹⁸

Pri istraživanju koje su proveli D. E. Agosto et al. nad 25 američkih javnih knjižnica u periodu od 2005. do 2010. godine također se došlo do interesantnih rezultata u području istraživanja knjižnice kao trećeg mjesta. Istraživanje se odnosilo na mlade težeći odgovorima na pitanja o idealnom dizajnu prostora, aktivnostima uključenim u prostor knjižnice te najkvalitetnijim praksama dizajna prikladnog mladim korisnicima. Istraživanje je provedeno na način da je svakoj grupi korisnika unutar dotične knjižnice poslana kamera s namjerom da snime 3 do 10 minuta vlastiti knjižnični prostor uz naraciju, na način da se dobije što kvalitetniji uvid u samo funkcioniranje knjižničnih prostora kao i u njihov vlastiti stav o prostoru. Rezultati su u konačnici pružili niz korisnih odgovora prvenstveno s naglaskom korisnika na fizičkoj ugodnosti pri boravku unutar knjižnice. Korisnici kao i sami knjižničari pridaju pozornost udobnom namještaju, dobrom osvjetljenju te opremi koja bi se mogla daleko bolje iskoristiti unutar samih prostora, pri čemu knjižničari daju više važnosti resursima dok korisnici stavljaju fokus na aktivnosti unutar knjižnice. Od dizajnera se također

¹⁷Usp. Bailin, Kylie. Nav. dj., str. 352.

¹⁸Usp. Sloan, Elanie. Library as a place in communities: a literature review. URL: <https://theidaholibrarian.wordpress.com/2013/11/17/library-as-place-in-communities-a-literature-review/> (2016-07-12)

zahtijeva da pri prethodnom planiranju samih prostora knjižnice uzmu u obzir potrebu za pohranom resursa odnosno građe i potrebu za aktivnostima na kojima korisnici inzistiraju podjednako. Po pitanju aktivnosti mladi korisnici također stavljaju veliki naglasak na aktivnostima koje obavljaju u svoje slobodno vrijeme nevezano uz učenje pri čemu bi knjižnica trebala osigurati daleko adekvatniji prostor. U konačnici rezultati pokazuju kako se potrebe korisnika konstantno mijenjaju i potrebno je redovito vrednovanje te preispitivanje kako bi se knjižnica što lakše uskladila s istim. Istraživači su zaključili da te iste potrebe nisu nužno vezane uz usluge knjižnice kao svojevrsnog „radnog mjesta“ već upravo suprotno, da korisnici traže mjesto za odmor, zabavu, druženje i opuštanje što uvelike knjižnicu stavlja u kontekst trećeg mjesta te cjeloukupan dizajn, oprema i uređenje prostora o tome ovise.¹⁹ Premda su rezultati provedeni u Americi bazirani na javnim knjižnicama, točnije centrima orijentiranim potrebama mladih, mogu se primijeniti i na sveučilišne knjižnice gdje isto takoprevladava populacija mlađih korisnika koji ne dolaze u knjižnicu isključivo radi obaveza već poradi odmaranja nakon napornog dana na fakultetu. Bitno je uzeti u obzir činjenicu da knjižnica ne služi isključivo za pohranu i posudbu građe već i kao mjesto za rekreaciju, odmor i mnoštvo drugih aktivnosti.

Unutar sveučilišne škole za dizajn Sveučilišta za tehnologiju u Queensland-u (Australija) provedeno je istraživanje vezano uz knjižnicu Concord Library(Sydney) kao treći prostor s perspektive odnosa tehnologije i tradicionalnog korištenja prostora. Svrha istraživanja bila je vezana uz pitanje na koji način knjižnice podupiru razvoj digitalnog i fizičkog aspekta svojih usluga i korisničkih prohtjeva te kako ostvaruju svoju ulogu kao trećeg mjesta spajajući tehnološki neobrazovane korisnike s internetom i ostalim tehnološkim pomagalicama. Korištenjem metode studije slučaja u kombinaciji s nametljivim pristupom, istraživači su pozvani od strane knjižničara da sudjeluju u odboru za strateško planiranje unutar knjižnice pri čemu im je dozvoljeno provođenje intervjua s korisnicima u rasponu od 30 minuta do punog sata. Nakon provedenog istraživanja rezultati su pokazali kako izrazito mali broj korisnika u knjižnici koristi društvene mreže putem tehnoloških pomagala te većina

¹⁹Usp. Agosto, Denise E. et al. This is our library, and it's a pretty cool place: a user-centered study of public library YA spaces. // Public Library Quarterly 43, (2015), str. 23-43. URL: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01616846.2015.1000777> (2016-07-12)

preferiraju komunikaciju unutar knjižnice kao fizičkog prostora. Unatoč činjenici da velik broj korisnika prostora na kojem knjižnica djeluje posjeduje računala i pristup internetu, gotovo 48% korisnika nije uključeno u rad knjižnice elektroničkim putem. U zaključku istraživači su utvrdili kako korisnici Concord knjižnice daleko više preferiraju pristup knjižnici kao fizičkom prostoru te posjeduju određenu vrstu skepticizma pri pristupu mreži. Od knjižnice se očekuje da poradi na vizualno jednostavnijim online-sučeljima kako bi privukla svoje korisnike, otvori centre edukacije za mrežno korištenje te ojača svoje društvene mreže kroz razne vrste novih platformi, kvizova, vizualnih stimulacija i sl. Primjer istraživanja u Australiji jasno pokazuje kako knjižnica kao treće mjesto ne postoji isključivo u smislu fizičkog prostora, već treba poraditi i na tehnološkim aspektima sa zadaćom da se korisnici osjećaju ugodno i povezano jedni s drugima bez obzira na fizički aspekt.²⁰ Tehnologija olakšava komunikaciju i prekida sve oblike prostornih barijera u komunikaciji s knjižničnim osobljem te ostatkom knjižnične zajednice i interakciji s građom. Bitno je osigurati kvalitetan pristup mreži, kao i sadržaj knjižničnih portala te društvenih mreža kako bi korisnici ostvarili međusobnu interakciju uz osjećaj ugone, opuštenosti i bez straha pri pristupu tehnologiji. Navedene stavke kao i rezultati spomenutog istraživanja služe kao dokaz da knjižnica mora uložiti veći trud u izgradnju vlastite mreže i online suradnju te potvrditi ulogu trećeg mjesta unutar informacijsko-komunikacijskog sektora kao i fizičkog.

Knjižnica uz svoje temeljno poslanje i ciljeve mora prihvatiti ulogu trećeg mjesta. Hrana i piće, primjerice, su dvije kategorije koje su godinama predstavljale problem unutar knjižničnih prostora gdje se preferiralo održavati građu i prostorije čistim. Mnoštvo knjižnica pokušalo je uvesti zabrane poput, primjerice, sveučilišne knjižnice na Lutheranskom fakultetu u Kaliforniji, gdje su unatoč mnoštvu zabrana knjižničari i dalje susretali velik broj studenata koji su ignorirali zabrane te unosili hranu i piće u prostorije knjižnice. Upravo zahvaljujući takvim iskustvima knjižnice poput John Spoor Brom knjižnice u Camarillu ili pak knjižnice na Mississippi sveučilištu počele su dozvoljavati unošenje hrane, pića i kave, stvarajući ugovore s poznatim konglomeratima poput Starbucks-a te Einsteins Bagels-a. Korisnici su

²⁰Usp. Houghton, Kirralie; Foth, Marcus; Miller, Evone. The continuing relevance of the library as a third place for non-users of IT: the case of Canada Bay. // The Australian Library Journal 62(2013), str. 1-14. URL: http://eprints.qut.edu.au/56428/1/ALJ_Feb_2013_Houghton_Foth_Miller.pdf (2016-07-12)

knjižnicu počeli doživljavati kao drugi dom, za razliku od dosadašnjih stereotipa o prašnjavim sobama s mnoštvom knjiga u kojima je dosadno i suhoparno. Steve Brogden voditelj obnove nad Thousand Oaks knjižnicom (Sjedinjene Američke Države) izjavio je žaljenje nakon same obnove, budući da nije predvidio ugradnju kafića te planira taj pothvat u bližoj budućnosti uzeti u obzir. UC Merced knjižnica otvorena 2005. godine od početka nije posjedovala zabranu hrane ili pića te su čak ponudili dostavu pizze u prostorije za rad, uz naravno pravila da se informira ukoliko se piće prolje te da se kutije od pizze ne koriste kao podmetači. Unutar tri godine osoblje UC Merced knjižnice prijavilo je samo nekolicinu incidenata vezanih uz nered i smeće prouzrokovano hranom, dok je većinom sve proteklo u najboljem redu bez oštećenja građe i knjižnične opreme. Zahvaljujući takvim viđenjima knjižnice mnogi knjižničari strahuju kako se izgubio izvorni identitet ustanove, no kako je povjesničar Jerry Campbell izjavio 2007. godine sagledavajući čitav novi koncept da se ne može utvrditi kako je knjižnica izgubila svoje mjesto u društvu, već se promijenila i izrasla ugrađujući sebe unutar bitnog mjesta u društvu.²¹ Po pitanju dobre kave ili ukusne hrane pretpostavlja se da će korisnici prije otići u restoran ili kafić nego u knjižnicu, no sam ugođaj unutar knjižnične atmosfere uz dobru knjigu, udoban namještaj, tišinu daleko doprinosi knjižničnoj popularnosti, posebice kod mlađih korisnika poput studenata na sveučilištima. Nove generacije korisnika sa sobom nose i nove izazove, mlađe generacije inzistiraju na prostoru koji njima stvara ugodu, udaljava ih od svakodnevnih obaveza i stresa.²²

2.5. Dizajn prostora knjižnice

Visokoškolske knjižnice se u većini slučajeva nalaze u sklopu zgrade određenog fakulteta, primjerice knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, dok se primjerice knjižnice

²¹Usp. Gaines, Shelia. You want coffee with that? Revisiting the library as place. // *The Christian Librarian* 59,1(2016), str. 81. URL: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=9&sid=dbca9ebe-b136-4c3b-ad95-df72fd434a73%40sessionmgr103&hid=116> (2016-07-12)

²²Usp. Moore, Jean Cowden. Sofas and schoolwork: college libraries are becoming comfy spots for research and study. URL: <http://www.vcstar.com/news/education/sofas-and-schoolwork-ep-373858592-352584151.html> (2016-07-12)

poput one spomenute u Novom Mexicu nalaze u sklopu kampusa odvojenog od ostatka sveučilišnih zgrada. Velik broj fakultetskih knjižnica prisiljen je seliti u nove zgrade, poradi nedostatka prostora i drugih ograničenja vezanih uz fakultetske zgrade te se može reći kako su knjižnice smještene unutar već postojećih građevina pred daleko većim izazovom i ograničenjima, posebice ukoliko je riječ o starijim zgradama čija prvotna funkcija nije prilagođena knjižničnom poslovanju. Visokoškolske knjižnice, ukoliko se nalaze u sklopu fakulteta, trebaju biti locirane u središnjem dijelu zgrade fakulteta unutar čijeg sklopa se nalaze te biti što uočljivije i pristupačnije korisnicima. Veličina knjižničnih prostora, broj osoblja, raznolikost usluga te u konačnici veličina fonda ovise o veličini fakulteta odnosno sveučilišta, kao i broju potencijalnih korisnika, prvenstveno s obzirom na studente. Bitno je pri planiranju donijeti odluke koje će odgovarati knjižničnim potrebama i potencijalnom rastu prostora knjižnice za narednih 50 godina te pomoću kojih će se izbjeći što veći broj komplikacija i potreba za dodatnim arhitektonsko-građevinskim rješenjima. Visokoškolske knjižnice prilikom gradnje ili adaptacije vlastitih prostora zahtijevaju obaveznu konzultaciju s državnim matičnom službom, te je bitno unutar procesa uzeti u obzir sve osobe odgovorne za provođenje istog, uključujući arhitektonske i građevinske stručnjake, dizajnere interijera te također i knjižnično osoblje u službi savjetnika vezanih uz struku.²³

Glavna zadaća dizajnera interijera te projektanta pri izgradnji knjižnične zgrade u suradnji s knjižničarima je uzimanje u obzir svih kriterija bitnih za buduće funkcioniranje knjižnice kao ustanove. Bitno je utvrditi koje korisničke grupe će koristiti zgradu te što će htjeti raditi u zgradi kako bi se prostor unaprijed definirao na temelju tih istih pretpostavki. Prostorije za pohranu građe s obzirom na fond knjižnice podjednako treba uzeti u obzir uz uvjete održavanja zbirke te same usluge korisnicima, njihov utjecaj na sam prostor i njegovu pristupačnost.²⁴

Kvalitetno osmišljen dizajn prostora, kao i raspored prostorija sukladno njihovoj namjeni uvelike utječe na poslovanje knjižnice te podrazumijeva niz stavki, odnosno načela osiguranih putem modularnog sistema gradnje, kojih se odgovorne osobe trebaju pridržavati

²³Usp. Standardi za visokoškolske knjižnice u Republici Hrvatskoj, 1990. Str. 8-9. URL:

https://www.fer.unizg.hr/download/repository/Standardi_za_visoko%C5%A1kolske_knji%C5%BEnice_u_RH_iz_1990.pdf (2016-07-12)

²⁴Usp. Brophy, Peter. The academic library. London: Facet Publishing, 2005. Str. 134.

pri planiranju te u konačnici njihovom izvršavanju. Prva stavka na koju se odnosi samo planiranje dizajna je dostupnost budućeg prostora, što uzima u obzir mogućnost korištenja prostora knjižnice osobama s invaliditetom i ostalim korisnicima koji nisu u jednakoj mogućnosti zbog starosti i sličnih fizičkih poteškoća. Pri planiranju dostupnosti treba osigurati dovoljno prostora u knjižnici za kretanje osoba s poteškoćama, rampe za invalidska kolica, dizalo i slična pomagala kojima bi se svim korisnicima dala jednaka prilika korištenja knjižničnih prostora. Druga stavka se odnosi na fleksibilnost prostora, što podrazumijeva sklonost prilagodbe različitim promjenama i onome što se u budućnosti očekuje od same knjižnice. Prostorije knjižnice trebaju biti formirane na način da su sklone proširenjima i preuređenjima u skladu s tehnološkim potrebama, potrebama za novim prostorijama pohrane te različitim društvenim aktivnostima i zahtjevima korisnika u bližoj budućnosti, poput primjera već spomenutog istraživanja knjižnice u Novom Mexicu, gdje je uložena velik trud oko preuređenja stare zgrade knjižnice upravo zahvaljujući lošem i zastarjelom prostornom planiranju pri izgradnji (niski stropovi, klaustrofobičnost, nedostatak prostora)²⁵. Treća i četvrta kategorija se odnose na kompaktnost i uslužnost. Kompaktnost naglašava kako prostor treba biti formiran na način da su sve knjižnične ključne usluge međusobno blizu, poradi olakšavanja kretanja korisnika i lakše orijentacije, dok se uslužnost odnosi na održavanje redovnih usluga s naglaskom na tehnologiju i dostupnost prekidača, utičnica te ostalih potrebnih instalacija, što je u konačnici omogućilo drugačiji raspored stolova sukladno tehnološkim potrebama unutar prostorija Filozofskog fakulteta u Osijeku nakon istraživanja provedenog 2013. godine zahvaljujući unaprijed pravilno raspoređenim instalacijama unutar prostorije za tihi rad.²⁶ Dobro i stabilno okruženje prostora, zgrade te zdravlje i sigurnost posjetitelja spadaju pod dva bitna kriterija pri dizajnu budućeg prostora. Korisnici su najvažniji prioritet knjižnice te je bitno urediti prostor dovoljno fleksibilan s obzirom na njihove potrebe, no podjednako siguran pri boravku kako ne bi došlo do ozljeda ili unesrećenja osoba koje u njemu borave. Osvjetljenje kao kriterij odnosi se prvenstveno na dovoljan pristup prirodnog svjetla unutar prostorija, što podrazumijeva dovoljan broj i pravilan raspored prozora pomoću kojih se teži manjoj potrošnji električne energije tijekom dana, kao i korisnicima ugodniji boravak, dokazan na primjeru istraživanja koje je proveo M.

²⁵Usp. Pierard, Cindy; Lee, Norice. Nav. dj.

²⁶Usp. Faletar Tanacković, Sanjica; Lacović, Darko; Gašo, Gordana. Nav. dj.

J. Khoo et al. unutar sveučilišne knjižnice na američkom kampusu, gdje je velik broj studenata kritizirao upravo manjak prirodnog svjetla pri boravku.²⁷

Briga o ugodnom boravku korisnika u prostorima knjižnice veže se uz pojam trećeg mjesta, spomenutog u prethodnom istraživanju, odnosno stvaranje atmosfere koja doprinosi zahtjevima korisnika na svim ergonomskim razinama. Bitno je održavati tehnologiju kao i prostor knjižnične zgrade, voditi računa o njezinoj stabilnosti, obnovama pri zastarjelosti te osvrnuti se na sigurnost boravka. Sigurnost također obuhvaća stavke održavanja, što podrazumijeva preventivne mjere protiv krađe i provala, požara, poplava i sličnih katastrofa od kojih postoji opasnost u budućem poslovanju knjižnice. Knjižnica treba biti opremljena dovoljnim brojem protuprovalnih uređaja, sigurnosnih kamera, protupožarnih aparata i prskalica te sličnih uređaja. Uređenje i dizajn prostora knjižnice mora uzeti u obzir i dovoljan broj mjesta za pohranu knjižnične građe uz prilagođavanje tih istih prostora potrebama korisnika.²⁸ Prethodno definiranje prostora s obzirom na dosad navedene stavke olakšava samo funkcioniranje knjižnice u budućnosti, doprinosi ugodni korisnika te mogućnosti prilagodbe njihovim zahtjevima.

Velik broj knjižnica susreće se s poteškoćama upravo zbog lošeg planiranja dizajna te je bitno poticati pridržavanje određenih normi prvenstveno unutar sveučilišnih i narodnih knjižnica, čije poslanje i funkcionalnost zahtijeva puno više truda i uloženog vremena, zahvaljujući redovnoj cirkulaciji korisnika. Dobro isplaniran knjižnični prostor osigurava kvalitetan rad knjižnice, njezinu sigurnost, ambijent i popularnost unutar zajednice. Postoji niz kvalitetnih primjera prakse pri izgradnji i arhitektonskom uređenju knjižničnih zgrada, poput primjerice knjižnice Ekonomskog fakulteta u Beču s prednjom fasadom te potpunim prizemnim dijelom koji je ograđen staklom poradi što veće koncentracije prirodnog svjetla. Sveučilišna knjižnica u Cayenu također može poslužiti kao dobar primjer, upravo zahvaljujući svojoj lokaciji u centru kampusa te potpunim interijerom u obliku fleksibilnog otvorenog prostora odnosno dvorane. Knjižnica LiYuan, smještena u malom kineskom selu Huairou, sa svojih 175 kvadratnih metara interijera izgrađenih kompletno od drveta, stvara osjećaj opuštenosti i ugone te zahvaljujući svom dizajnu predstavlja izuzetan arhitektonsko-

²⁷Usp. Khoo, Michael J. et al. Nav. dj.

²⁸Usp. Brophy, Peter. Nav. dj., str. 135.

dizajnerski primjerak knjižnice kao trećeg mjesta.²⁹ Velik broj sveučilišnih kao i javnih knjižnica diljem svijeta može poslužiti kao motivacija, no svaka knjižnica prilagođena je svom poslanju, misiji, resursima te korisnicima, što pri planiranju treba uzeti u obzir. Kontinuirano vrednovanje knjižničnih prostora pomoću istraživanja provedenih nad korisničkom populacijom te njihovim navikama prilikom boravka u knjižnici trebaju poslužiti kao smjernice za daljnje preuređenje prostora u skladu s istim.³⁰

2.6. Oprema u visokoškolskim knjižnicama

Oprema unutar visokoškolskih knjižnica podrazumijeva različite vrste pomagala, uređaja, namještaja te niz drugih elemenata koji u kombinaciji s prostorom pripomažu pravilnom funkcioniranju knjižničkog poslovanja. Bitno je prvotno urediti i dizajnirati prostor unutar kojega će se oprema naknadno implementirati te voditi brigu o svim detaljima. Treba voditi računa o dizajnu namještaja, primjerice kod stolova uzeti u obzir njihove dimenzije uključujući širinu, dužinu i fleksibilnost pri implementaciji računala, kako bi ljevaci mogli pristupiti mišu sa svoje strane, kvalitetnom osvjetljenju te dovoljnom prostoru za ostale materijale koje korisnici nose sa sobom. Knjižnični prostori moraju biti dobro osvijetljeni, pri čemu bi svaki stol trebao primati dovoljno osvjetljenja za rad bez ometanja korisnika odnosno njihovog boravka u prostorima. Broj stolova i stolica ovisi o potencijalnom broju korisnika predviđenom unutar određenog knjižničkog prostora, kao i funkciji različitih prostorija pri čijoj je ugradnji bitno uzeti u obzir dovoljno prostora za slobodu kretanja korisnika i osoblja kao i kvalitetu samog namještaja.³¹ Namještaj poput pisacih stolova i stolova za računala, stolica i fotelja ugrađenih unutar prostorija za odmor i grupne radove trebapodrazumijevatiudobnost i kvalitetan raspored uz poticanje kreativnosti i opuštanja u kombinaciji s uređenjem prostorije. Unutar već spomenutog istraživanja D. E. Agosto et al. u

²⁹Usp. Modern libraries from around the world: 25 modern libraries from around the world. URL: <http://ebookfriendly.com/modern-libraries/> (2016-07-12)

³⁰Usp. McArthur, John A.; Graham, Valerie Johnson. User-experience design and library spaces: a pathway to innovation? // Journal of Library Innovation 6, 2(2015) str. 17. URL: <http://www.libraryinnovation.org/article/view/316/680> (2016-06-06)

³¹Usp. Brophy, Peter. Nav. dj., str. 139.

kojem su sudjelovale 22 američke knjižnice došlo se do zanimljivih rezultata koji su vezani uz namještaj unutar knjižnica. Jedan knjižničar u sklopu istoimenog istraživanja naglasio je kako velik broj korisnika redovno hvali udobnost njihovih ergonomskih stolica i namještaja općenito te često zahvaljujući tome dolaze u knjižnicu. Jedan od mladih korisnika također je naglasio kako dolazi u knjižnicu upravo zbog njihovih kaučeva na koje može leći, opustiti se i uživati u dobroj knjizi, dok je korisnik unutar druge knjižnice naglasio kako mu nedostaje udobnosti te kako bi volio vidjeti više udobnih fotelja na koje bi se mogao smjestiti.³²

Fizički oblik građe unutar knjižnica treba biti pohranjen na prikladnim policama koje svojim dimenzijama i kvalitetom odgovaraju skladištenju knjižničkog fonda te su pozicionirane na lokacijama gdje ne ometaju boravak korisnika i gdje su klimatski uvjeti regulirani kako nebi došlo do oštećenja građe kao i samog namještaja. Police se mogu nalaziti i unutar prostorija gdje korisnici borave pri radu u knjižnici, gdje treba voditi računa o njihovoj pristupačnosti s obzirom na dimenzije i uočljivost, kako bi korisnici što lakše došli do željene građe te se vratili na svoj radni stol, uzevši u obzir visinu polica poradi lakšeg pristupa, oznake pri različitim kategorijama fonda i slično. Uz police knjižnica treba posjedovati ljestve za pristup građi ukoliko visina nije nadohvat ruke te kolica i košare za prijenos građe uz minimalno oštećenje i prostorna ograničenja. Fizički oblik građe uzima u obzir sve vrste tiskanih publikacija uključujući različite knjige, časopise, bibliografije, tiskane kataloge i ostale vrste materijala na usluzi korisnicima.³³ Prilikom pohrane i čuvanja tiskanih materijala važno je voditi računa o informiranju korisnika te osoblja o pravilnom rukovođenju građom, paziti na oštećenja prilikom posudbe i pohrane, kontroliranju klimatskih uvjeta, kvaliteti polica na kojima se građa nalazi te osvrnuti se na plan oporavka od katastrofe uzevši u obzir sve vrste prevencija, odgovora i reakcije ukoliko dođe do oštećenja građe.³⁴

Knjižnica također treba posjedovati sanitarne prostorije koje uključuju razne vrste sanitarne keramike i pribora, uključujući WC školjke, kotliće, umivaonike, sušilnike i sličnu opremu ugrađenu s obzirom na prethodno postavljene instalacije odvojeno od ostalih prostora

³²Usp. Agosto, Denise E. et al. Nav. dj., str. 33.

³³Usp. Brophy Peter. Nav. dj., str. 122.

³⁴Usp. Isto, str. 127.

knjižnice.³⁵ Raspored i različite funkcije knjižničnih prostora vrlo često je zbunjujuć za korisnike te je potrebno izgraditi sustav znakova poradi lakšeg snalaženja u prostoru. Znakovi moraju biti na visinama oku vidljivim korisnicima, sadržavati dobar kontrast boja zbog lakše uočljivosti te ih držati na minimumu kako ne bi došlo do prenapućenosti znakovlja koje bi dodatno otežavalo prostorno snalaženje. Tehnološka pomagala i oprema ulaskom u 21. stoljeće postaju sve učestalija pojava u knjižnicama te zahtijevaju nove načine održavanja i nabave. Knjižnica mora biti opremljena dovoljnim brojem prekidača, imati dostupnu električnu energiju te posjedovati vlastitu mrežnu infrastrukturu kako bi ostvarila temelj za uspostavljanja informacijske tehnologije dovoljno fleksibilne za promjene unutar budućnosti. Pružanje mogućnosti spajanja vlastite tehnologije te informiranje korisnika o njezinom korištenju također su kriteriji kojih se knjižnica treba pridržavati, kao i izgradnji ventilacije i ostalih klimatskih uređaja poradi smanjena temperature uzrokovane računalima. Računala trebaju posjedovati pristup internetu, uz otvoren sadržaj dostupnih baza podataka, online zbirke te svih ostalih izvora potrebnim studentima odnosno korisnicima za rad.³⁶

Tehnološka oprema obuhvaća niz pomagala i uređaja uključujući laptose, računala, tablete i iPad opremu, digitalne skenere, kamere, snimače zvuka i slično, koje knjižnica nabavlja sukladno prethodno provedenim analizama istraživanja s obzirom na potrebe korisnika. S. Anderson i S. Weatherbee, knjižničari na A&M sveučilištu u Texasu su 2008. godine došli do iznenađujućih podataka vezanih uz sve veću potražnju laptopa unutar vlastite knjižnice. Korištenje laptopa odnosilo se na korištenje onih u vlasništvu knjižnice, nasuprot pretpostavke da korisnici uglavnom koriste vlastite laptose te sukladno takvim korisničkim potrebama dodatno je naručeno 15 laptopa, kao i niz novih uređaja poput sve popularnijih tableta i tripod-a.³⁷ Tehnologiju je bitno redovno održavati i ažurirati zastarjelu opremu nakon određenog vremena te nadograđivati novim tehnologijama odnosno uređajima

³⁵Usp. Zgrada, prostorije i oprema za knjižnice. URL:
<http://www.ffzg.unizg.hr/infoz/biblio/nastava/dz/text/pog9.htm> (2016-07-19)

³⁶Usp. Brophy, Peter. Nav. dj., str. 137.

³⁷Usp. Anderson, Sean; Weatherbee, Sue. Growing a technology equipment service in an academic library. // Computers in Libraries 32(2012), str. 6-8. URL:
<http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=84&sid=dbca9ebe-b136-4c3b-ad95-df72fd434a73%40sessionmgr103&hid=116> (2016-07-19)

sukladno korisničkim potrebama, bez obzira radi li se o hardverskoj ili softverskoj vrsti opreme. Uređaji moraju imati pristup napajanju, prvenstveno ukoliko korisnici koriste vlastite laptope, mobitele ili tablete unutar knjižničnih prostora. Oprema unutar knjižničnih prostora izuzev tehnologije, građe te namještaja može obuhvaćati i različite ambijentalne predmete koji doprinose knjižničnom ugođaju te ostavljaju pozitivnu sliku u svijesti korisnika. Predmeti poput umjetnina i slika, razne vrste zelenila odnosno cvijeća, zavjesa, postera te oku ugodna boja zidova mogu učiniti prostor knjižnice ugodnijim za boravak. Ukoliko se unutar knjižnice nalaze svečane dvorane ili prostorije specijalizirane za predavanja, druženja ili projekcije, bitno je takve prostorije opskrbiti dovoljnim brojem stolica, projektorima te mikrofonskim ozvučenjem.

U konačnici može se zaključiti kako prostori i oprema posjeduju bitnu ulogu u poboljšanju kvalitete usluga koje knjižnica pruža te ih se obavezno mora uzeti u obzir prilikom provođenja istraživanja i primjene samih rezultata. Knjižnice sve više preuzimaju ulogu trećeg mjesta, gdje korisnici traže svojevrsno sklonište i ugodan boravak te se teži poboljšanju uvjeta koji bi zadovoljili takve zahtjeve. Prostor knjižnice treba biti kompaktan i pristupačan na način da nudi pristup svim vrstama korisnika s povezanim prostorijama kako bi se što lakše snalazili u istom bez prepreka te dovoljno fleksibilan za nadolazeće promjene vezane uz različite funkcije prostorija. Prostorije trebaju biti međusobno povezane i nalaziti se u centru same obrazovne ustanove poput primjera knjižnice na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Knjižnični prostori također moraju pozivati korisnike, poticati njihov rad i interakciju unutar vlastitog fizičkog ili virtualnog prostora te služiti kao centri znanja unutar kojih se korisnička populacija osjeća što ugodnije.³⁸ Tehnologija mora biti redovno ažurirana i ne smije se dozvoliti zastarjelost računalne opreme poput problema zabilježenog u prethodnom istraživanju istoimene knjižnice te korisnici trebaju imati pristup internetu i ostalim priključcima za spajanje vlastite tehnologije poput laptopa i mobitela. Police za knjige, stolice, stolovi, klimatski uređaji i ostale vrste sanitarne opreme također trebaju biti

³⁸Usp. Jakowska, Maria Anna; Marcum, James W. Sustainability challenge for academic libraries: planning for the future. // College & Research Libraries 71, 2(2010), str. 166. URL: <http://crl.acrl.org/content/71/2/160.full.pdf+html> (2016-06-06)

održavani i raspoređeni s obzirom na potrebe korisnika i njihovu populaciju, kao i zahtjeve za pohranom građe na način da poboljšavaju kvalitetu boravka u knjižnici te isto tako pridonose očuvanju fizičkog dijela fonda. Oprema, uključujući tehnološka pomagala u kombinaciji s načinom na koji je prostor knjižnice uređen čine sam temelj istraživanja, budući da o njima ovisi broj korisnika.

3. Istraživanje

3.1. Cilj i svrha istraživanja

Cilj istraživanja bio je utvrditi kada studenti koriste prostorije (čitaonice) u knjižnici Filozofskog fakulteta u Osijeku i kojim se aktivnostima u njima bave, a svrha istraživanja bila je prikupiti podatke pomoću kojih će knjižnica moći pristupiti preuređenju knjižničnih prostorija na temelju potreba i navika korisnika. U istraživanju se nastojalo dobiti odgovor na sljedeća pitanja:

1. Kojim danima i terminima studenti najviše koriste prostoriju za tihi rad, prostoriju za grupni rad i čitaonicu za strane jezike u knjižnici Filozofskog fakulteta u Osijeku?
2. Kojim se aktivnostima pretežno bave studenti u knjižničnim prostorijama (npr. učenje, vođenje bilješki, korištenje računala itd.)?

Istraživanjem je pretpostavljeno da studenti najviše koriste knjižnične prostorije sredinom tjedna i tijekom dana kada je najveća frekvencija nastave. Osim toga pretpostavlja se da studenti preferiraju prostoriju za tihi rad za samostalno učenje te da većinom koriste računala u prostorijama knjižnice.

3.2. Metodologija

Istraživanje se provodilo u knjižnici Filozofskog fakulteta u Osijeku od 20. do 25. travnja 2015. godine unutar tri prostorije knjižnice: u prostoriji za grupni rad, u prostoriji za

tihi rad te u čitaonici za strane jezike. U dogovoru s voditeljicom knjižnice za provedbu istraživanja u knjižnici najprije je dobiveno odobrenje od uprave fakulteta. Prostorija za grupni rad sveukupno se sastojala od 30 slobodnih stolica pri čemu su 4 stola bila postavljena za rad u grupi s 5 do 6 stolica na svakom stolu, dok se za računalnim stolovima nalazilo 8 stolica. Prostorija za tihi rad sastojala se također od 30 stolica u prosjeku s 2 stolice za 1 stolom dok je polovina, odnosno sveukupno 15 stolica bilo za računalima. Prostorija za strane jezike sadržavala je nešto manji broj slobodnih mjesta sa sveukupno 22 stolice, 6 slobodnih mjesta bilo je za računalnim stolovima, dok je ostalih 16 mjesta bilo dostupno za rad u tišini te su se 2 stolice nalazile za jednim stolom.

U istraživanju je korištena metoda promatranja i fotografiranja aktivnosti korisnika kroz 5 radnih dana u tjednu (od ponedjeljka do petka) te 6 vremenskih termina unutar svakog pojedinog dana (9 sati, 11 sati, 13 sati, 15 sati, 17 sati i 19 sati), pri čemu se u razmacima od dva sata počevši od jutarnjeg termina do večernjeg moglo doći do relevantnih rezultata po pitanju razlike u cirkulaciji korisnika te razloga njihovog boravka u knjižnici. Stavke, odnosno pitanja po kojima su bilježeni rezultati prilikom promatranja unaprijed su formirana te isprintana na predlošku. Rezultati su popraćeni fotografijama prilikom svakog sata promatranja te su pripremljeni za daljnju obradu. Sve fotografije snimljene po terminima promatranja nalaze se u Prilogu rada. Prilikom samog promatranja koristila se bilježnica poradi vođenja bilješki, predložak papira s prethodno razrađenim elementima te mobitel u svrhu fotografiranja korisničkih aktivnosti. Tijekom promatranja bilježio se sveukupan broj slobodnih mjesta, broj muških i ženskih korisnika svake pojedine prostorije, broj korištenih računala, broj korisnika laptopa, broj korisnika koji su se bavili čitanjem, broj korisnika koji su vodili bilješke, broj korisnika koji samostalno uče, broj korisnika u grupama, broj korisnika koji vode razgovor, broj korisnika koji konzumiraju jelo/piće, broj korisnika koji koriste mobitele i slušalice, broj korisnika koji odmaraju unutar prostora knjižnice, broj stolova s 1 osobom te broj stolova s 2 osobe. Korisnici knjižnice su informirani o istraživanju na mrežnoj stranici fakultetske knjižnice, kao i na licu mjesta ukoliko je to bilo potrebno prilikom njihova rada u knjižnici te su voljno pristali sudjelovati u istraživanju.

Metoda promatranja uvelike služi za proučavanje ponašanja promatranih korisnika nevezano uz njihovo mišljenje, stavove ili radnje kojima su zaokupljeni u trenutku istraživanja.³⁹ Metoda promatranja provedena u istraživanju knjižničnih prostora Filozofskog fakulteta u Osijeku strukturiranog je karaktera, odnosno kategorije interesa su unaprijed definirane za razliku od nestrukturiranog oblika u kojem se kategorije ne donose unaprijed. Kategorije interesa (broj korisnika, spol, stolovi, računala itd.) odnose se na niz elemenata koji služe kao korisne smjernice za samo promatranje i olakšavaju njegovo provođenje.⁴⁰ Riječ je također o nenametljivom obliku promatranja, pri kojemu se za razliku od otvorenog oblika ne sudjeluje u radu korisnika i njihovim grupama, već se pasivno promatra njihovo ponašanje i navike unutar knjižničnih prostora i bilježe odgovarajući podatci. Prije nego se istraživanje krene provoditi bitno je informirati sve korisnike o terminima kada će se vršiti promatranje, kako nebi došlo do neugodnosti ili osjećaja povrede njihove privatnosti prilikom rada. Fotografiranje je također bitno kako bi se potvrdile dobivene informacije i dao potpuniji uvid u same rezultate istraživanja. Ukoliko se fotografiraju korisnici poradi istraživanja nije nužan njihov pristanak, no ukoliko se fotografira osoba individualno ili u prostorijama određenih organizacija smatra se kulturnim i etičnim pitati za pristanak kako bi se izbjegli problemi u vezi narušavanja privatnosti.⁴¹ Prilikom provođenja metode promatranja poradi kasnijeg utvrđivanja potreba studenata i sveukupne zauzetosti prostorija, bitno je utvrditi prosječan postotak zauzetosti stolova po pitanju osoba koje okupiraju prostor knjižnice. Prostornom planiranju za ubuduće mogu uvelike pomoći takve informacije izražene pomoću grafikona unutar analize te omogućiti studentima veću fleksibilnost i prostornu ekonomičnost u radu.⁴² Proučavanje prostora unutar knjižnice nudi praktične informacije korisne za vrednovanje knjižničnog prostora, no može nuditi i informaciju o ulozi i vrijednosti

³⁹Usp. May, Francine. Nav. dj., str. 6.

⁴⁰Usp. Suarez, Doug. What students do when they study in the library: using ethnographic methods to observe student behaviour. // Electronic Journal of Academic and Special Librarianship 8, 3(2007). URL: http://southernlibrarianship.icaap.org/content/v08n03/suarez_d01.html (2016-05-08)

⁴¹Usp. Wiles, Rose et al. Visual Ethics: Ethical issues in visual research. National Centre for Research Methods, 2010. Str. 13. URL: <http://eprints.ncrm.ac.uk/421/1/MethodsReviewPaperNCRM-011.pdf> (2016-05-06)

⁴²Usp. Latimer, Karen. Collections to connections: changing spaces and new challenges in academic library buildings. // Library Trends 60,1(2011). URL: <https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/31864/60.1.latimer.pdf?sequence=2> (2016-06-06)

knjižnice, neovisno o materijalu i građi unutar iste.⁴³ Neovisno o građi koju knjižnica posjeduje, kvaliteti i ažurnosti tehnologije i prostora, knjižnice nikada neće zadovoljiti potrebe svojih korisnika ukoliko ih ne preispitaju te se ne susretnu s istim. Istraživanja poput ovog provedenog metodom promatranja nude podatke koji mogu uvelike poslužiti kao dobar primjer i savjet od strane korisnika bez obzira sudjelovali oni direktno ili indirektno u istom. Bez obzira na način kojim knjižnica planira unaprijediti svoj prostor, savjetuje se na sagledanje problema izvan literature te korištenje vlastitih istraživanja pri dizajniranju prostora kako bi se što bolje provela sama prilagodba prostora.⁴⁴ Rezultati, nakon uspješno provedenog istraživanja, uvrštavaju se unutar analize i dodatno pojašnjavaju grafikonima te usporedbama, a time osoblje knjižnice dobiva pozitivan „feedback“ odnosno savjet kako i na koji način unaprijediti svoje usluge i prvotno prostor u usporedbi s prethodnim godinama. Poput ostalih vrsta istraživanja, kod metode promatranja najveća razlika je u kvantiteti podataka, gdje se dobiva veliki broj rezultata, brojki i postotaka koje treba urediti u skladu s pravilima te najrazumljivije prikazati. Kod kombinacije različitih metoda, vrednovanje bi se proširilo na više obrazloženja i usporedbi, no pri pojedinačnoj metodi teži se jedostavnosti kako bi čitatelju bilo što razumljivije za shvatiti. Rezultati u konačnici služe kao ogledan primjer, oni ne nude konkretna rješenja, već daju uvid u problematiku i pomoću statističkih dokaza nude smjernice koje kasnije pomažu u kreiranju novih pravila, uvjeta, pothvata te u konačnici i novog dizajna u korist poslanja knjižnice.

3.3. Rezultati istraživanja

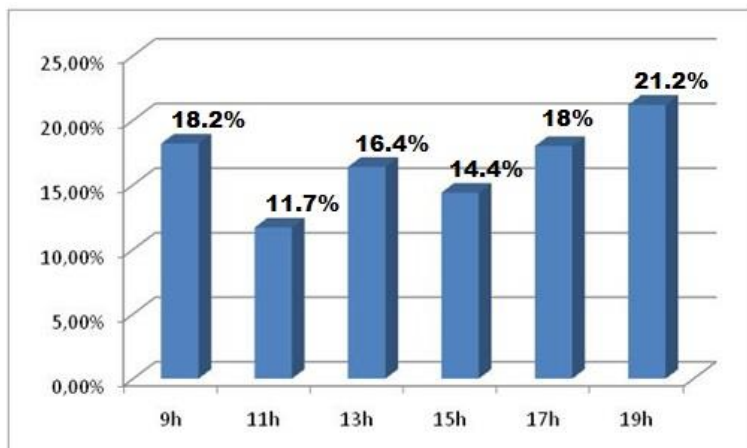
3.3.1. Prostorija za grupni rad

U odnosu na termine promatranja u knjižnici slobodna mjesta u prostoriji za grupni rad su uočena u 19 sati (21.2%), 9 sati (18.2%) i u 17 sati (18%). Manji postotak primijećen

⁴³Usp. May, Francine. Nav. dj., str. 17.

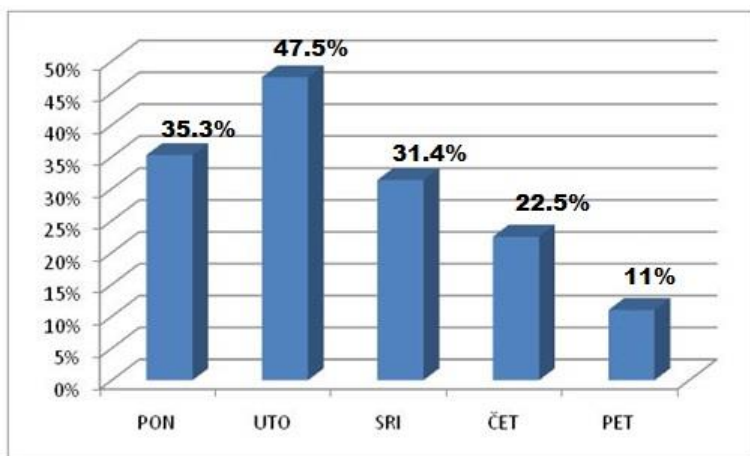
⁴⁴Usp. Pierard, Cindy; Lee, Norice. Studying space: improving space planning with user studies. // Journal of Access Services 8, 4(2011), str. 206. URL: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/15367967.2011.602258?redirect=1> (2016-05-08)

je u 13 sati (16.4%) te 15 sati (14.4%). Najmanji postotak zabilježen je u terminu od 11 sati (11.7%). Rezultati su vidljivi na Slici 1.

Slika 1. Slobodna mjesta po terminima

Po danima u tjednu najveći broj slobodnih mjesta uočen je u utorak (47.5%) te znatno manje u ponedjeljak (35.3%) i u srijedu (31.4%). Manji broj slobodnih mjesta zabilježen je četvrtkom (22.5%), dok je najmanji broj bio petkom (11%). Rezultati su prikazani na Slici 2.

Slika 2. Slobodna mjesta po danima

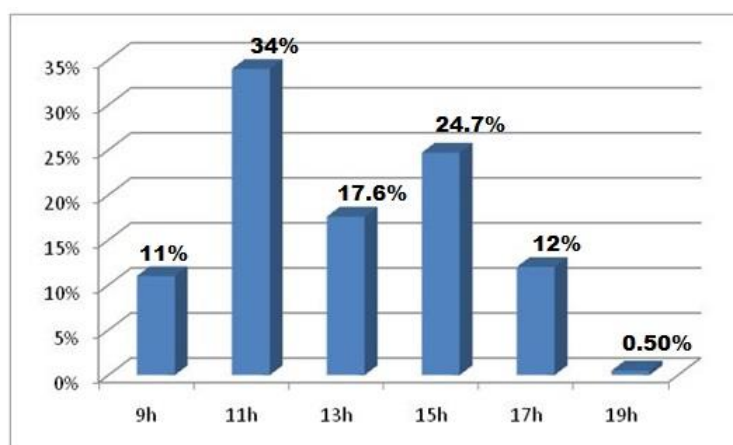
U odnosu na termine tijekom tjedna najveća prosječna zauzetost prostorije uočena je u 11 sati (45.32%) te manje u 15 sati (32.58%), 13 sati (23.3%). U terminima od 17 sati (15.98%) i 9 sati (14.66%) uočen je smanjen broj, dok je u terminima od 19 sati primijećen najmanji postotak zauzetosti. Sveukupna prosječna zauzetost tijekom tjedna iznosi 26.82%. Po danima u tjednu najveća prosječna zauzetost primijećena je u utorak (32.2%) te neznatno manje u

ponedjeljak (31.3%), srijedu (28.6%), četvrtak (22%), dok je u petak (20%) zabilježen najmanji postotak zauzetosti. Rezultati se nalaze u Tablici 1.

Tablica 1. Prosječna zauzetost prostorije za grupni rad

	9 sati	11 sati	13 sati	15 sati	17 sati	19 sati	Prosječna zauzetost
PON	16.7%	46.7%	23.3%	40%	30%	0%	31.3%
UTO	20%	73.3%	23.3%	63.3%	10%	3.3%	32.2%
SRI	23.3%	46.7%	33.3%	26.6%	13.3%	0%	28.6%
ČET	13.3%	33.3%	13.3%	23.3%	26.6%	0%	22%
PET	0%	26.6%	23.3%	10%	0%	0%	20%
Prosječna zauzetost	14.66%	45.32%	23.3%	32.58%	15.98%	0.66%	26.82%

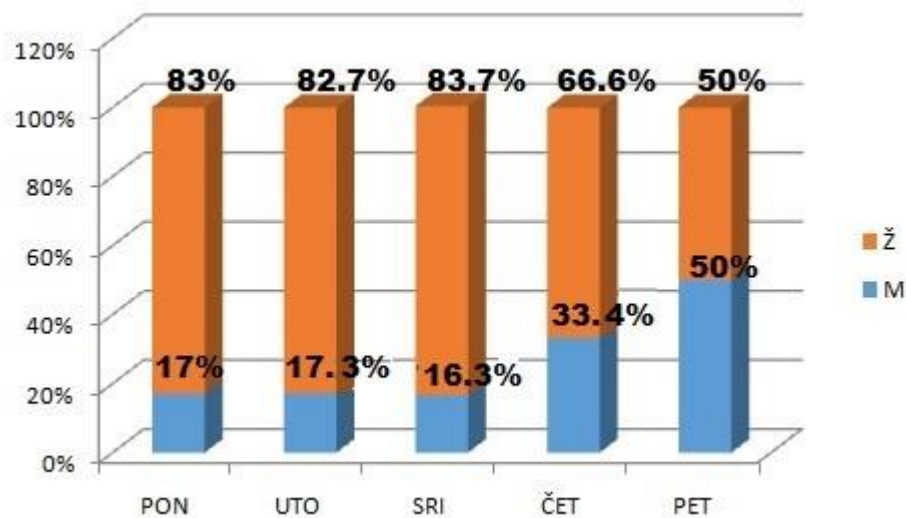
U odnosu na termine promatranja najveći postotak korisnika je zabilježen u 11 sati (34%), dok je nešto manje zabilježeno u 15 sati (24.7%) te potom u 13 sati (17.6%). Približno sličan broj bio je u 17 sati (12%) i 9 sati (11%), dok je najmanji postotak bio u 19 sati (0.50%). Rezultati su vidljivi na Slici 3.

Slika 3. Broj korisnika po terminima

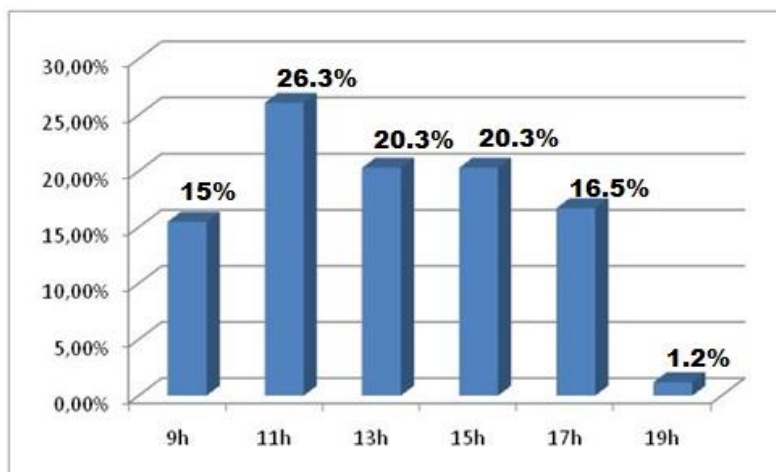
Po pitanju spolova najveći broj muških korisnika uočen je u petak (50%) te znatno manje u četvrtak (33.4%). Približno sličan postotak bio je u utorak (17.3%) i ponedjeljak (17.02%).

Najmanji broj muških korisnika primijećen je u srijedu (16.3%). Broj ženskih korisnika bio je najveći u srijedom (83.7%), utorak (82.7%) i ponedjeljak (83%). Najmanji postotak ženskih korisnika je u petak (50%), dok je nešto veći broj u četvrtak (66.6%). Rezultati su vidljivi na Slici 4.

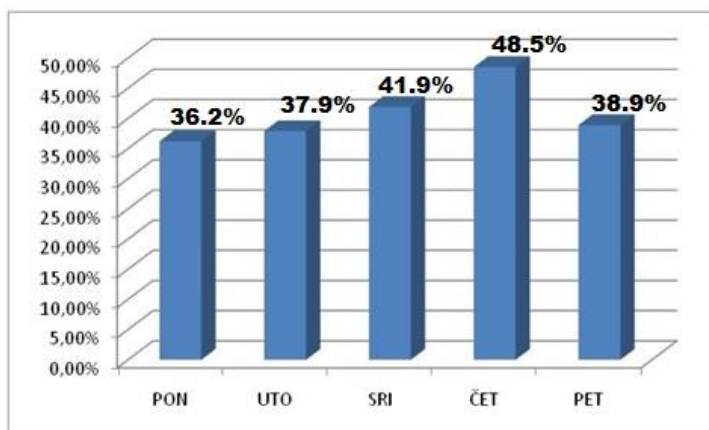
Slika 4. Odnos muških i ženskih korisnika kroz dane

S obzirom na termine manje od četvrtine korisnika koristilo je računala u 11 sati (26.3%), u 13 sati (20.3%), 15 sati (20.3%) a potom u 17 sati (16.5%) i 11 sati (15.5%). Najmanji broj takvih korisnika uočen je u 19 sati (1.2%). Rezultati su prikazani na Slici 5.

Slika 5. Broj korisnika računala po terminima

U odnosu na dane manje od polovice korisnika služilo se računalima u četvrtak (48.50%), te u srijedu (41.90%). Približno slični postotci su uočeni u petak (38.90%), utorak (37.90%) i ponedjeljak (36.20%). Rezultati su vidljivi na Slici 6.

Slika 6. Broj korisnika računala po danima u tjednu

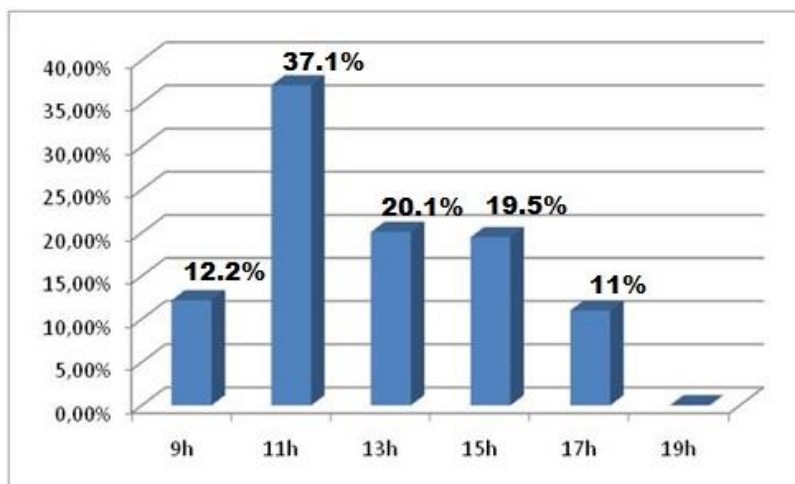
Prema rezultatima koji su prikazani u Tablici 2. po terminima u tjednu najveći postotak prosječne zauzetosti računala zabilježen je u 11 sati (55%), 13 sati (42.5%). Približno sličan broj uočen je u terminima od 15 sati (37.5%) i 9 sati (32.5%) te neznatno manji u 17 sati (27,5%). Najmanji broj zauzetih računala primijećen je u 19 sati (2.5%). Prosječna zauzetost računala na razini tjedna iznosi 40.34%. Po danima najveća prosječna zauzetost je bila u ponedjeljak (45%), srijedu (45%), utorak (41.7%) i četvrtak (40%). Najmanja prosječna zauzetost zabilježena je u petak (30%).

Tablica 2. Prosječna zauzetost računala u prostoriji za grupni rad

	9 sati	11 sati	13 sati	15 sati	17 sati	19 sati	Prosječna zauzetost
PON	50%	50%	37.5%	50%	37.5%	0%	45%
UTO	37.5%	75%	50%	37.5%	37.5%	12.5%	41.7%
SRI	37.5%	75%	37.5%	50%	25%	0%	45%
ČET	37.5%	37.5%	50%	37.5%	37.5%	0%	40%
PET	0%	37.5%	37.5%	12.5%	0%	0%	30%
Prosječna	32.5%	55%	42.5%	37.5%	27.5%	2.5%	40.34%

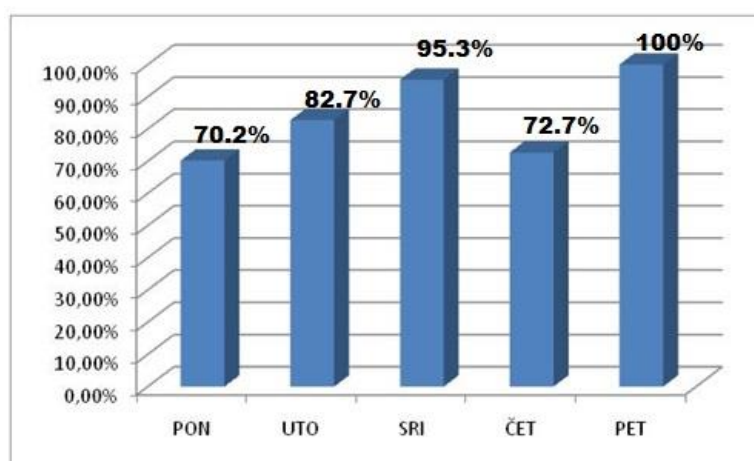
zauzetost							
------------------	--	--	--	--	--	--	--

S obzirom na termine u tjednu korisnici su se većinom bavili čitanjem literature u 11 sati (37.1%). Približno sličan broj takvih korisnika uočen je u 13 sati (20.1%) i 15 sati (19.5%). Znatno manji broj je bio u 9 sati (12.2%), dok je najmanji postotak u 17 sati (11%). U 19 sati nije zabilježen nijedan korisnik koji se bavio čitanjem. Rezultati se mogu vidjeti na Slici 7.

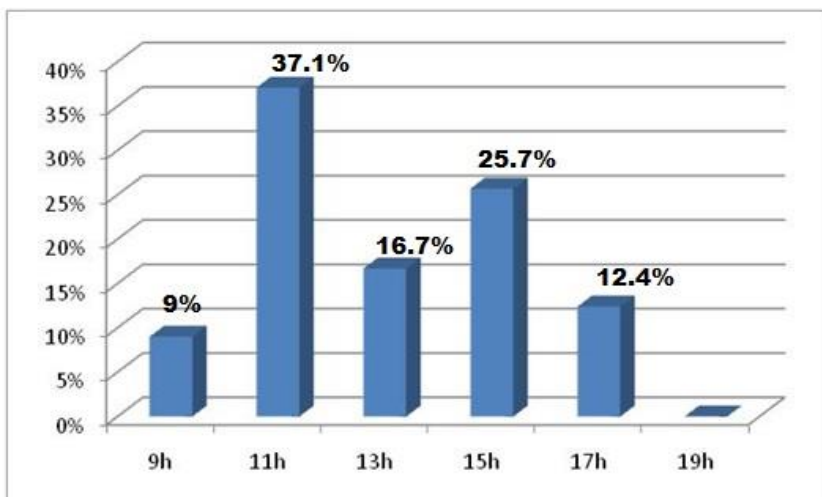
Slika 7. Broj korisnika koji su se bavili čitanjem po terminima

Po danima najveći postotak korisnika koji čitaju zabilježen je u petak (100%), u srijedu (95.30%) i utorak (82.75%), a nešto manje u četvrtak (72.70%) i ponedjeljak (70.20%). Rezultati su prikazani na Slici 8.

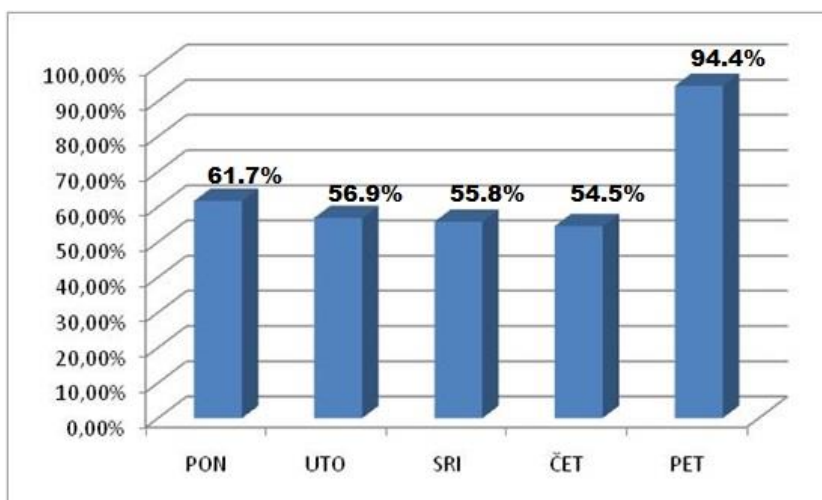
Slika 8. Broj korisnika koji čitaju po danima

S obzirom na termine kroz tjedan korisnici su većinom vodili razgovor u terminima od 11 sati (37.1%) te nešto manje u 15 sati (25.7%). Znatno manje takvih korisnika primijećeno je u 13 sati (16.7%) te u 17 sati (12.4%), dok je najmanji broj zabilježen u 9 sati (9%). U terminu od 19 sati nije zabilježen nijedan korisnik u razgovoru. Rezultati su vidljivi na Slici 9.

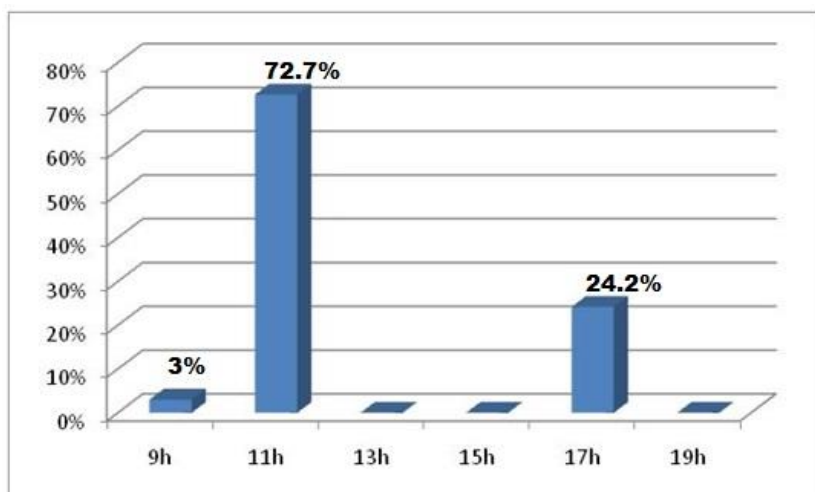
Slika 9. Broj korisnika koji razgovaraju po terminima

Po danima najveći broj korisnika koji razgovaraju bio je u petak (94.40%), a zatim znatno manje u ponedjeljak (61.70%). Približno sličan broj primijećen je u utorak (56.90%), srijedu (55.80%) i četvrtak (54.50%). Rezultati su vidljivi na Slici 10.

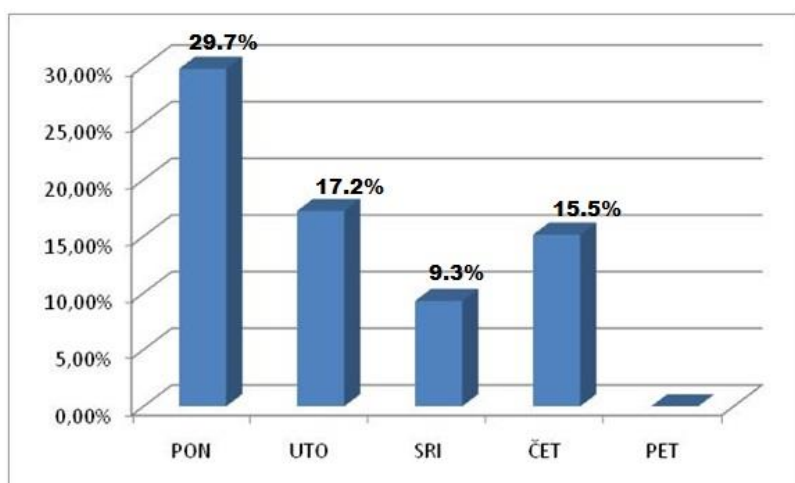
Slika 10. Broj korisnika koji razgovaraju po danima

Po terminima u tjednu najveći broj korisnika koji su vodili bilješke zabilježen je u 11 sati (72.7%), a znatno manji u 17 sati (24.2%). Najmanji broj takvih korisnika bio je u 9 sati (3%), dok u ostalim terminima (11,13 i 19 sati) nije primjećeno nijedno vođenje bilješki. Rezultati su prikazani na Slici 11.

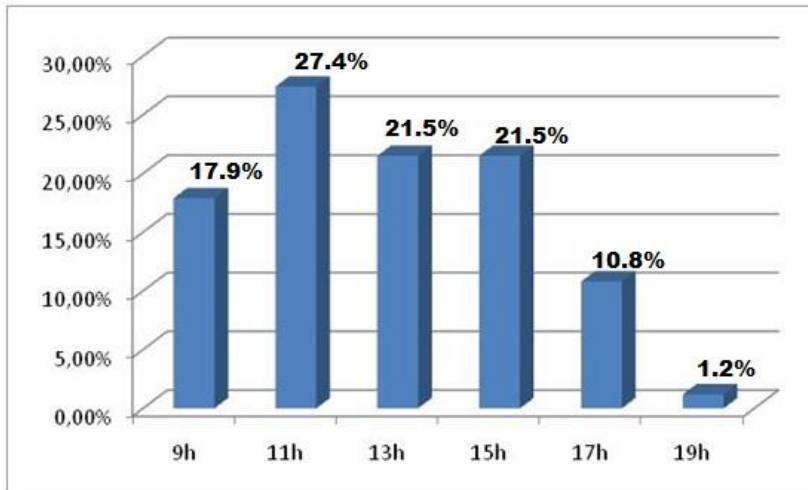
Slika 11. Broj korisnika koji vode bilješke po terminima

Po danima korisnici su većinom vodili bilješke u ponedjeljak (29.78%), znatno manje u utorak (17.24%) i četvrtak (15.15%). Najmanji zabilježen broj takvih korisnika je u srijedu (9.30%), dok u petak nitko nije vodio bilješke. Rezultati su vidljivi na Slici 12.

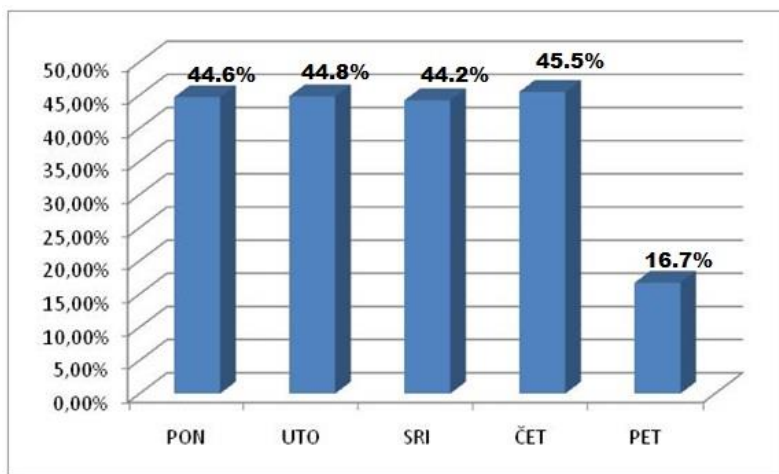
Slika 12. Broj korisnika koji vode bilješke po danima

Po terminima kroz tjedan manje od trećine korisnika koji samostalno uče uočeno je u 11 sati (27.4%), u 13 sati (21.5%) i u 15 sati (21.5%), u 9 sati (17.9%) te u 17 sati (10.8%). Najmanji broj korisnika koji samostalno uče bio je u 19 sati (1.2%). Podaci su vidljivi na Slici 13.

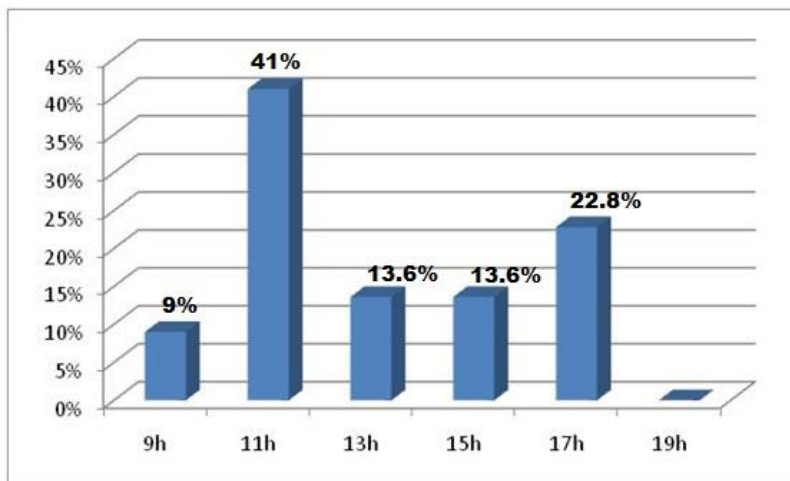
Slika 13. Broj korisnika koji samostalno uče po terminima

Po danima korisnici koji samostalno uče učenju primijećeni su većinom u četvrtak (45.50%) te u utorak (44.82%), ponedjeljak (44.68%) i srijedu (44.20%), a najmanji broj zabilježen je u petak (16.70%). Rezultati su prikazani na Slici 14.

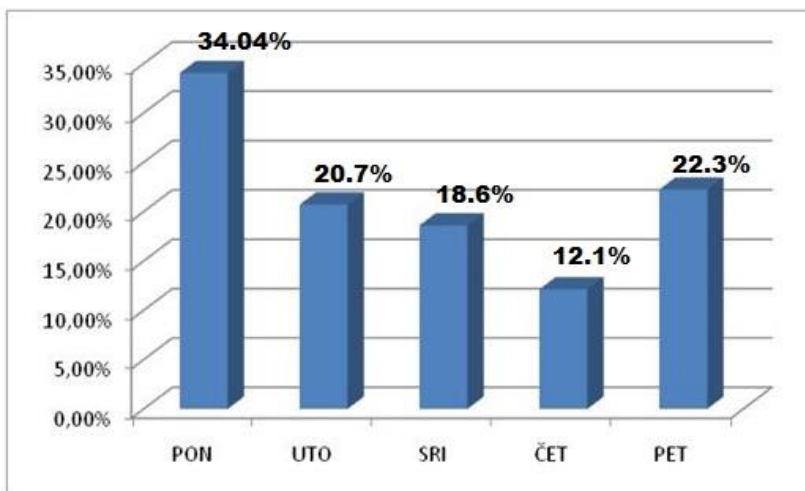
Slika 14. Broj korisnika koji samostalno uče po danima

S obzirom na termine u tjednu najveći broj korisnika koji su radili u paru zabilježen je u terminima od 11 sati (41%) te znatno manje u terminima od 17 sati (22.8%). Sličan broj bio je u 13 sati (13.6%) i 15 sati (13.6%), dok je najmanji broj primijećen u 9 sati (9%). U 19 sati nisu zabilježeni korisnici koji rade u paru. Rezultati se mogu vidjeti na Slici 15.

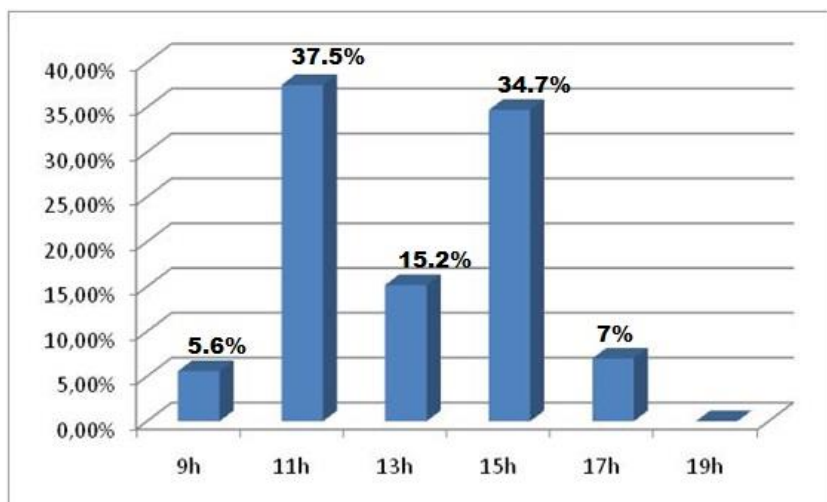
Slika 15. Broj korisnika koji su radili u paru po terminima

Po danima najviše korisnika radilo je u paru u ponedjeljak (34.04%), dok su približno slični bili postotci bili u petak (22.23%), u utorak (20.70%) te u srijedu (18.60%). Najmanji broj korisnika zabilježen je u četvrtak (12.12%). Podaci se mogu vidjeti na Slici 16.

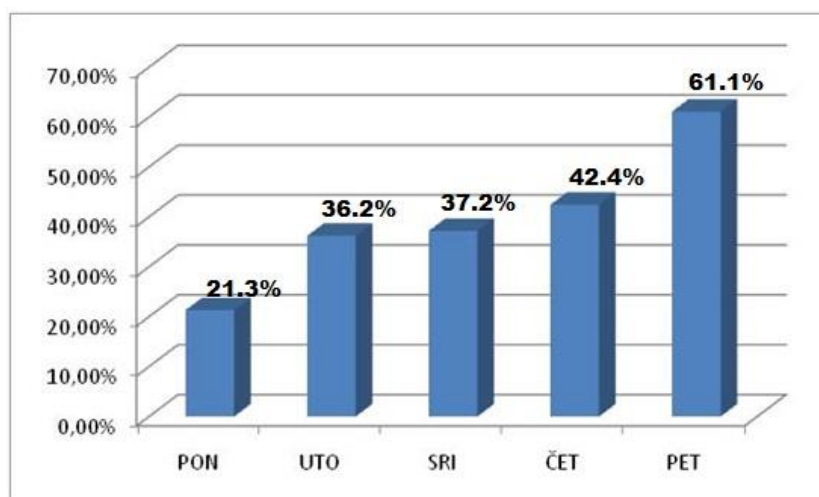
Slika 16. Broj korisnika koji su radili u paru po danima

S obzirom na termine korisnici koji rade u grupi zabilježeni su većinom u 11 sati (37.5%) te u 15 sati (34.7%). Gotovo upola manje takvih korisnika primijećeno je u 13 sati (15.2%), dok su približno slični podaci u 17 sati (7%) i 9 sati (5.6%). U 19 sati nije zabilježena niti jedna grupa. Rezultati su vidljivi na Slici 17.

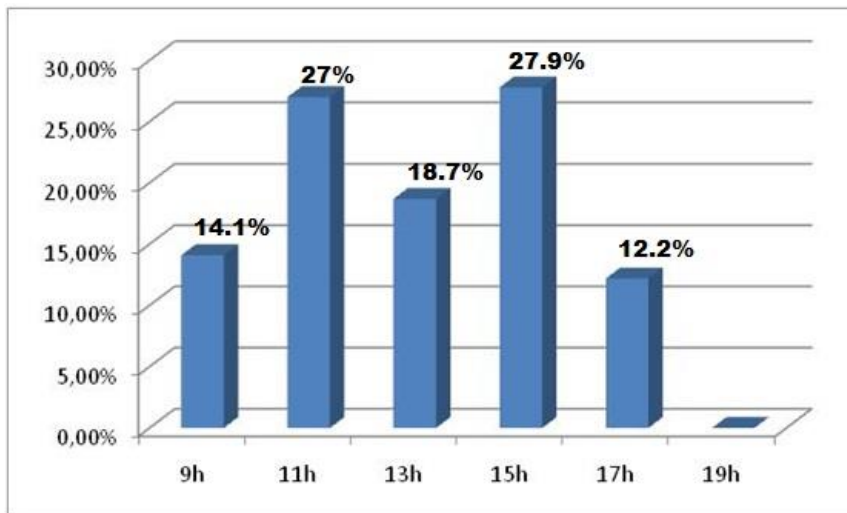
Slika 17. Broj korisnika u grupama po terminima

Po danima najveći broj korisnika u grupama bio u petak (61.1%) te nešto manje u četvrtak (42.4%). Približno slični podaci uočeni su u srijedu (37.2%) i utorak (36.2%), dok je najmanje korisnika koji su radili u grupi bilo u ponedjeljak (21.30%). Uglavnom je riječ o grupama po troje, četvero te dvije grupe po petero. Rezultati su prikazani na Slici 18.

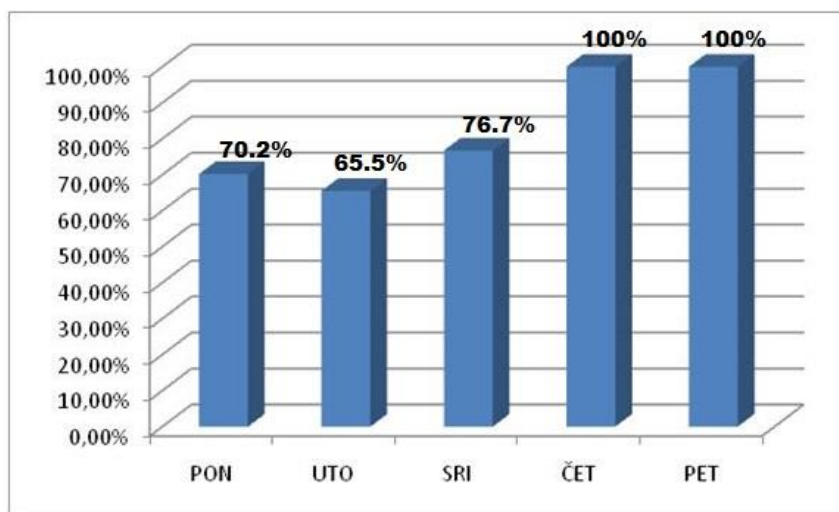
Slika 18. Broj korisnika u grupama po danima

Pokazalo se da su korisnici konzumirali hranu i piće uglavnom u 15 sati (27.9%) i 11 sati (27%). Manje od četvrtine korisnika to je činilo u 13 sati (18.7%) u 9 sati (14.1%). Najmanji postotak korisnika s hranom/pićem zabilježen je u 17 sati (12.2%). U 19 sati nije zabilježen niti jedan takav korisnik. Rezultati su vidljivi na Slici 19.

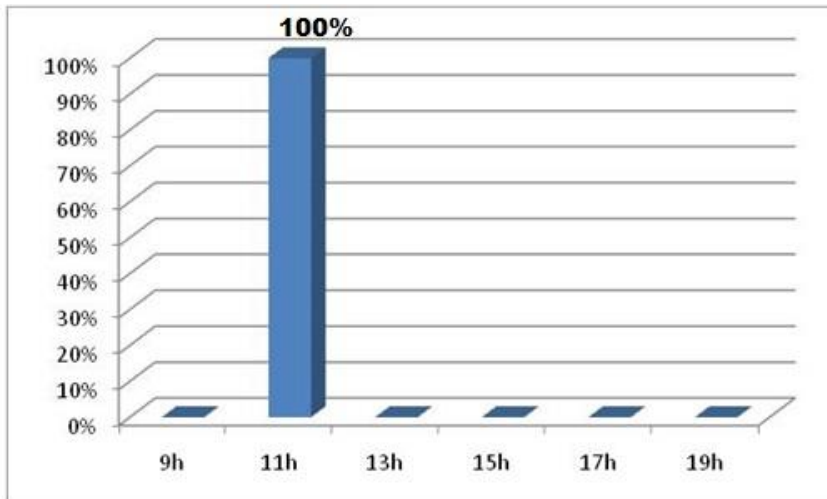
Slika 19. Broj korisnika s hranom ili pićem po terminima

Po danima podjednak postotak korisnika s hranom ili pićem bio je u četvrtak (100%) i petak (100%). Približno sličan i manji broj zabilježen je u srijedu (76.74%) i ponedjeljak (70.20%), dok je u utorak (65.50%) zabilježeno najmanje korisnika s hranom ili pićem. Rezultati su vidljivi na Slici 20.

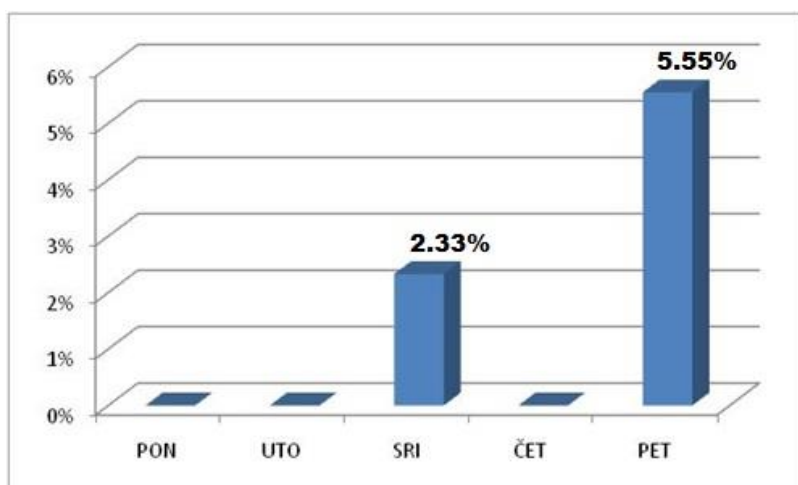
Slika 20. Broj korisnika s hranom ili pićem po danima

Po terminima kroz tjedan mobitel su koristila svega dva korisnika u 11 sati (100%). Rezultati su prikazani na Slici 21.

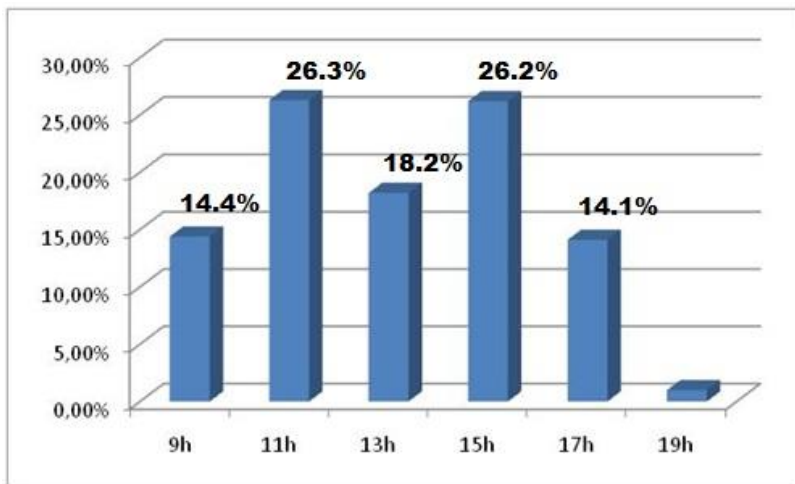
Slika 21. Broj korisnika s mobitelima kroz termine

Po danima manji broj korisnika su koristili mobitel, većinom su to činili u petak (5.55%) i u srijedu (2.33%). Rezultati su vidljivi na Slici 22. Slušalice je koristio samo jedan korisnik u utorak (1.73%) u 13 sati. Odmarao je također samo jedan korisnik u ponedjeljak (1.72%) u 9 sati.

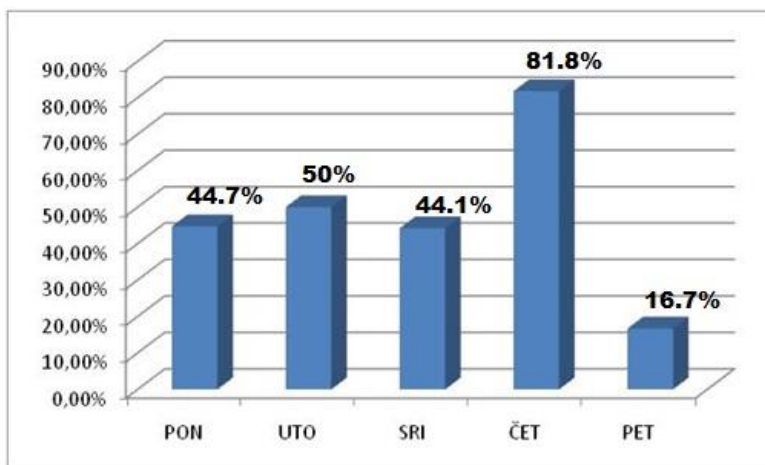
Slika 22. Broj korisnika s mobitelima kroz dane

Po terminima stolovi za kojima je 1 osoba uočeni su najviše u 11 sati (26.3%) te u 15 sati (26.2%). Manji postotak zabilježen je u 13 sati (18.2%), dok je sličan broj primijećen u 9 sati (14.4%) i 17 sati (14.1%), te u 19 sati (1%). Rezultati su vidljivi na Slici 23.

Slika 23. Broj stolova za kojima je jedna osoba po terminima

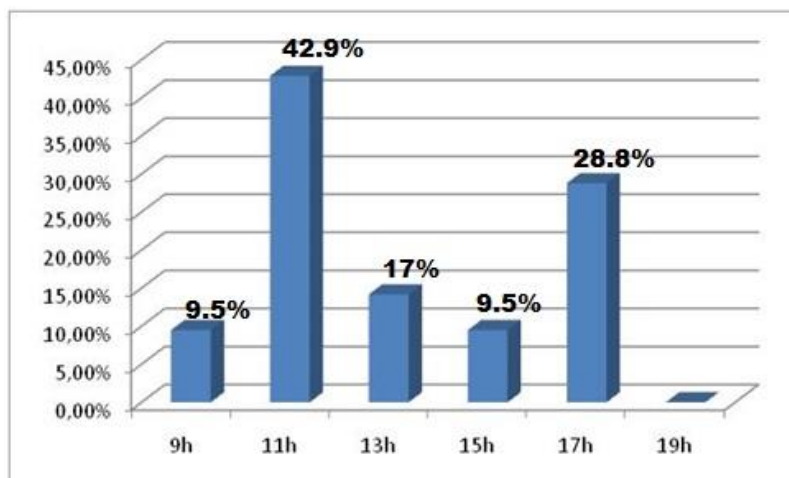
Po danima najveći broj stolova sa 1 osobom primijećen je u četvrtak (81.82%) te znatno manje u utorak (50%). Sličan postotak zabilježen je u ponedjeljak (44.70%) i u srijedu (44.18%), dok je najmanji u petak (16.70%). Rezultati su prikazani na Slici 24.

Slika 24. Broj stolova s jednom osobom po danima

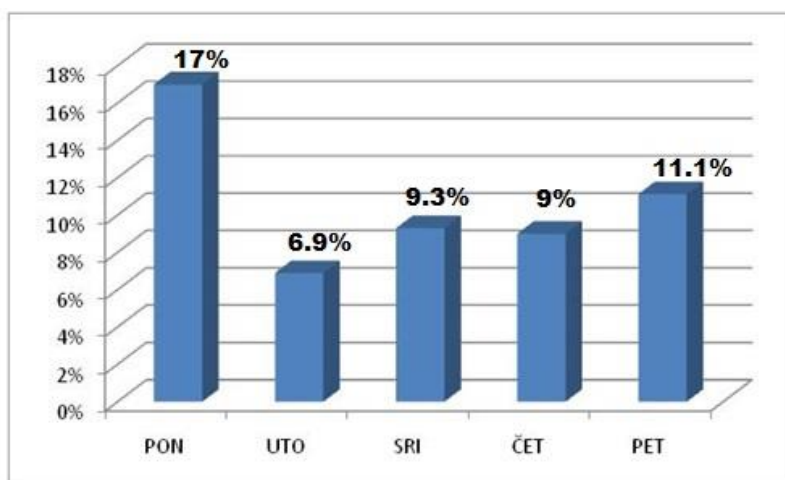
S obzirom na termine u tjednu najveći broj stolova za kojima su 2 osobe primijećen je u terminima od 11 sati (42.9%) te znatno manje u 17 sati (28.8%). Isto i ujedno najmanje po

postotku je uočeno u 9 sati (9.5%) i 15 sati (9.5%). U terminima od 9 sati nije zabilježen nijedan stol s 2 osobe. Rezultati su vidljivi na Slici 25.

Slika 25. Broj stolova s dvije osobe po terminima

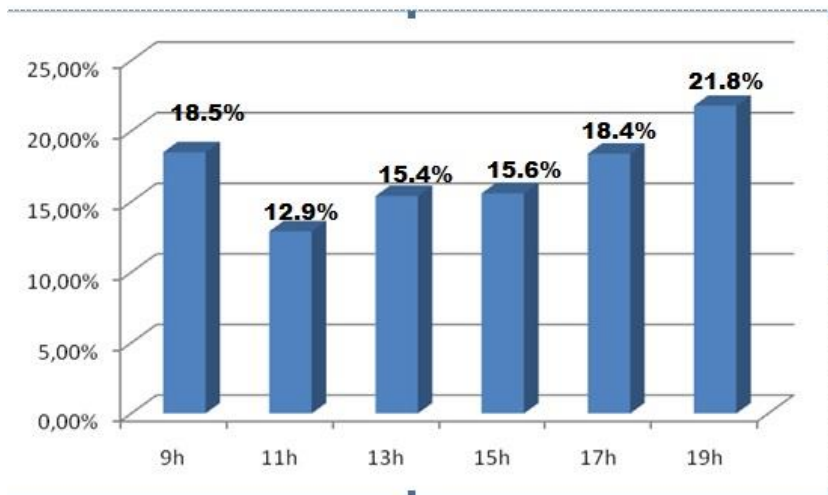
Po danima stolovi s 2 osobe primijećeni su pretežno u ponedjeljak (17%), a nešto manje u petak (11.1%). Sličan postotak bio je u srijedu (9.30%) i četvrtak (9%), a najmanje stolova s dvije osobe bilo je u utorak (6.90%). Rezultati su vidljivi na Slici 26.

Slika 26. Broj stolova s dvije osobe po danima

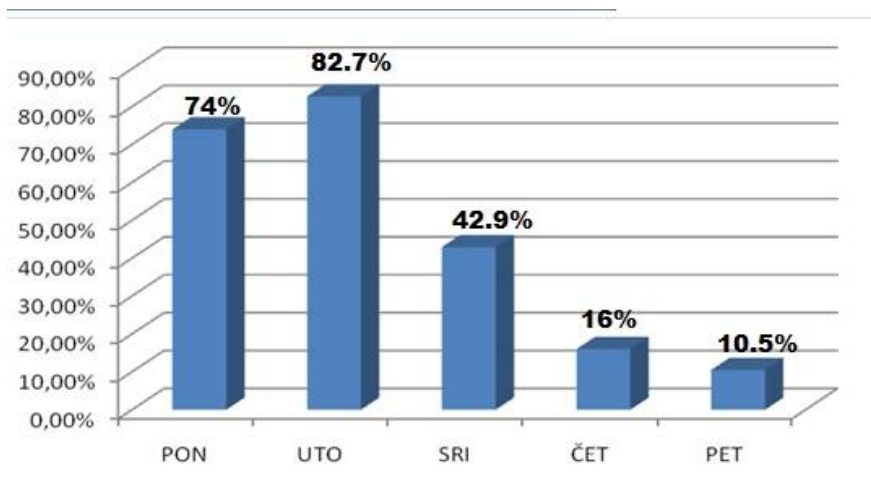
3.3.2. Prostorija za tihi rad

U odnosu na termine promatranja najveći broj slobodnih mjesta u prostoriji za tihi rad bio je u 19 sati (21.8%). Podjednak broj slobodnih mjesta uočen je u 9 sati (18.5%) i u 17 sati (18.4%) te u 15 sati (15.6%) i u 13 sati (15.4%). Najmanji broj slobodnih mjesta bio je u 11 sati (12.9%). Vrijednosti su prikazane na Slici 27.

Slika 27. Broj slobodnih mjesta po terminima

S obzirom na dane u tjednu pokazalo se da su radna mjesta u prostoriji za tihi rad u prosjeku bila najviše zauzeta u utorak (82.7%) i ponedjeljak (74.0%), a nešto manje zauzeta u srijedu (42.9%), četvrtak (16.0%) i petak (10.5%). Vrijednosti se nalaze na Slici 28.

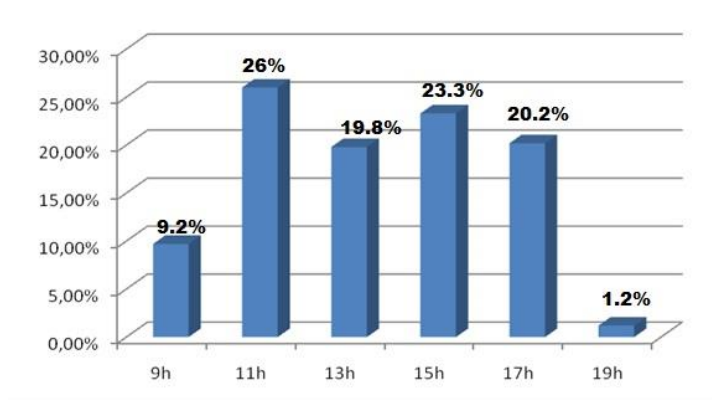
Slika 28. Broj slobodnih mjesta po danima

U odnosu na termine promatranja najveća prosječna zauzetost je primijećena u terminima od 11 sati (44.68%) te približno slično u 15 sati (44%). Manji postotak je zabilježen u terminima od 17 sati (34.66%) i u 13 sati (34%), dok je znatno manji postotak bio u 9 sati (16.66%) te najmanji u terminima od 19 sati (2%). U odnosu na dane promatranja u knjižnici najveća prosječna zauzetost je primijećena u utorak (48%) ponedjeljak (47.2%). Znatno manji postotak zabilježen u srijedu (24.6%), i četvrtak (20.8%), a najmanja zauzetost u petak (19.1%). Prosječna zauzetost tijekom tjedna iznosila je 31.94%. Rezultati su prikazani u Tablici 3.

Tablica 3. Prosječna zauzetost prostorije za tihi rad

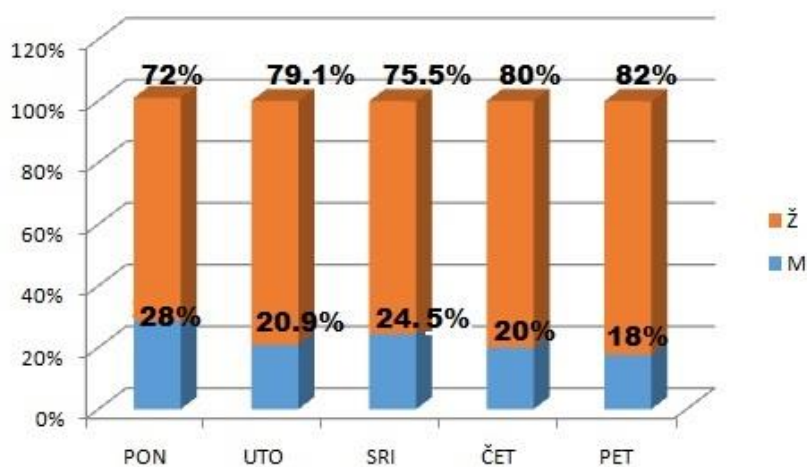
	9 sati	11 sati	13 sati	15 sati	17 sati	19 sati	Prosječna zauzetost
PON	26.7%	53.4%	50%	73.3%	76.7%	3.3%	47.2%
UTO	23.3%	86.7%	53.4%	66.7%	50%	6.7%	48%
SRI	13.3%	43.3%	46.7%	30%	16.6%	0%	24.6%
ČET	13.3%	20%	0%	20%	30%	0%	20.8%
PET	6.7%	20%	20%	30%	0%	0%	19.1%
Prosječna zauzetost	16.66%	44.68%	34%	44%	34.66%	2%	31.94%

U odnosu na termine manje od trećine korisnika u prostoriji za tihi rad bilo je u 11 sati (26%), zatim približno slično u 15 sati (23.3%), u 17 sati (20.2%) te u 13 sati (19.8%). Postotak korisnika je bio manji ujutro u 9 sati (9.7%), najmanji u 19 sati (1.2%). Vrijednosti su prikazane na Slici 29.

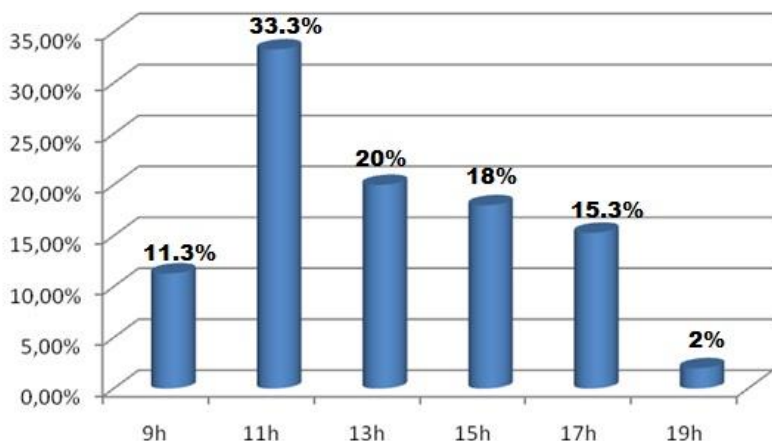
Slika 29. Broj korisnika po terminima

Po pitanju spola najveći broj muških korisnika zabilježen je u ponedjeljak (28%), a potom u srijedu (24.5%). Manje korisnika je uočeno u utorak (20.9%) i četvrtak (20%), dok je najmanji broj muških korisnika bio u petak (18%). Ženskih korisnika je bilo najviše u u petak (82%), u četvrtak (80%), u utorak (79.1%), u srijedu (75.5%), dok je najmanji broj ženskih korisnika bio u ponedjeljak (72%). Pokazalo se da je ukupno bilo više ženskih (68.2%), nego muških korisnika (16.2%). Rezultati su vidljivi na Slici 30.

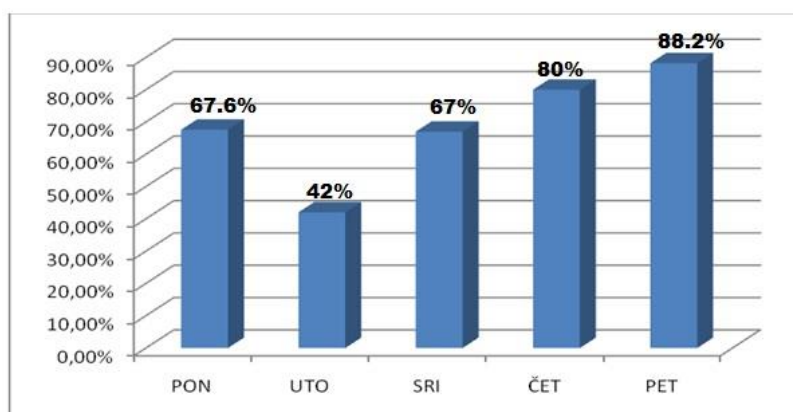
Slika 30. Odnos muških i ženskih korisnika po danima

S obzirom na termine korisnici su većinom koristili računala u 11 sati (33.3%), zatim u 13 sati (20%) te u 15 sati (18%). Slabije korištenje računala opaženo je u periodima od 17 sati (15.3%) i 9 sati (11.3%). Najmanje korisnika računala bilo je u večernjem terminu od 19 sati (2%). Rezultati su vidljivi na Slici 31.

Slika 31. Broj korisnika računala po terminima

Po danima najveći broj korisnika računala u prosjeku je bio petkom (88.2%) te četvrtkom (80%). Podjednak broj računala je korišten u ponedjeljak (67.6%) i srijedu (67%), dok je u utorak (42%) primijećen najmanji broj korisnika. Rezultati su vidljivi na Slici 32.

Slika 32. Broj korisnika računala po danima

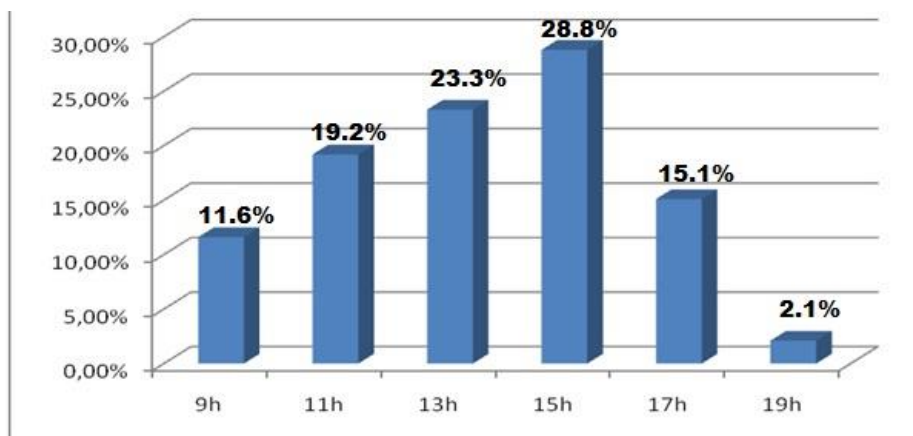
U odnosu na termine u tjednu računala su u prosjeku najviše bila zauzeta u 11 sati (62.48%), 13 sati (37.48%) te neznatno manje u 15 sati (33.72%). Manji postotak je zabilježen u 17 sati (28.74%), 9 sati (21.24%) te najmanje u 19 sati (3.74%). U odnosu na dane u tjednu računala su u prosjeku najviše bila zauzeta u ponedjeljak (51%), potom u srijedu (37.5%), utorak (37.4%) i četvrtak (31.2%), a najmanje u petak (23.4%). Prosječna zauzetost tijekom cijelog tjedna je iznosila 36.1%. Rezultati se nalaze u Tablici 4.

Laptop je u usporedbi sa računalima koristio samo jedan student četvrtkom u 11 sati.

Tablica 4. Prosječna zauzetost računala u prostoriji za tihi rad

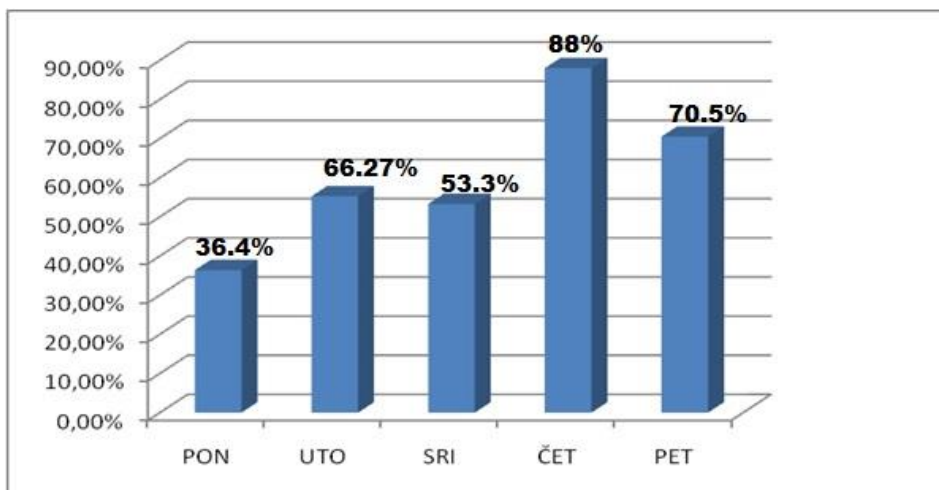
	9 sati	11 sati	13 sati	15 sati	17 sati	19 sati	Prosječna zauzetost
PON	37.5%	81.2%	75%	50%	56.2%	6.2%	51%
UTO	25%	100%	31.2%	31.2%	25%	12.5%	37.4%
SRI	6.2%	81.2%	43.7%	31.2%	25%	0%	37.5%
ČET	25%	25%	0%	37.5%	37.5%	0%	31,2%
PET	12.5%	25%	37.5%	18.7%	0%	0%	23.4%
Prosječna zauzetost	21.24%	62.48%	37.48%	33.72%	28.74%	3.74%	36.1%

S obzirom na termine korisnici su većinom čitali u 15 sati (28.8%), potom u 13 sati (23.3%). Nešto manji postotak korisnika zabilježen je u terminima od 11 sati (19.2%), zatim u 17 sati (15.1%). Najmanji postotak korisnika koji čitaju uočen je u 9 sati (11.6%) te 19 sati (2.1%). Rezultati su vidljivi na Slici 33.

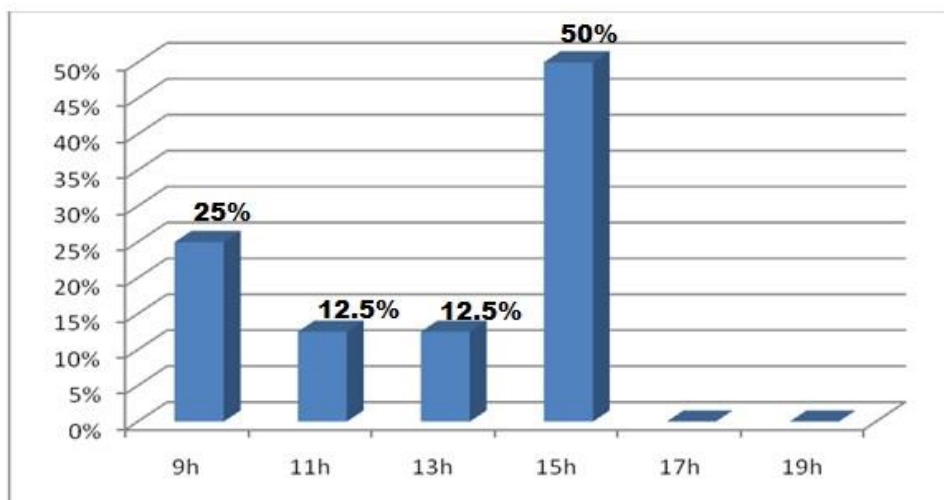
Slika 33. Broj korisnika koji čitaju po terminima

U odnosu na dane u tjednu najveći broj korisnika koji čitaju uočen je u četvrtak (88%), zatim u petak (70.5%), utorak (66.27%) i srijedu (53.3%). Manji broj korisnika koji čitaju bio je primjećen u ponedjeljak (36.4%). Rezultati su vidljivi na Slici 34.

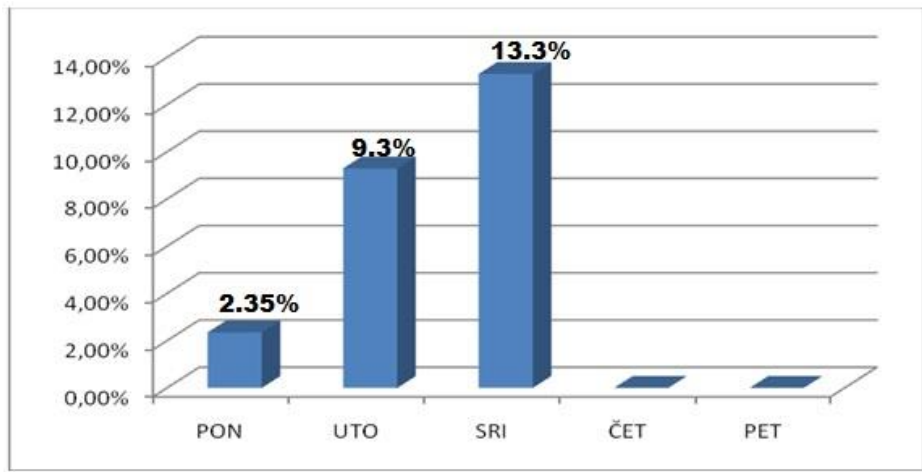
Slika 34. Broj korisnika koji čitaju po danima

U odnosu na termine najveći broj korisnika koji vode razgovor zabilježen je u 15 sati (50%). Nešto manji broj korisnika u razgovoru zabilježen je u 9 sati (25%), a najmanji u 11 sati (12.5%) i 13 sati (12.5%). Nitko nije razgovarao u terminima od 17 sati i 19 sati. Rezultati su prikazani na Slici 35.

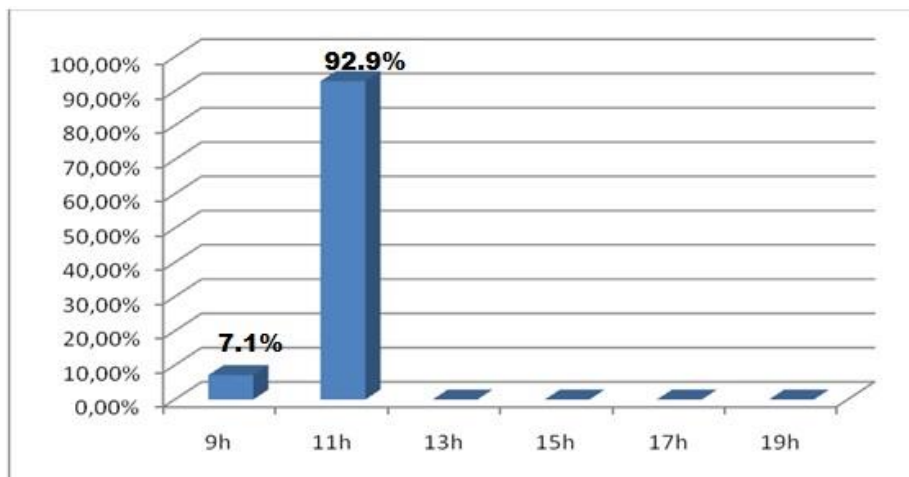
Slika 35. Broj osoba u razgovoru kroz termine

U odnosu na dane korisnici su pretežno razgovarali u srijedu (13.3%), a potom u utorak (9.3%). Najmanje korisnika koji vode razgovor uočen je u ponedjeljak (2.35%), a nitko nije razgovarao u četvrtak i petak. Rezultati su vidljivi na Slici 36.

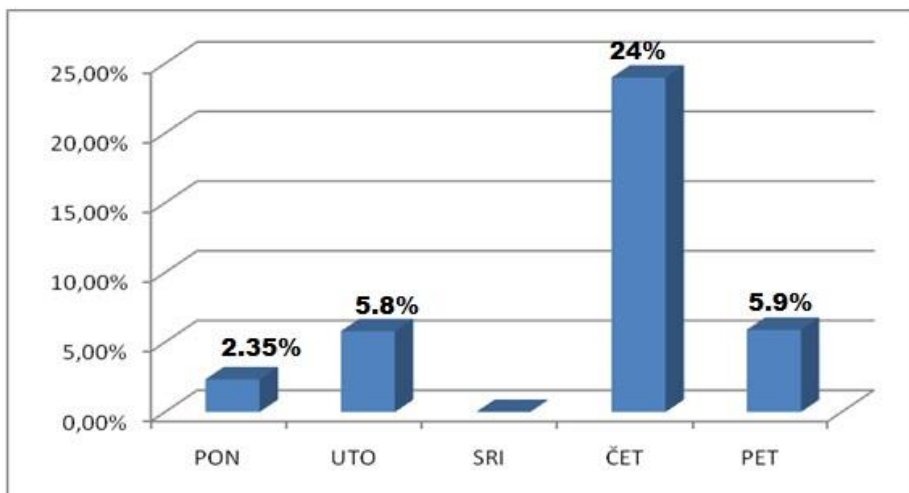
Slika 36. Broj osoba koje vode razgovor po danima

S obzirom na termine najviše korisnika koji vode vlastite bilješke zabilježeno je u terminima od 11 sati (92.9%), a najmanje u 9 sati (7.1%). U ostalim terminima nijedan korisnik nije vodio bilješke. Rezultati su vidljivi na Slici 37.

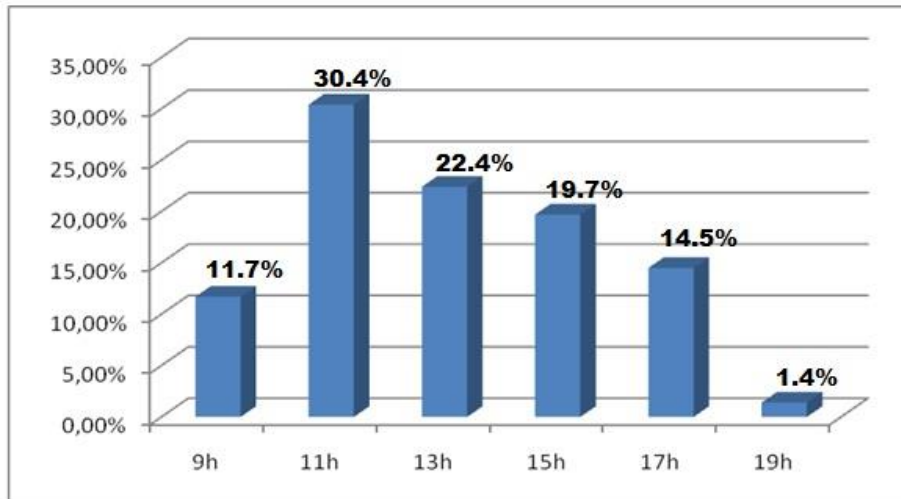
Slika 37. Broj korisnika koji vode bilješke po terminima

Po danima korisnici su pretežno vodili bilješke u četvrtak (24%), zatim u petak (5.9%) i utorak (5.8%). Najmanje korisnika vodilo je bilješke u ponedjeljak (2.35%), a u srijedu nijedan korisnik nije vodio bilješke. Rezultati se nalaze na Slici 38.

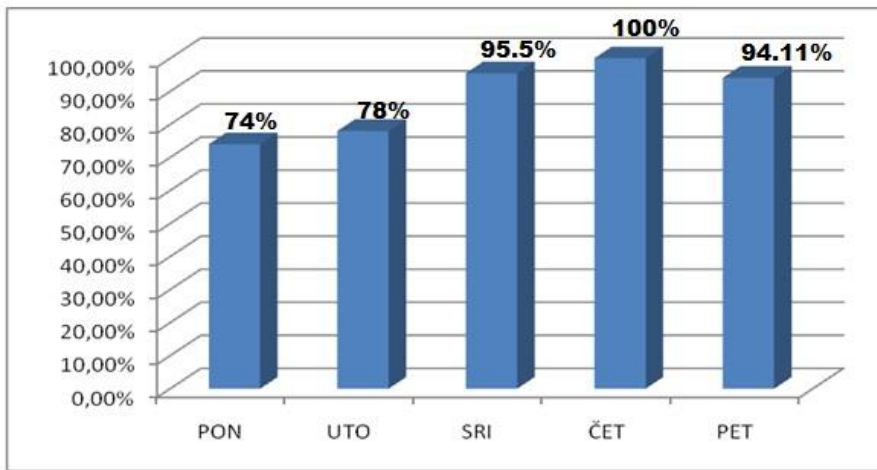
Slika 38. Broj korisnika koji vode bilješke po terminima

S obzirom na termine korisnici su većinom samostalno učili u 11 sati (30.4%), u 13 sati (22.4%) i u 15 sati (19.7%). Nešto manji postotak takvih korisnika je zabilježen u terminima od 17 sati (14.5%), od 9 sati (11.7%), dok je najmanji broj korisnika zabilježen u večernjem terminu od 19 sati (1.4%). Rezultati su vidljivi na Slici 39.

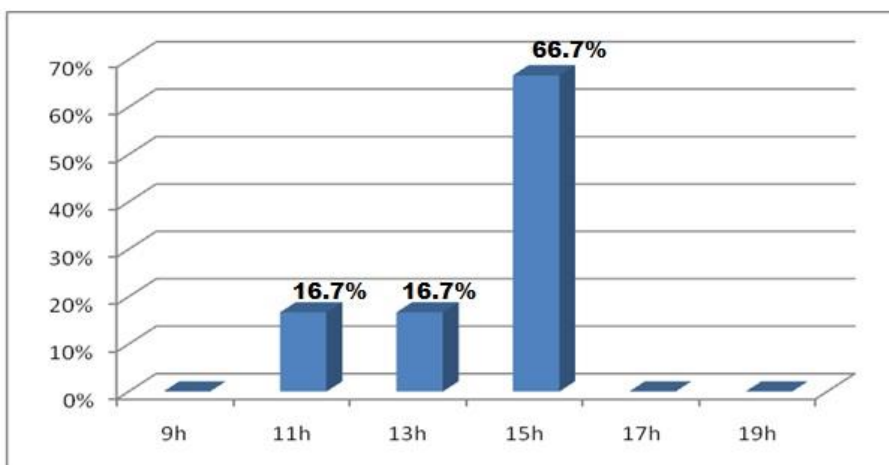
Slika 39. Broj korisnika koji samostalno uče po terminima

Po danima najveći postotak korisnika koji samostalno uče zabilježen je u četvrtak (100%), petak (94.11%) i u srijedu (95.5%), a nešto manji broj korisnika koji se bave samostalnim učenjem je uočen u ponedjeljak (74%) i utorak (78%). Rezultati se nalaze na Slici 40.

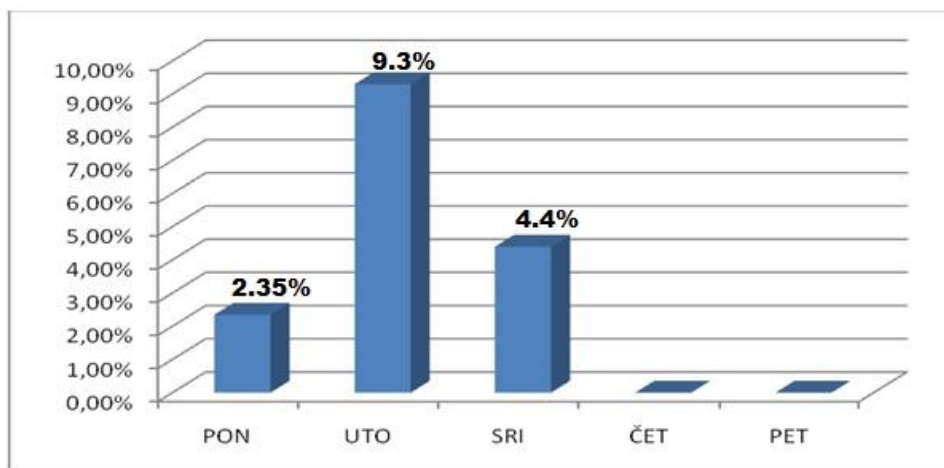
Slika 40. Broj korisnika koji samostalno uče po danima

Prema terminima najveći postotak korisnika koji uče u paru zabilježen je u 15 sati (66.7%). Približno sličan postotak takvih korisnika bio je u 11 sati (16.7%) i u 13 sati (16.7%). U ostalim terminima nisu zabilježeni korisnici koji uče u paru. Rezultati su prikazani na Slici 41.

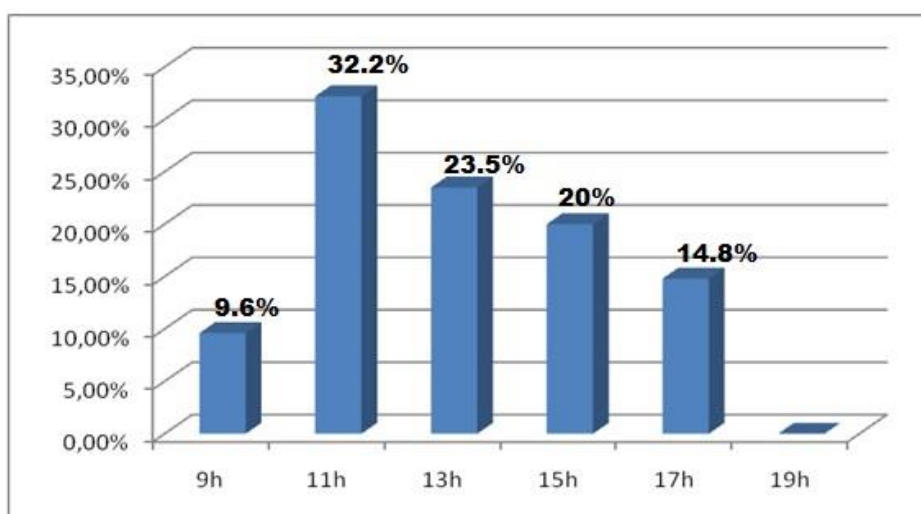
Slika 41. Broj korisnika koji uče u paru prema terminima

Po danima korisnici su pretežno učili u utorak (9.3%), nešto manje u srijedu (4.4%), a najmanje u ponedjeljak (2.35%). Ostalim danima nisu zabilježeni takvi korisnici. Rezultati su vidljivi na Slici 42. U prostoriji za tihi rad nije bilo grupnog učenja.

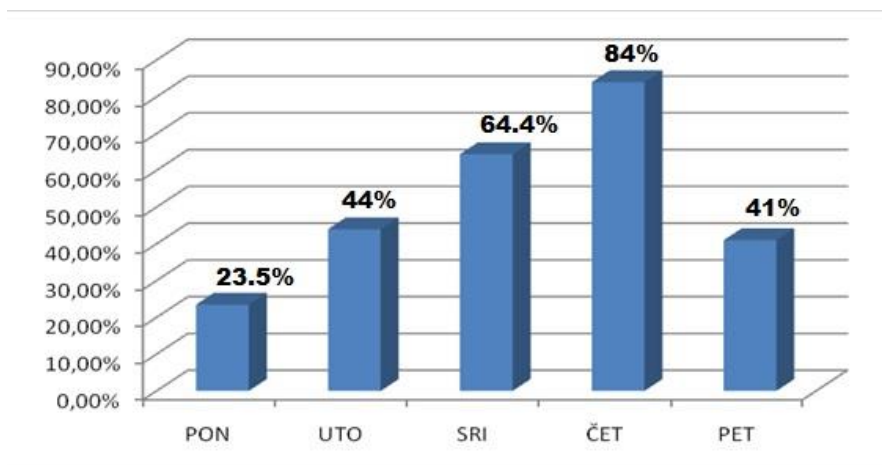
Slika 42. Broj korisnika koji uče u paru po danima

Po terminima korisnici koji su konzumirali jelo ili piće uočeni su pretežno u 11 sati (32.2%), dok je manji postotak bio u 13 sati (23.5%), i 15 sati (20%), u 17 sati (14.8%). Najmanje korisnika koji konzumiraju jelo i piće bilo je u 9 sati (9.6%), a niti jedan u 19 sati. Rezultati se nalaze na Slici 43.

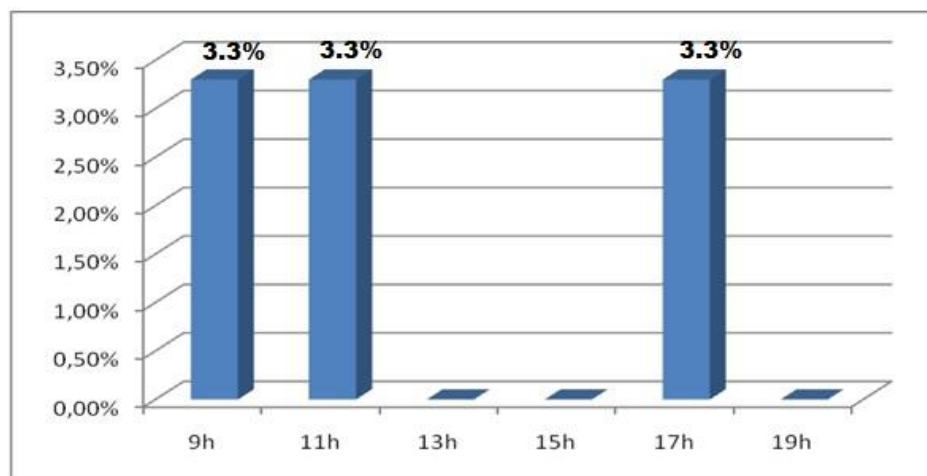
Slika broj 43. Broj korisnika koji su konzumirali hranu ili piće po terminima

Po danima najveći broj korisnika koji jedu ili piju uočen je u četvrtak (84%), a nešto manje u srijedu (64.4%). Podjednak broj korisnika konzumirao je hranu i piće u utorak (44%) i petak (41%), dok je najmanji broj takvih korisnika zabilježen u ponedjeljak (23.5%). Rezultati su vidljivi na Slici 44.

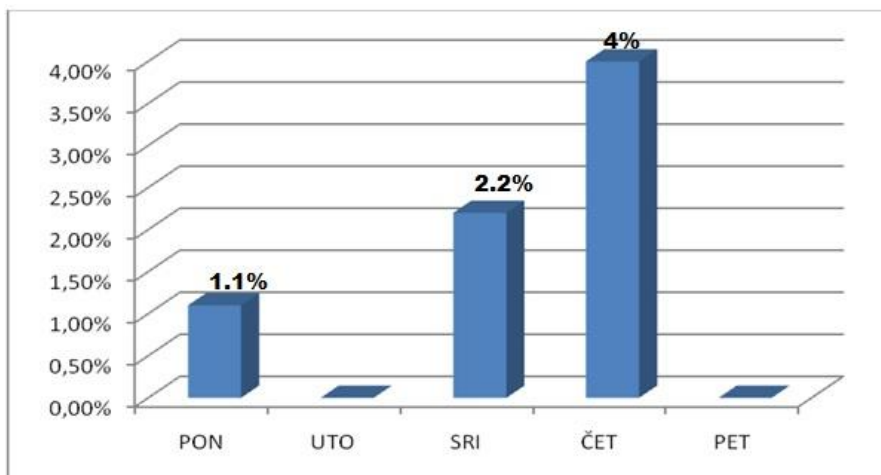
Slika 44. Broj korisnika koji su konzumirali hranu ili piće po danima.

S obzirom na termine broj korisnika koji su posjedovali mobilne uređaje bio je relativno mali i isti u terminima od 9 sati (3.3%), 11 sati (3.3%) i 17 sati (3.3%), dok u 13 sati, 15 sati te 19 sati nije primijećen nijedan korisnik s mobilnim uređajem. Rezultati su prikazani na Slici 45.

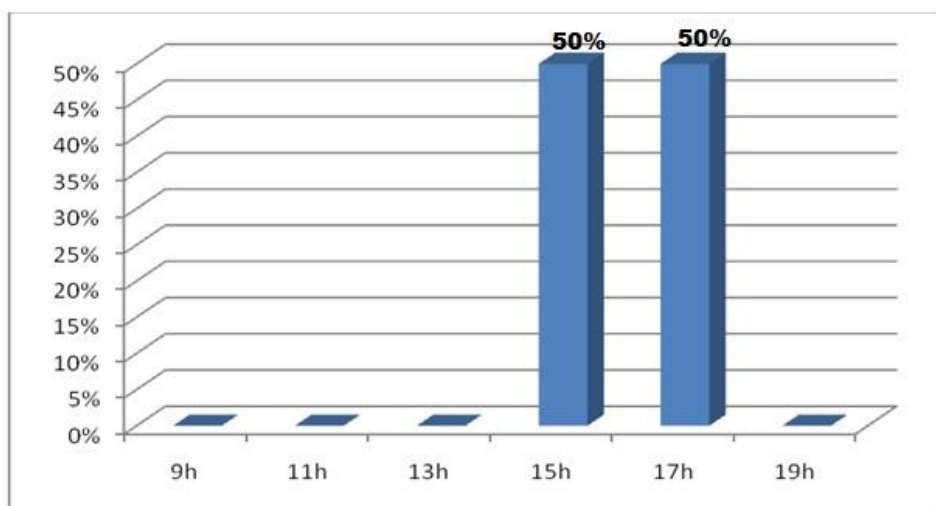
Slika 45. Broj korisnika s mobitelima po terminima

Po danima manji broj korisnika s mobilnim uređajima uočen je u četvrtak (4%), u srijedu (2.2%) i u ponedjeljak (1.1%). U utorak i petak nije uočen nijedan korisnik s mobitelom. Samo jedan korisnik (1.1%) koristio je slušalice u prostoriji za tihi rad (utorak u 13 sati). Rezultati su vidljivi na Slici 46.

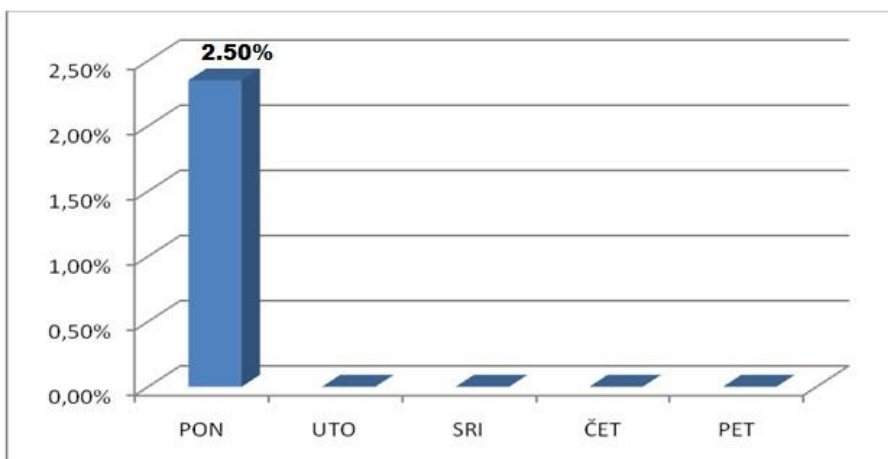

Slika 46. Broj korisnika sa mobitelima po danima

Uočeno je dvoje korisnika koji odmaraju, jedan u ponedjeljak u 15 sati, a drugi u 17 sati. Rezultati su vidljivi na Slici 47. i 48.

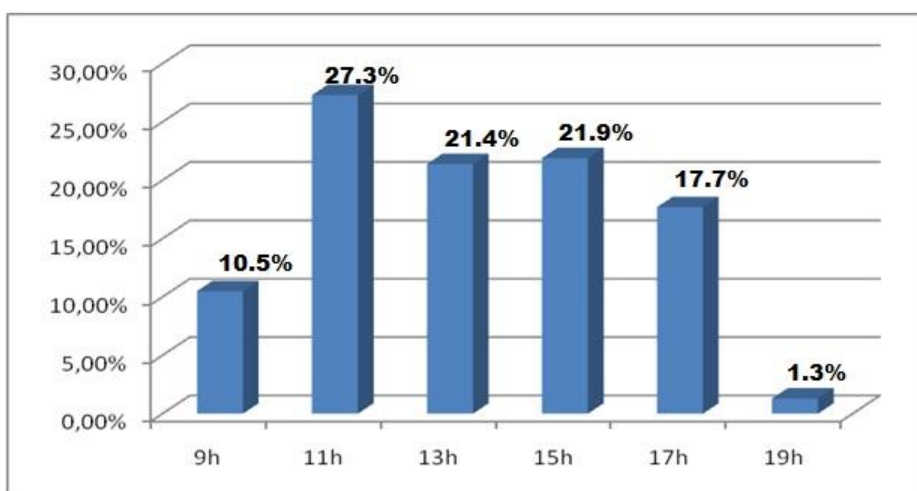

Slika 47. Broj korisnika koji odmaraju po terminima

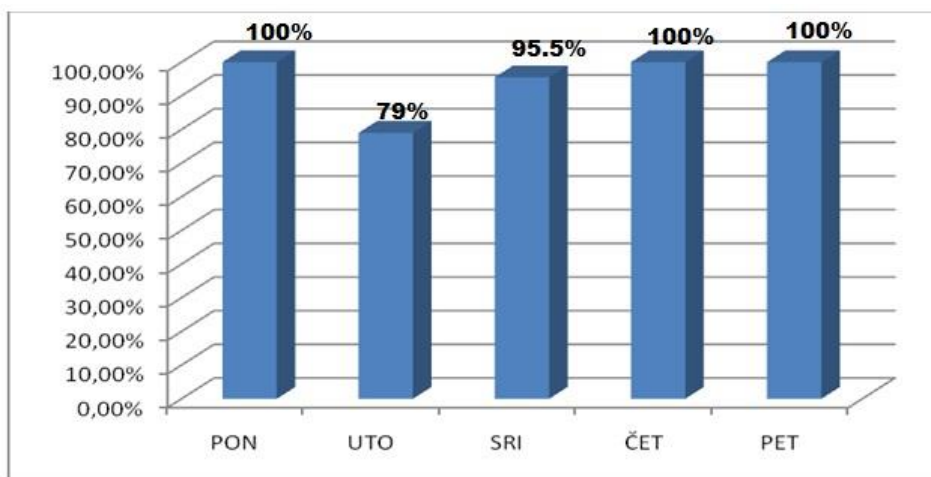
Slika 48. Broj korisnika koji odmaraju po danima

U odnosu na termine broj stolova s 1 osobom većinom je uočen u 11 sati (27.3%), a potom u 13 sati (21.4%) i u 15 sati (21.9%). Neznatno manji postotak je zabilježen u 17 sati (17.7%) te u 9 sati (10.5%). Najmanji postotak stolova s 1 osobom je zabilježen u 19 sati (1.3%). Rezultati su prikazani na Slici 49.

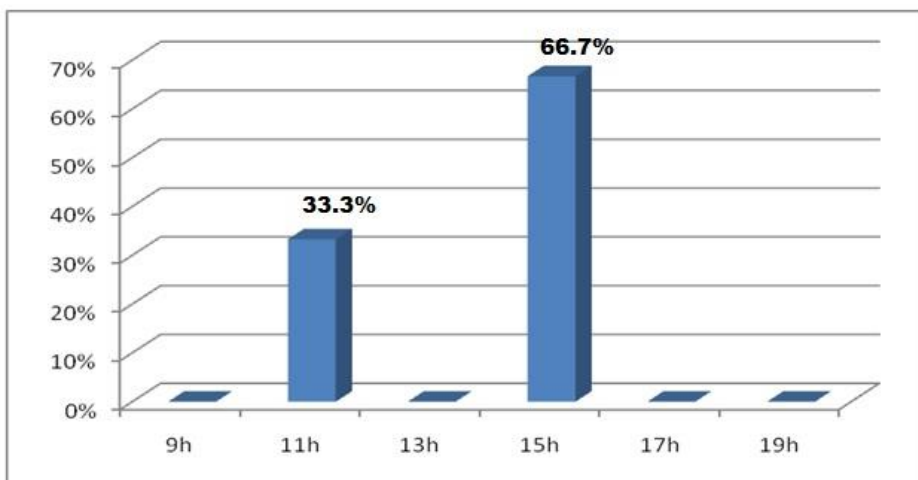
Slika 49. Broj stolova s jednom osobom prema terminima

Po danima najveći broj stolova s 1 osobom uočen je u ponedjeljak (100%), u četvrtak (100%), u petak (100%), a zatim u srijedu (95.5%). Najmanji postotak je zabilježen u utorak (79%). Rezultati su vidljivi na Slici 50.

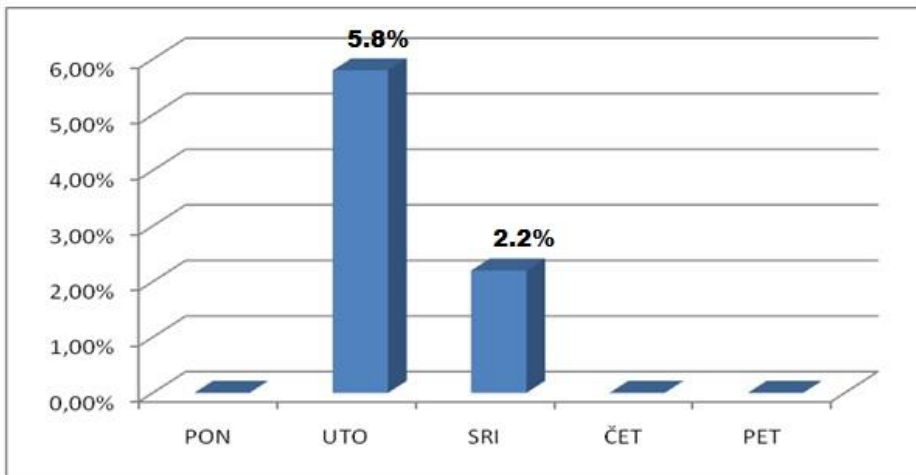
Slika 50. Broj stolova s jednom osobom po danima

S obzirom na termine postotak stolova za kojima su 2 osobe bio je najveći u 15 sati (66.7%), a najmanji u 11 sati (33.3%), dok ostalim danima nije primijećen nijedan par za stolom. Rezultati su vidljivi na Slici 51.

Slika 51. Broj stolova s dvije osobe po terminima

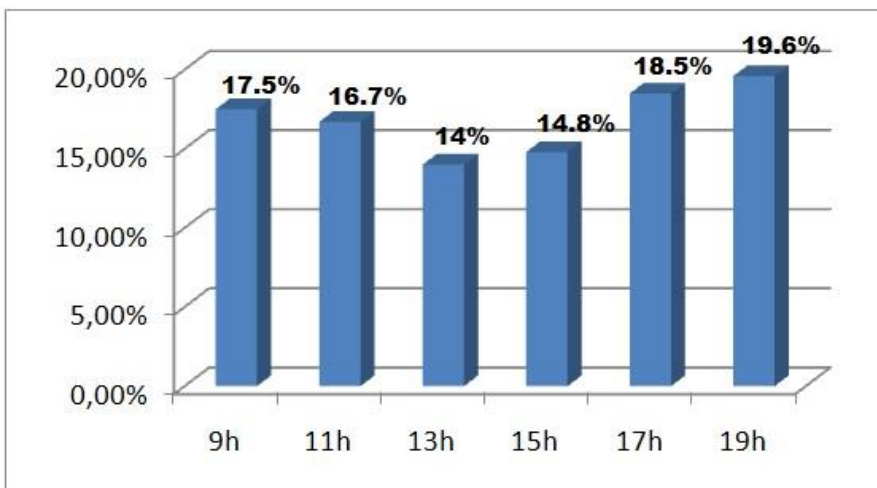
U odnosu na dane stolovi s dvije osobe bili su uočeni u utorak (5.8%) i u srijedu (2.2%). U ponedjeljak, četvrtak te petak nije zabilježen stol za kojim sjede dvije osobe. Rezultati su prikazani na Slici 52.

Slika 52. Broj stolova s dvije osobe po danima

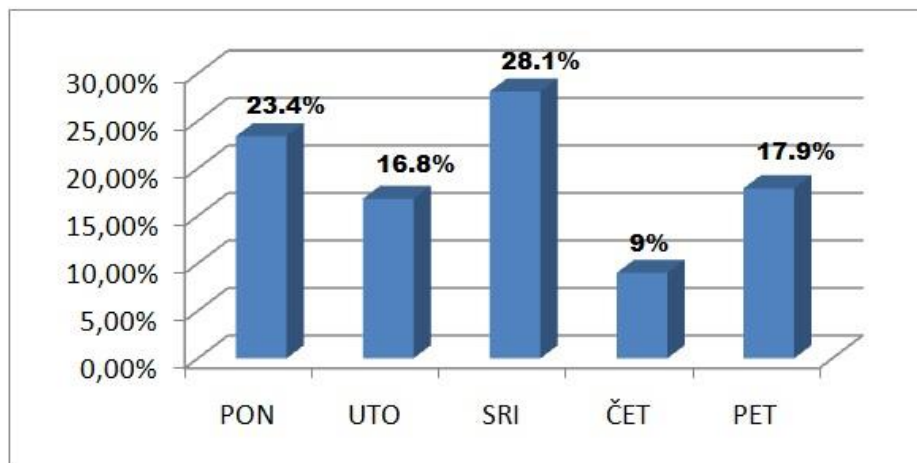
3.3.3. Prostorija za strane jezike

U odnosu na termine promatranja u čitaonici za strane jezike najviše slobodnih mjesta uočeno je u 19 sati (19.6%), a nešto manje u 17 sati (18.5%), u 9 sati (17.5%) i u 11 sati (16.7%). Sličan postotak uočen je u terminima od 15 sati (14.8%) i 13 sati (14%). Rezultati se mogu vidjeti na Slici 53.

Slika 53. Broj slobodnih mjesta po terminima

S obzirom na dane slobodna su mjesta većinom uočena u srijedu (28.1%), zatim u ponedjeljak (23.4%), petak (17.9%) i utorak (16.8%), dok je u četvrtak bilo najmanje slobodnih mjesta (9%). Rezultati su vidljivi na Slici 54.

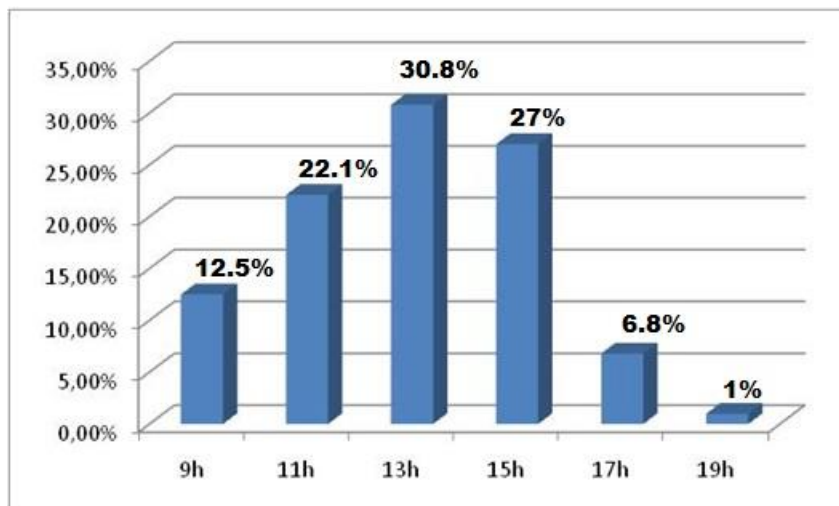
Slika 54. Broj slobodnih mjesta po danima

Prema rezultatim koji su prikazani u Tablici 5. u odnosu na termine promatranja prosječna zauzetost prostorije bila je najveća u 15 sati (25.44%), potom 13 sati (19.06%), u 9 sati (11.78%), dok je najmanja zauzetost izmjerena u 17 sati (6.36%) i 19 sati (0.9%). Prosječna zauzetost po tjednu iznosi 23.44%. U odnosu na dane promatranja najveća prosječna zauzetost izmjerena je u srijedu (33%), a potom je opadala u petak (30.2%), u ponedjeljak (23%), u četvrtak (16.7%) te je bila najmanja u utorak (14.3%).

Tablica 5. Prosječna zauzetost prostorije za strane jezike

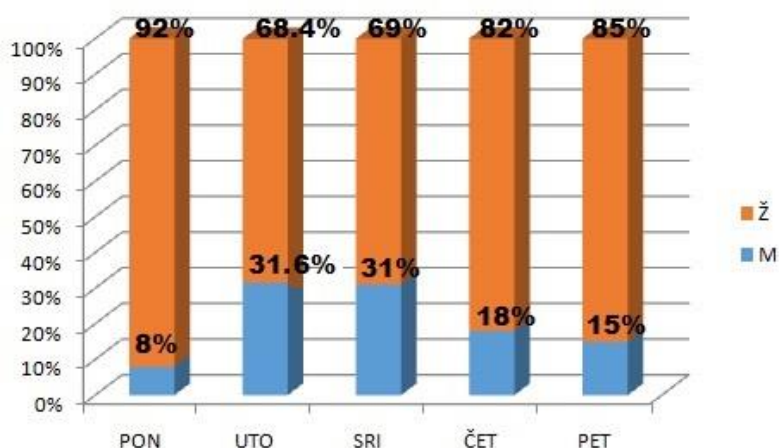
	9 sati	11 sati	13 sati	15 sati	17 sati	19 sati	Prosječna zauzetost
PON	4.5%	31.8%	31.8%	31.8%	13.7%	0%	23%
UTO	4.5%	9%	27.2%	22.8%	18.1%	4.5%	14.3%
SRI	4.5%	18.1%	54.5%	54.5%	0%	0%	33%
ČET	0%	9%	22.8%	18.1%	0%	0%	16.7%
PET	45.4%	36.3%	9%	0%	0%	0%	30.2%
Prosječna zauzetost	11.78%	10.84%	19.06%	25.44%	6.36%	0.9%	23.44%

U odnosu na termine najviše korisnika bilo je u 13 sati (30.8%) i u 15 sati (27%), a potom u 11 sati (22.1%) te u 9 sati (12.5%). Znatno manje korisnika bilo je u 17 sati (6.8%) i u 19 sati (1%). Rezultati se nalaze na Slici 55.

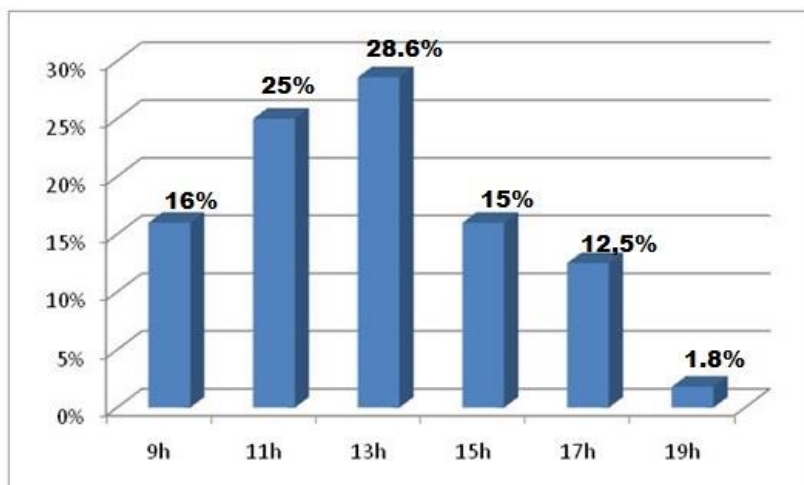
Slika 55. Broj korisnika po terminima

S obzirom na spol muških korisnika najviše je bilo u utorak (31.6%), a potom u četvrtak (18%). Približno je sličan postotak korisnika bio u srijedu (31%) i u petak (15%), dok je najmanji postotak bio u ponedjeljak (8%). Najveći broj ženskih korisnika bio je u ponedjeljak (92%), te u četvrtak (82%) i u petak (85%). Znatno manje korisnica uočeno je u srijedu (69%), i u utorak (68.4%) kada ih je bilo najmanje. Rezultati su prikazani na Slici 56.

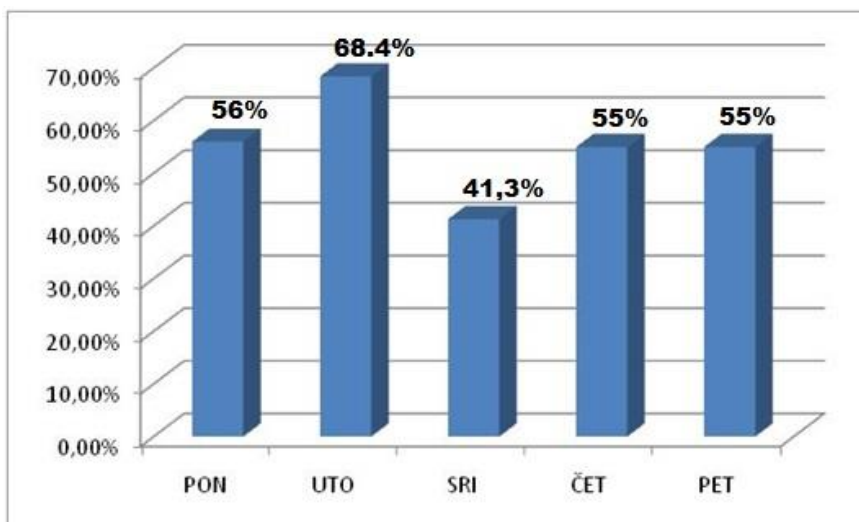
Slika 56. Odnos muških i ženskih korisnika po danima

S obzirom na termine broj korisnika računala bio je najveći u 13 sati (28.6%) i u 11 sati (25%). Manji broj korisnika bio je za računalima u 9 sati (16%) te u 17 sati (12.5%). Najmanji broj korisnika računala bio je u 19 sati (1.8%). Rezultati su vidljivi na Slici 57.

Slika 57. Broj korisnika računala po terminima

Po danima najveći broj korisnika računala zabilježen je u utorak(68.4%), a potom u ponedjeljak (56%), četvrtak (55%) i petak (55%). Najmanji broj korisnika računala uočen je u srijedu (41.3%). Rezultati su vidljivi na Slici 58.

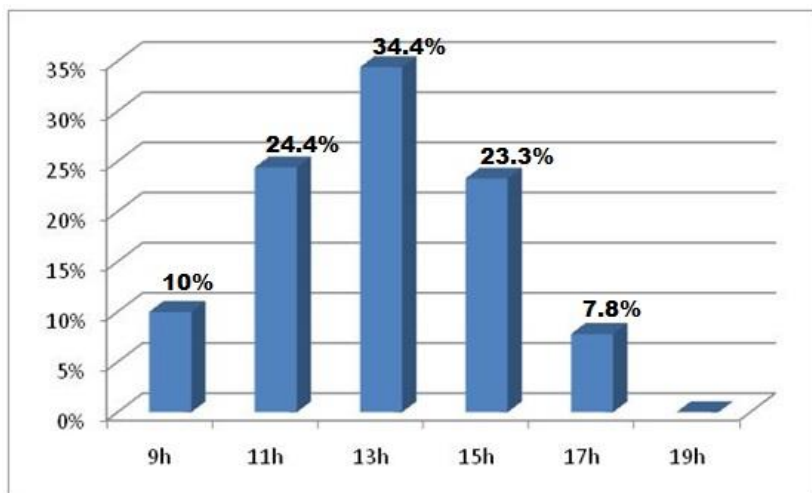
Slika 58. Broj korisnika računala po danima

Prema rezultatima koji su prikazani u Tablici 6. u odnosu na termine kroz tjedan najveća prosječna zauzetost računala bila je u 13 sati (53.32%) i u 11 sati (46.68%), potom u 9 sati (30.02%) i u 15 sati (30%), dok je nešto manja zauzetost bila u 17 sati (23.34%) te najmanja u 19 sati (3.34%). Prosječna zauzetost na tjednoj bazi je iznosila 45.4%. U odnosu na dane kroz tjedan najveća prosječna zauzetost računala bila je u petak (61%), u srijedu (50%) te u ponedjeljak (46.7%), a nešto manja u utorak (36%) i četvrtak (33.3%). U prostoriji za strane jezike niti jedan korisnik nije koristio laptop.

Tablica 6. Prosječna zauzetost računala u prostoriji za strane jezike

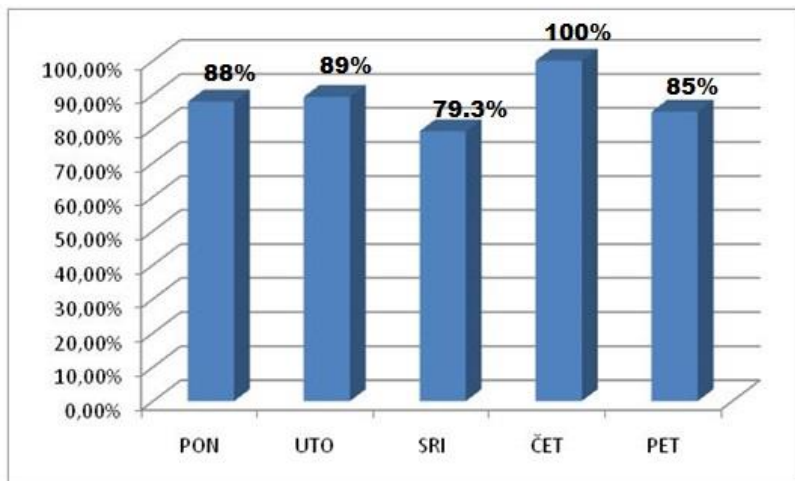
	9 sati	11 sati	13 sati	15 sati	17 sati	19 sati	Prosječna zauzetost
PON	16.7%	66.7%	50%	50%	50%	0%	46.7%
UTO	16.7%	16.7%	50%	50%	66.7%	16.7%	36%
SRI	16.7%	66.7%	83.3%	33.3%	0%	0%	50%
ČET	0%	33.3%	50%	16.7%	0%	0%	33.3%
PET	100%	50%	33.3%	0%	0%	0%	61%
Prosječna zauzetost	30.02%	46.68%	53.32%	30%	23.34%	3.34%	45.4%

S obzirom na termine najveći postotak korisnika čitao je u 13 sati (34.4%), a nakon toga u 11 sati (24.4%) i 15 sati (23.3%). Najmanji broj korisnika čitao je u 9 sati (10%) i u 17 sati (7.8%). U 19 sati nijedan korisnik nije čitao. Rezultati su vidljivi na Slici 59.

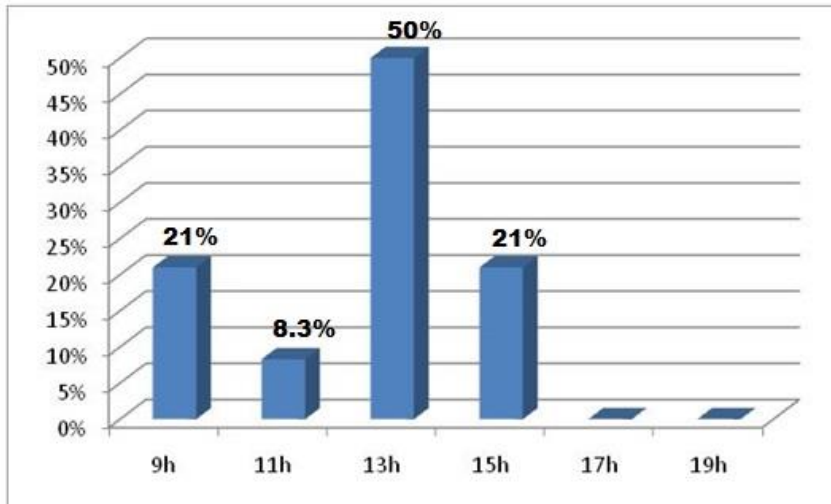
Slika 59. Broj korisnika koji čitaju po terminima

Po danima najveći postotak korisnika koji čitaju uočen je u četvrtak(100%), te u utorak (89%), ponedjeljak (88%) i petak (85%). Najmanji postotak zabilježen je u srijedu (79.3%). Rezultati su prikazani na Slici 60.

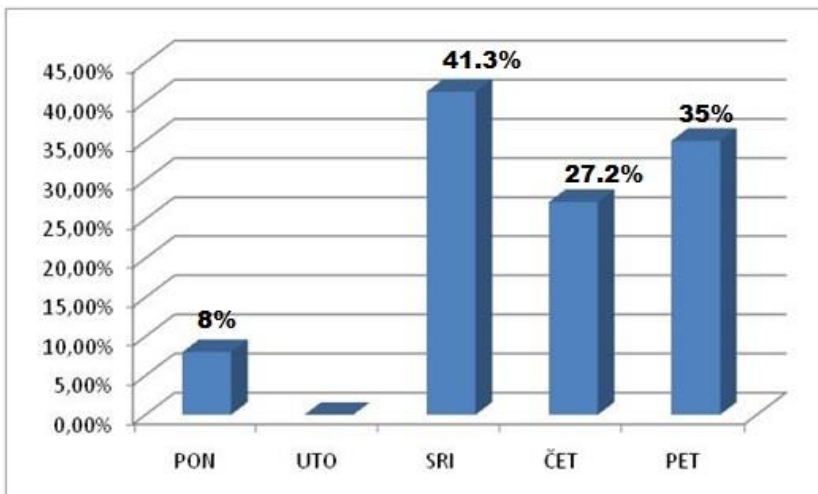
Slika 60. Broj korisnika koji čitaju po danima

U odnosu na termine najveći broj korisnika koji vode razgovor bio je prisutan u 13 sati (50%). Manji broj takvih korisnika primijećen je u terminima od 9 sati (21%) i 15 sati (21%), a najmanji u 11 sati (8.3%), dok u 17 sati i 19 sati nitko nije vodio razgovor. Rezultati su vidljivi na Slici 61.

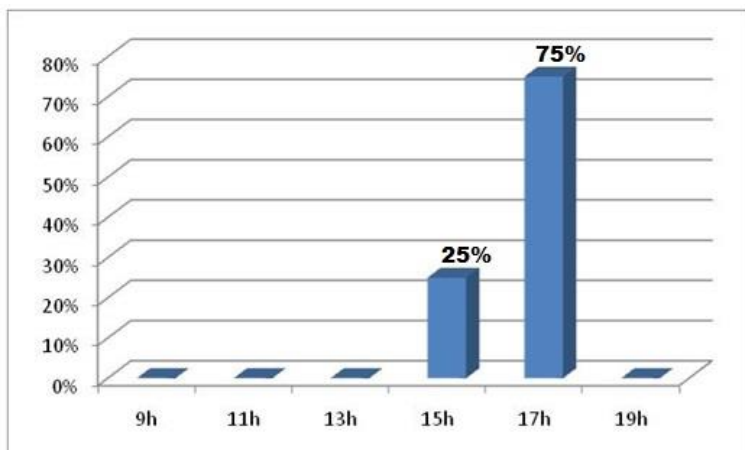
Slika 61. Broj korisnika koji vode razgovor po terminima

Po danima najveći postotak korisnika koji razgovaraju uočen je u srijedu (41.3%), zatim u petak (35%) i u četvrtak (27.2%). Najmanji postotak takvih korisnika bio je u ponedjeljak(8%), dok u utorak nitko nije vodio razgovor. Rezultati se nalaze na Slici 62.

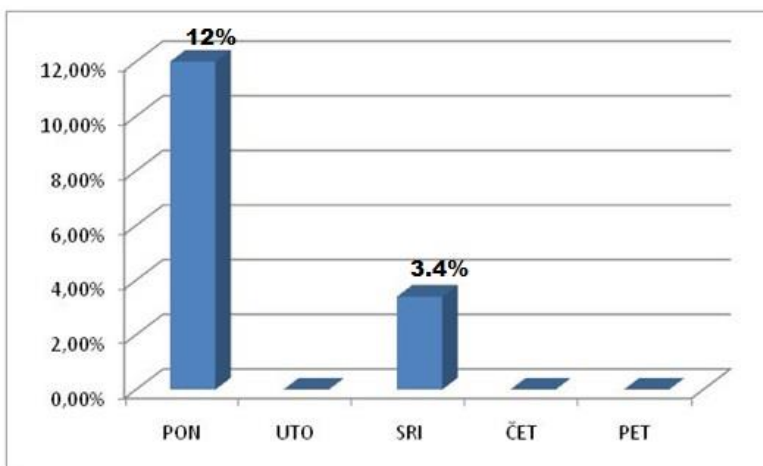
Slika 62. Broj korisnika koji vode razgovor po danima

S obzirom na termine kroz tjedan najveći broj korisnika koji su vodili bilješke bio je u 17 sati (75%), a najmanji broj takvih korisnika uočen u 15 sati (25%). U ostalim terminima nije primijećen niti jedan korisnik koji vodi bilješke. Rezultati su vidljivi na Slici 63.

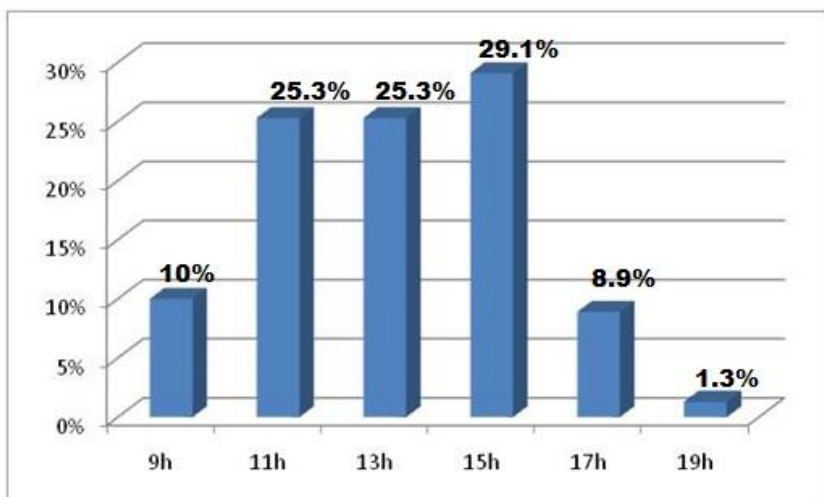
Slika 63. Broj korisnika koji su vodili bilješke po terminima

Po danima korisnici su pretežno vodili bilješke u ponedjeljak (12%) i u srijedu (3.4%), dok ostalim danima nije primijećen niti jedan korisnik koji vodi bilješke. Rezultati su prikazani na Slici 64.

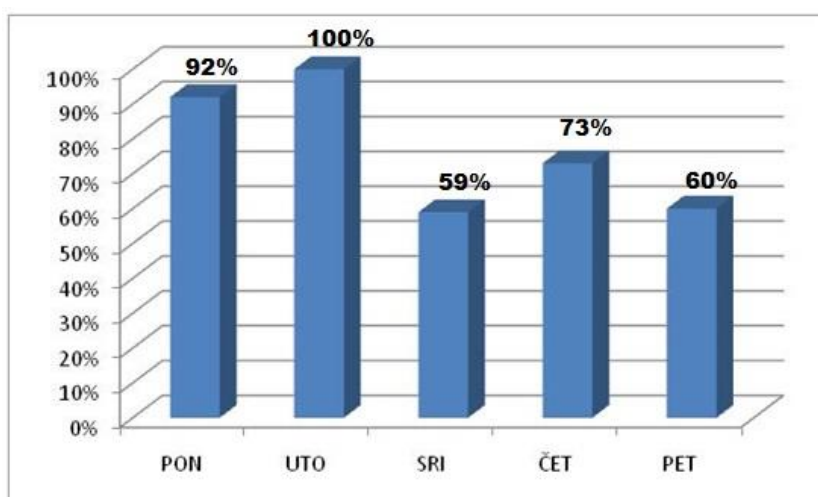
Slika 64. Broj korisnika koji su vodili bilješke po danima

S obzirom na termine pokazalo se da je oko četvrtina korisnika samostalno učila u 15 sati (29.1%), u 11 sati (25.3%) i u 13 sati (25.3%). Manji broj takvih korisnika bio je u 9 sati (10%) i u 17 sati (8.9%), a najmanji u 19 sati (1.3%). Rezultati su vidljivi na Slici 65.

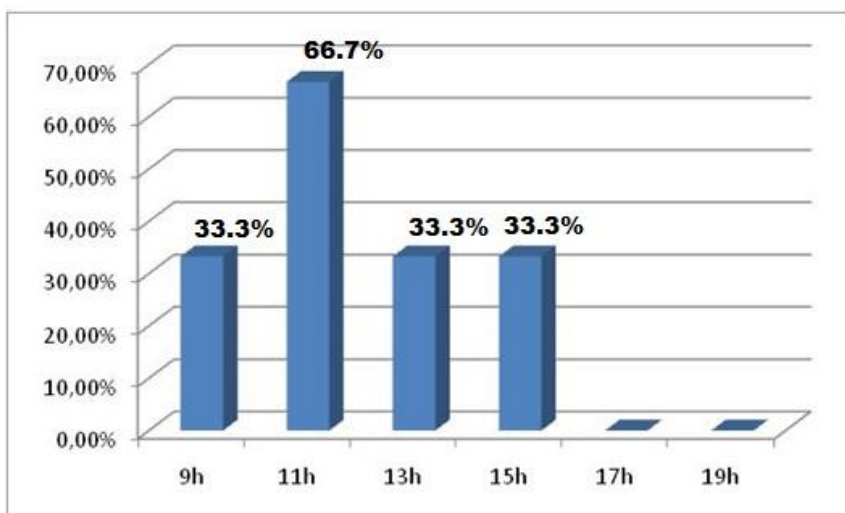
Slika 65. Broj korisnika koji samostalno uče po terminima

Po danima najveći broj korisnika koji samostalno uče uočen je u utorak (100%) te u ponedjeljak (92%), a nešto manje u četvrtak (73%), srijedu (59%) i u petak (60%). Rezultati su prikazani na Slici 66.

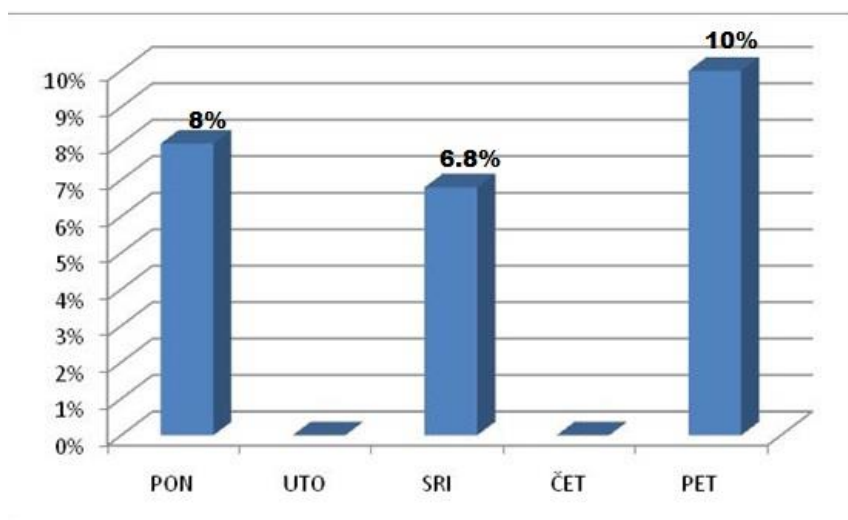
Slika 66. Broj korisnika koji samostalno uče po danima

S obzirom na termine kroz tjedan najveći broj korisnika koji uče u paru bio je uočen u 11 sati (66.7%). Pokazalo se da je trećina korisnika učila u paru u 9 sati (33.3%), u 13 sati (33.3%) i u 15 sati (33.3%), dok u terminima od 17 sati i 19 sati nije zabilježen niti jedan rad u paru. Rezultati su vidljivi na Slici 67.

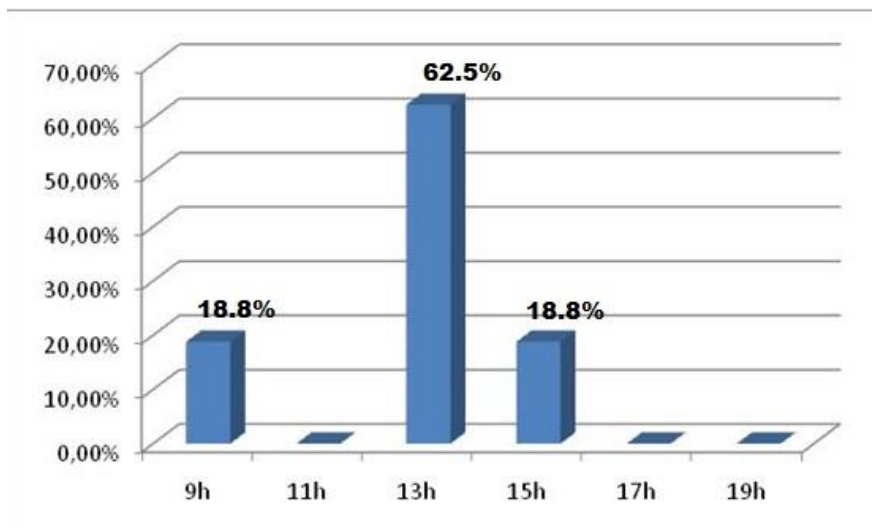
Slika 67. Broj korisnika koji uče u paru po terminima

U odnosu na dane korisnici su u manjoj mjeri učili u petak (10%), ponedjeljak (8%) i u srijedu (6.8%), dok preostala dva dana (utorak i četvrtak) nisu uočeni korisnici koji rade u paru. Rezultati su prikazani na Slici 68.

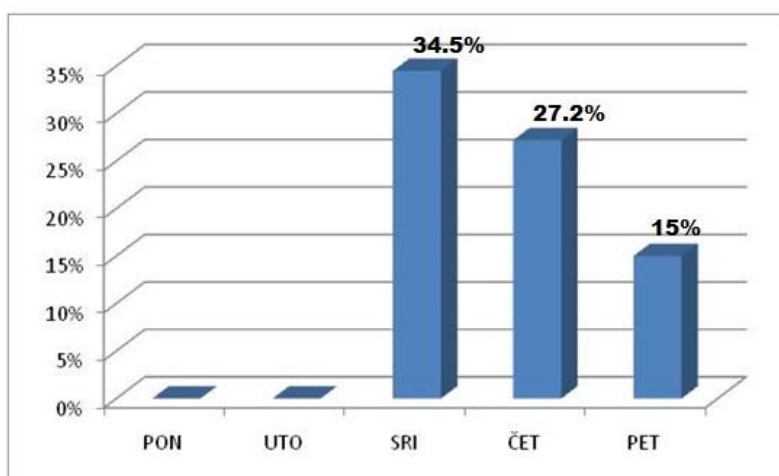
Slika 68. Broj korisnika koji rade u paru po danima

S obzirom na termine kroz tjedan najveći postotak korisnika u grupnom radu primijećen je u 13 sati (62.5%), a manji broj u 9 sati (18.8%) i 15 sati (18.8%). U drugim terminima nije zabilježeno korisnika koji rade u grupi. Rezultati su vidljivi na Slici 69.

Slika 69. Broj korisnika koji rade u grupama po terminima

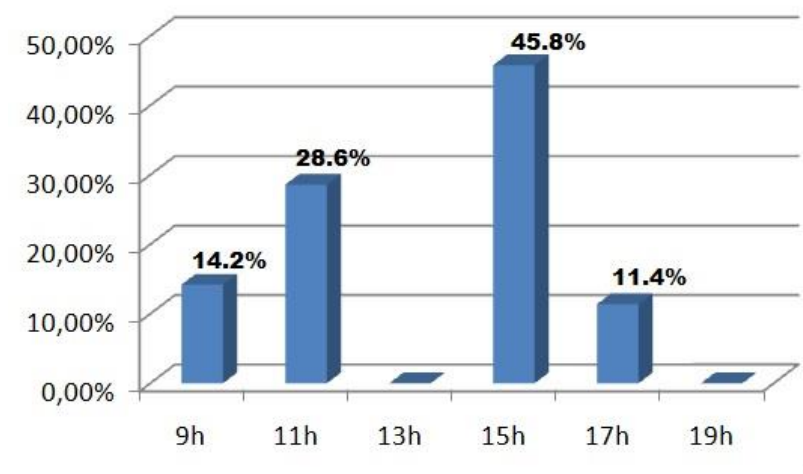
Po danima najviše korisnika koji rade u grupama bilo je u srijedu (34.5%) i u četvrtak (27.2%), a najmanje u petak (15%), dok u ponedjeljak i utorak nije bilo grupnih radova. Uglavnom je riječ o grupama po troje te jednoj grupi po četvero studenata. Rezultati su prikazani na Slici 70.

Slika 70. Broj korisnika koji rade u grupama po danima

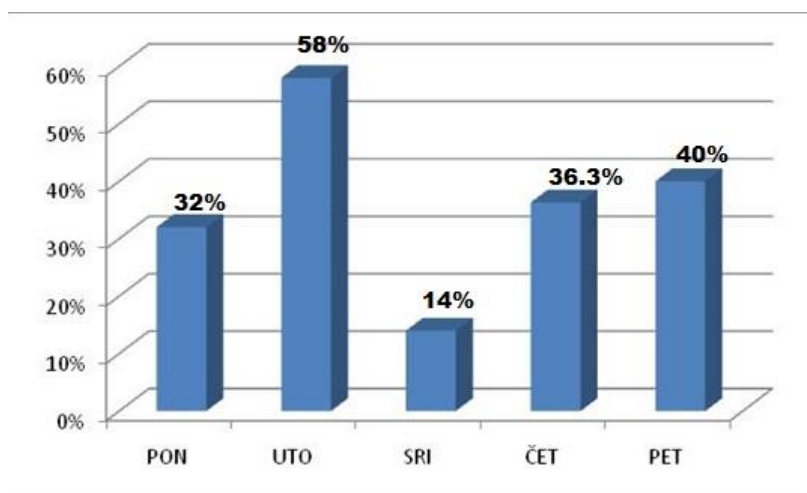
Po terminima promatranja korisnici koji su konzumirali jelo ili piće većinom su to činili u 15 sati (45.8%), a nešto manje u 11 sati (28.6%). Manji broj takvih korisnika bio je u 9 sati(

14.2%) i u 17 sati (11.4%). U terminima od 13 sati i 19 sati niti jedan korisnik nije konzumirao hranu ili piće. Rezultati su vidljivi na Slici 71.

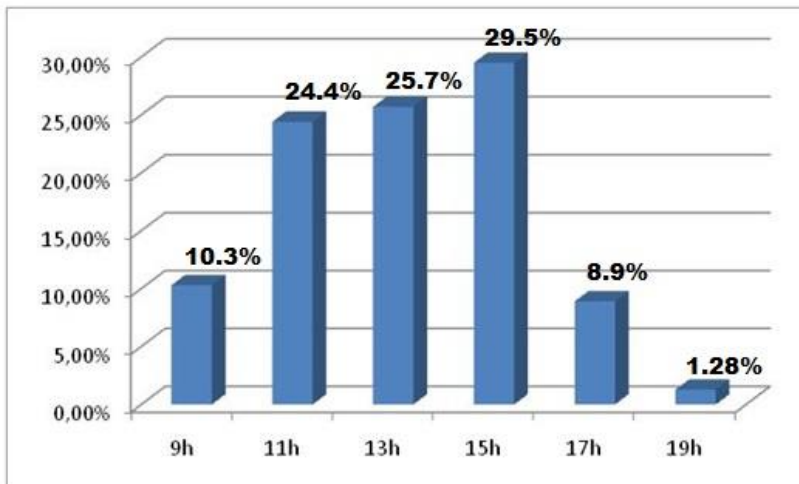
Slika 71. Broj korisnika s hranom ili pićem po terminima

U odnosu na dane najveći broj korisnika koji konzumiraju hranu ili piće uočen je u utorak (58%), a zatim u petak (40%), nakon čega slijedi četvrtak (36.3%) i ponedjeljak (32%). Najmanji broj korisnika s hranom ili pićem primijećen je u srijedu (14%). Niti jedan korisnik u prostoriji za strane jezike nije koristio mobitel, slušalice niti se odmarao. Rezultati su vidljivi na slici 72.

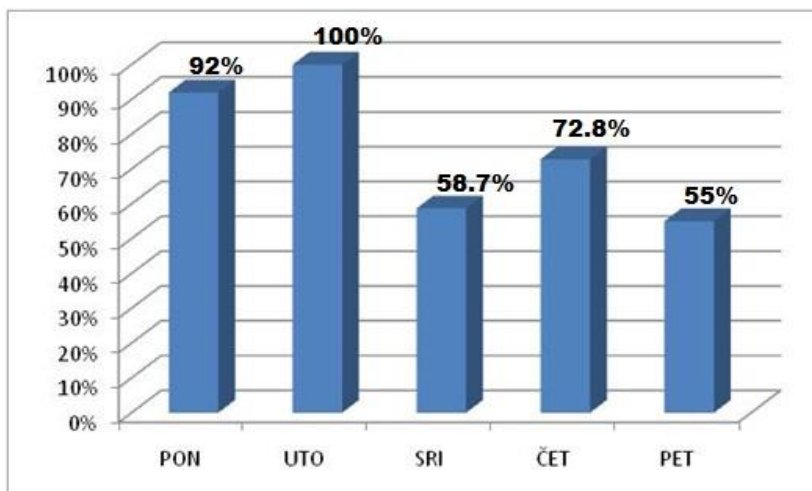
Slika 72. Broj korisnika s hranom ili pićem po danima

S obzirom na termine u tjednu najveći postotak stolova s 1 osobom zabilježen je u 15 sati (29.5%), a potom u terminima od 13 sati (25.7%) i 11 sati (24.4%). Znatno manje korisnika primijećeno je u 9 sati (10.3%) te u 17 sati (8.9%). Najmanji postotak zabilježen je u 19 sati (1.28%). Rezultati su prikazani na Slici 73.

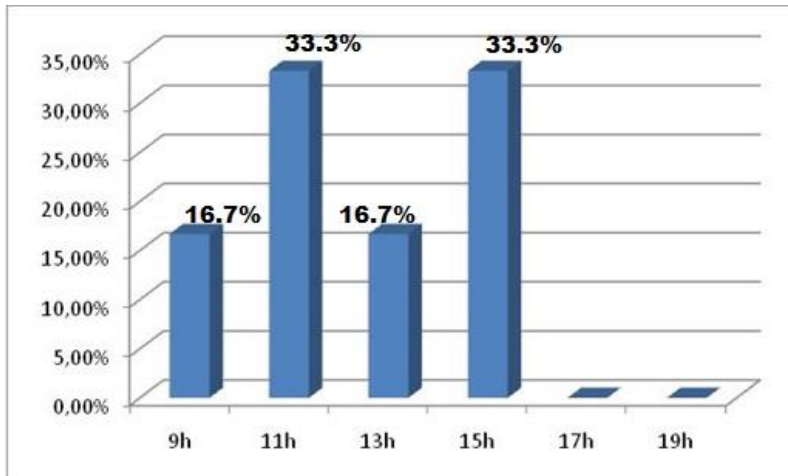
Slika 73. Broj stolova s jednom osobom po terminima

Po danima najveći postotak stolova s 1 osobom uočen je u utorak (100%) i ponedjeljak (92%), a potom u četvrtak (72.8%) i u srijedu (58.7%), dok je najmanji postotak bio u petak (55%). Rezultati su vidljivi na Slici 74.

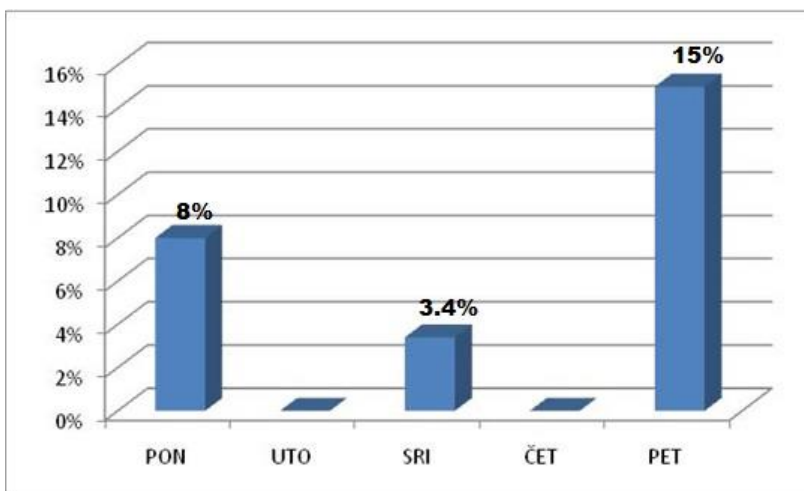
Slika 74. Broj stolova s jednom osobom po danima

S obzirom na termine u tjednu identičan i veći broj stolova za kojima su 2 osobe uočen je u terminima od 11 sati (33.3%) i 15 sati (33.3%), a manji u terminima od 9 sati (16.7%) i 13 sati (16.7%). U ostalim terminima (17 i 19 sati) nije zabilježen niti jedan stol s 2 osobe. Rezultati su vidljivi na Slici 75.

Slika 75. Broj stolova s dvije osobe po terminima

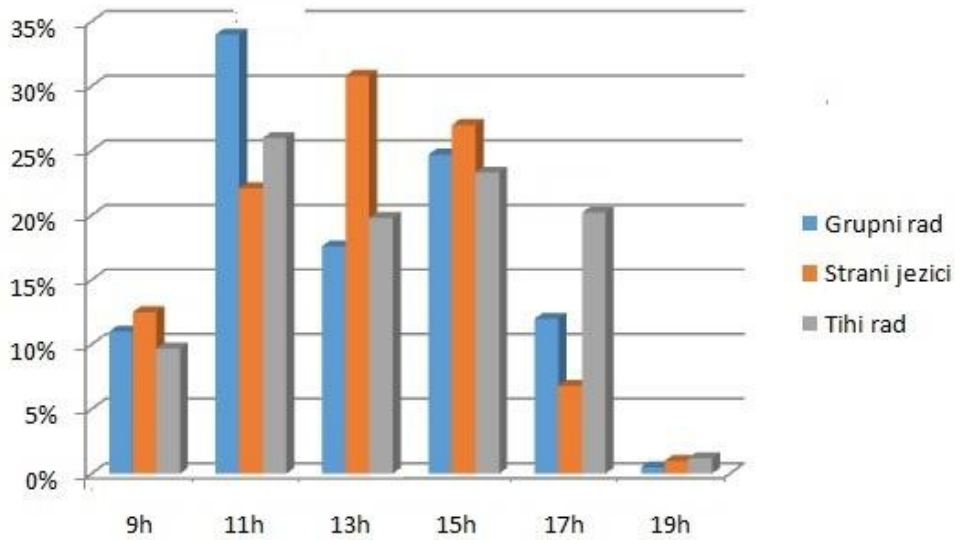
Po danima stolovi s dvije osobe uočeni su u petak (15%), zatim u ponedjeljak (8%), a namjanje u srijedu (3.4%). Ostalim danima (utorak i četvrtak) nije zabilježen niti jedan stol s dvije osobe. Rezultati su prikazani na Slici 76.

Slika 76. Broj stolova s dvije osobe po danima

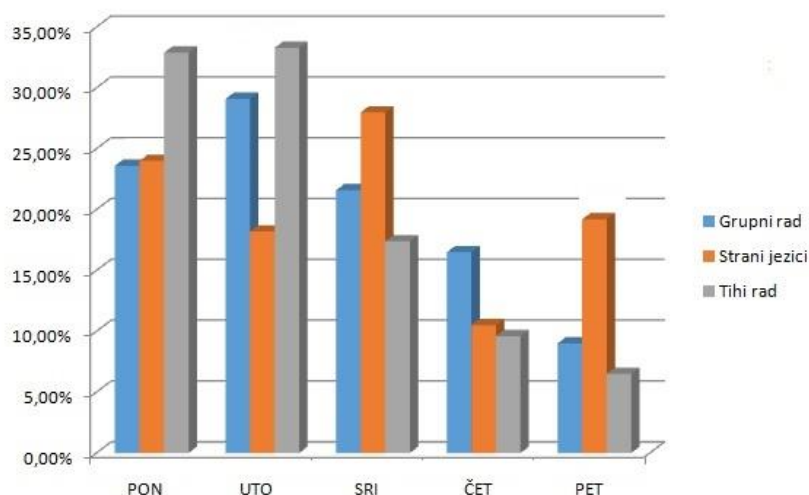
4. Rasprava

Kao što se može vidjeti na Slici 77. najviše korisnika s obzirom na termine promatranja bilo je u 11 sati u prostoriji za grupni rad (34%) i tihi rad (26%), a u prostoriji zastrane jezike u 13 sati (30.8%), dok je najmanje korisnika u svim prostorijama bilo u 19 sati, što je očekivano budući da studenti predvečer rjeđe imaju nastavu.

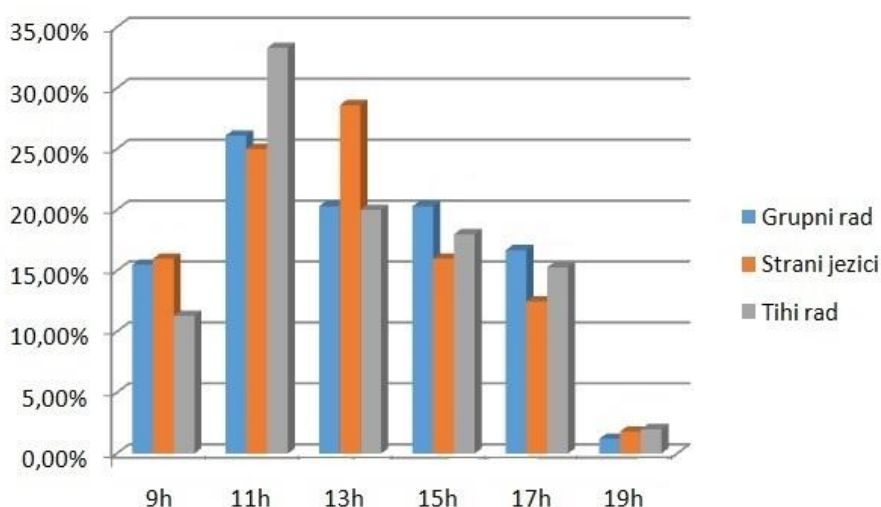
Slika 77. Korisnici u prostorima knjižnice po terminima

Najviše korisnika s obzirom na dane promatranja bilo je u utorak(33.3%) i u ponedjeljak (32.9%) unutar prostorije za tihi rad, prostorije za grupni rad u utorak(29.1%), a prostorije za strane jezike u srijedu(28%). Najmanje korisnika bilo je u petak unutar prostorije za tihi i grupni rad te u prostoriji za strane jezike u četvrtak(10.5%). Logičan je zaključak kako je manji broj korisnika krajem tjedna poradi manjeg broja predavanja, gdje se jedino prostorija za strane jezike ističe petkom sa znatno većim brojem korisnika nego ostale prostorije (Slika 78.).

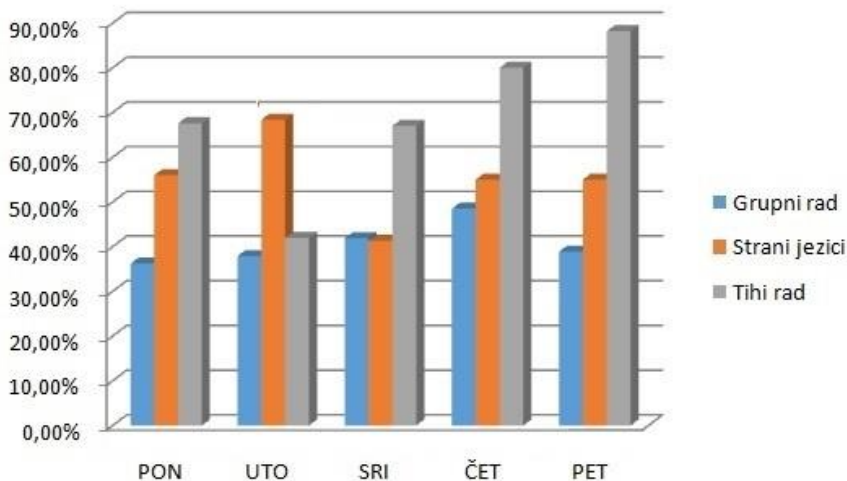
Slika 78. Korisnici u prostorima knjižnice po danima

Po terminima najveći postotak korisnika računala bio je u prostorijama za tihi rad(33.3%) i grupni rad(26.1%) u 11 sati te u prostoriji za strane jezike(28.6%) u 13 sati. Najmanji broj korisnika računala zabilježen je u 19 sati, što ponovno može rezultirati činjenicom da je većina studenata otišla s fakulteta u kasnijim satima (Slika 79.).

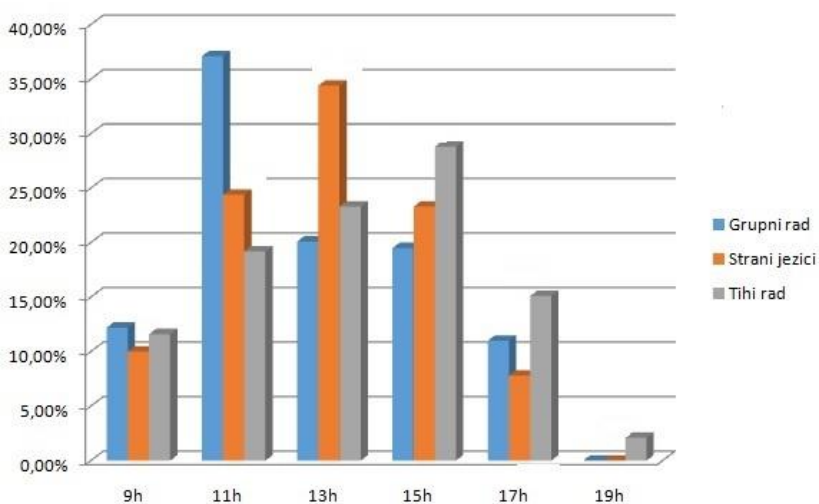
Slika 79. Korisnici računala u prostorijama knjižnice po terminima

Po danima najveći postotak korisnika računala bio je u petak unutar prostorije za tihi rad(88.2%), utorak u prostoriji za strane jezike(68.5%) te u četvrtak unutar prostorije za grupni rad(48.5%). Broj korisnika otprilike je sličan u svim prostorijama, dok je najmanji u prostoriji za grupni rad u ponedjeljak, strane jezike u srijedu te tihi rad u utorak (Slika 80.).

Slika 80. Korisnici računala u prostorijama knjižnice po danima

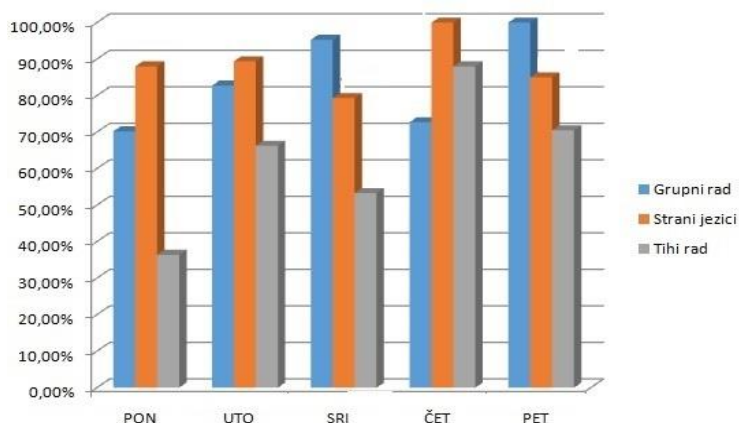
Po terminima najveći postotak korisnika koji su se bavili čitanjem zabilježen je unutar prostorije za grupni rad(37.1%) u 11 sati, prostorije za strane jezike(34.4%) u 13 sati te prostorije za tihi rad(23.3%) u 15 sati. Najmanji postotci ponovno su zabilježeni u 19 sati s obzirom na manji broj studenata prisutnih na fakultetu (Slika 81.).

Slika 81. Korisnici koji su se bavili čitanjem u prostorima knjižnice po terminima

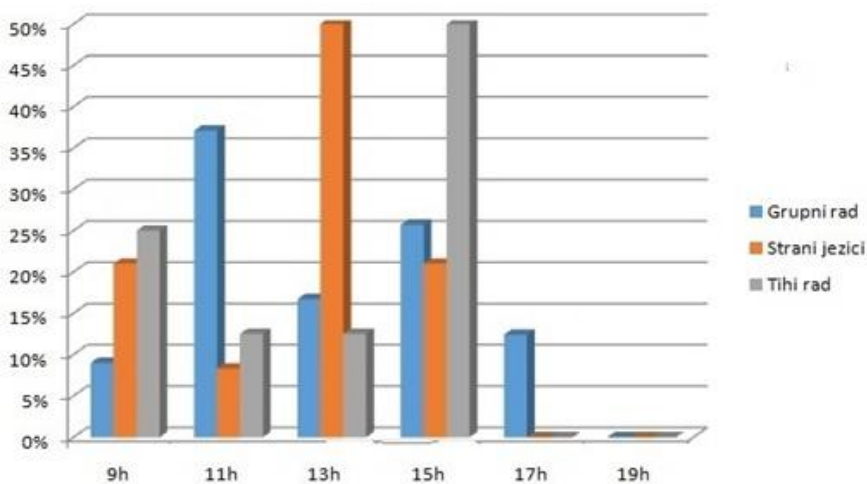
Po danima najveći postotak osoba koje su se bavile čitanjem bio je u prostoriji za grupni rad(100%) u petak te prostoriji za strane jezike(100%) i tihi rad(88%) u četvrtak. Najmanji postotak za prostoriju za grupni rad(70%) i tihi rad(36.4%) je zabilježen u ponedjeljak te

prostoriju za strane jezike(79.3%) u srijedu. Unutar knjižnice korisnici su se uglavnom u velikom broju bavili čitanjem literature te ne iznenađuje kako su rezultati svakog dana otprilike slični (Slika 82.).

Slika 82. Korisnici koji su se bavili čitanjem u prostorima knjižnice po danima

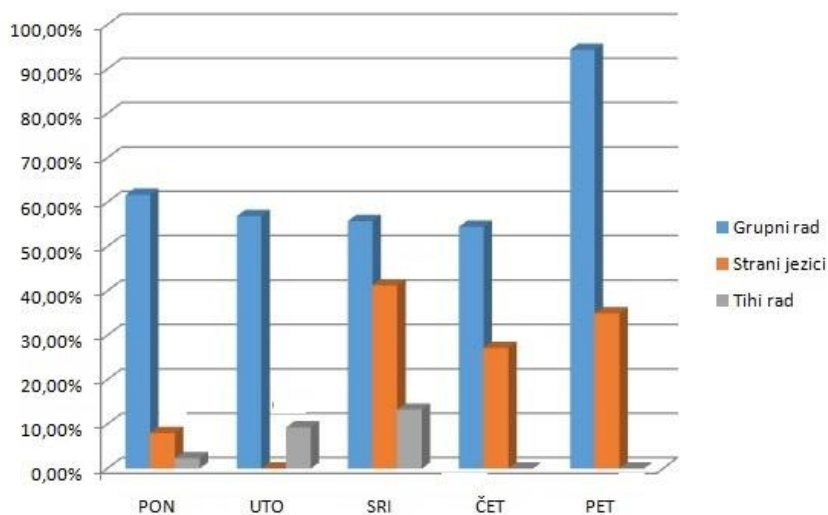
Po terminima najveći postotak osoba koje razgovaraju zabilježen je unutar prostorije za strane jezike(50%) u 13 sati, prostorije za tihi rad(50%) u 15 sati te prostorije za grupni rad(37%) u 11 sati. Najmanje osoba koje razgovaraju bilo je u terminu od 19 sati, što je ponovno za očekivati s obzirom na kasnije sate (Slika 83.).

Slika 83. Osobe koje razgovaraju u prostorijama knjižnice po terminima

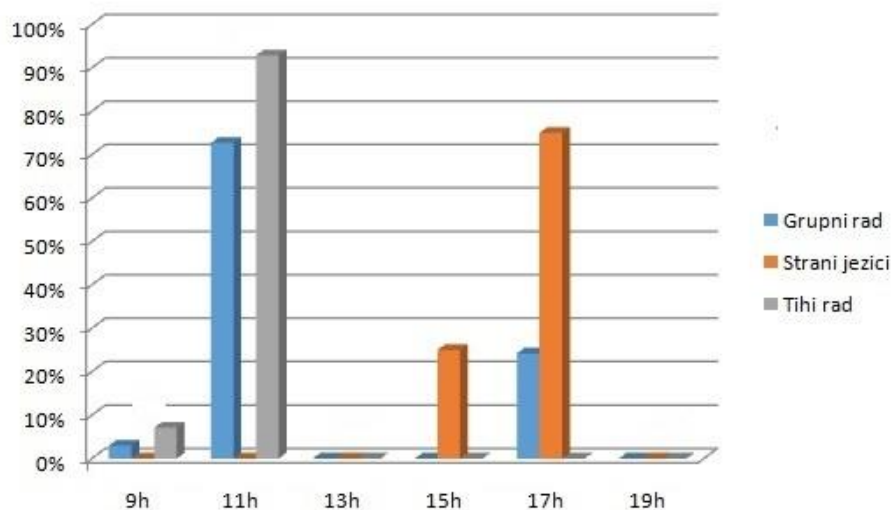
S obzirom na dane najviše osoba koje su se bavile diskusijom/razgovorom zabilježeno je u petak unutar prostorije za grupni rad(96.4%) te u prostorijama za strane jezike(41.4%) i tihi

rad(13.3%) u srijedu. Nijedan korisnik koji razgovara nije primijećen u utorak unutarprostorije za strane jezike te četvrtak i petak unutar prostorije za tihi rad. Očekivano je kako će prostorija za grupni rad biti najzastupljenija po pitanju razgovora (Slika 84.).

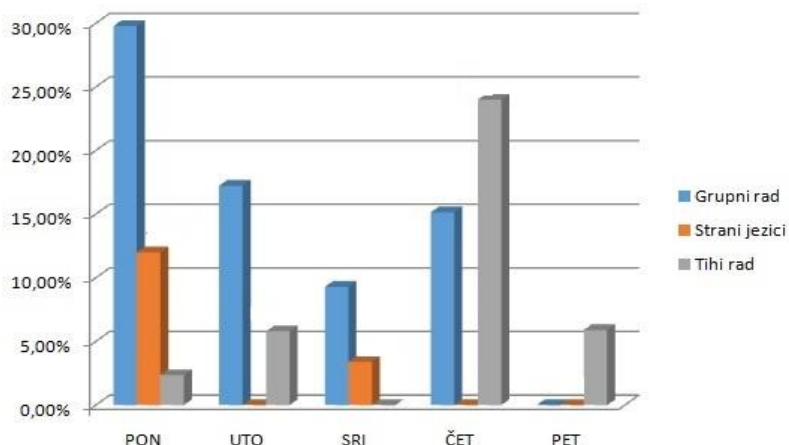
Slika 84. Osobe koje razgovaraju u prostorijama knjižnice po danima

Po terminima najviše korisnika je vodilo bilješke unutar prostorije za tihi rad(92.9%) i grupni rad (72.7%) u 11 sati te prostorije za strane jezike(75%) u 17 sati. Nijedan korisnik nije vodio bilješke u 13 sati i 19 sati niti u jednoj prostoriji. Unutar termina od 19 sati nitko nije vodio bilješke s obzirom da tada uopće nije bilo korisnika u knjižnici (Slika 85.).

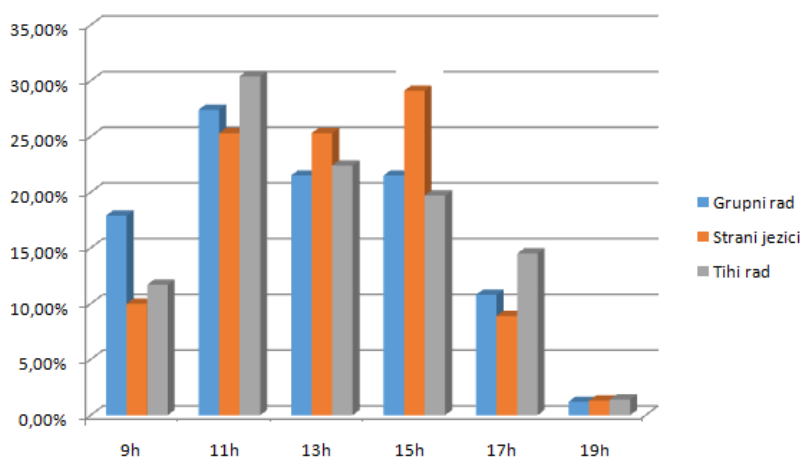
Slika 85. Korisnici koji su vodili bilješke u prostorijama knjižnice po terminima

Po danima najviše korisnika koji su vodili bilješke bilo je unutar prostorije za grupni rad(29.7%) i strane jezike(12%) u ponedjeljak te prostorije za tihi rad(24%) u četvrtak. Nijedan korisnik nije vodio bilješke unutar prostorije za grupni rad u petak, prostorije za strane jezike u utorak, četvrtak i petak te prostorije za tihi rad u srijedu. Vođenje bilješki je dosta variralo po danima (Slika 86.).

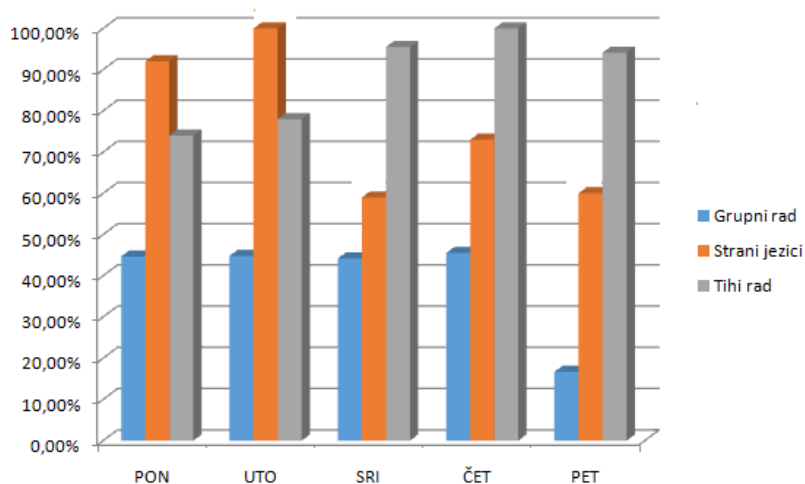
Slika 86. Korisnici koji su vodili bilješke u prostorijama knjižnice po danima

Po terminima najviše korisnika bavilo se samostalnim učenjem unutar prostorije za tihi rad(30.4%) i grupni rad (27.4%) u 11 sati te prostorije za strane jezike(29.1%) u 15 sati. Najmanje korisnika bavilo se samostalnim učenjem u 19 sati unutar svih prostorija (Slika 87.).

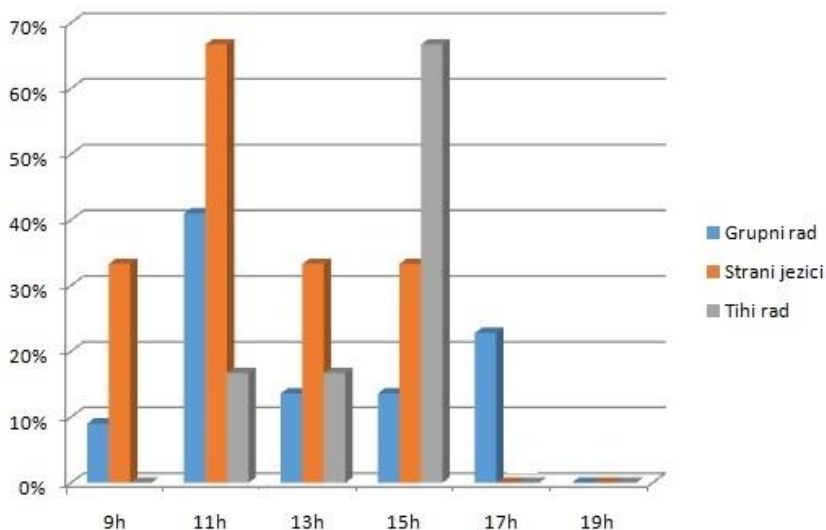
Slika 87. Korisnici koji samostalno uče u prostorima knjižnice po terminima

Po danima najveći broj korisnika koji samostalno uče zabilježen je unutar prostorije za grupni(45.5%) i tihi rad(100%) u četvrtak te prostorije za strane jezike(100%) u utorak. Najmanje korisnika primijećeno je unutar prostorije za grupni rad(16.7%) u petak, prostorije za strane jezike(59%) u srijedu te prostorije za tihi rad(74%) u ponedjeljak. Unutar prostorije za tihi rad, kao što je i predviđeno primjećuje najmanji broj takvih korisnika pa su ovakvi podaci očekivani (Slika 88.).

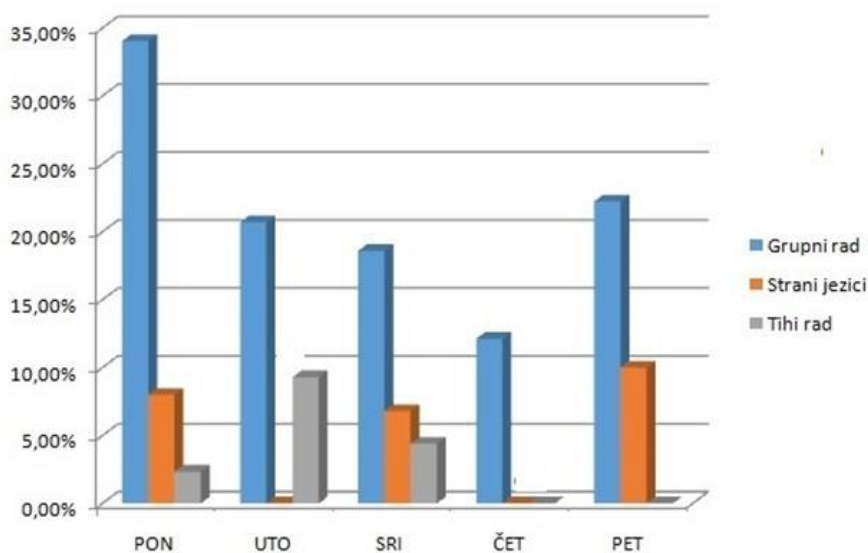
Slika 88. Korisnici koji samostalno uče u prostorima knjižnice po danima

U odnosu na termine najviše korisnika koji su radili u paru zabilježeno je unutar prostorije za grupni rad(41%) i strane jezike(66.7%) u 11 sati te prostorije za tihi rad(66.7%) u 15 sati. Nitko nije radio u paru unutar prostorije za strane jezike i tihi rad u 17 sati i 19 sati te prostorije za grupni rad u 19 sati. Rezultati su očekivani s obzirom na manji broj korisnika u kasnijim satima (Slika 89.).

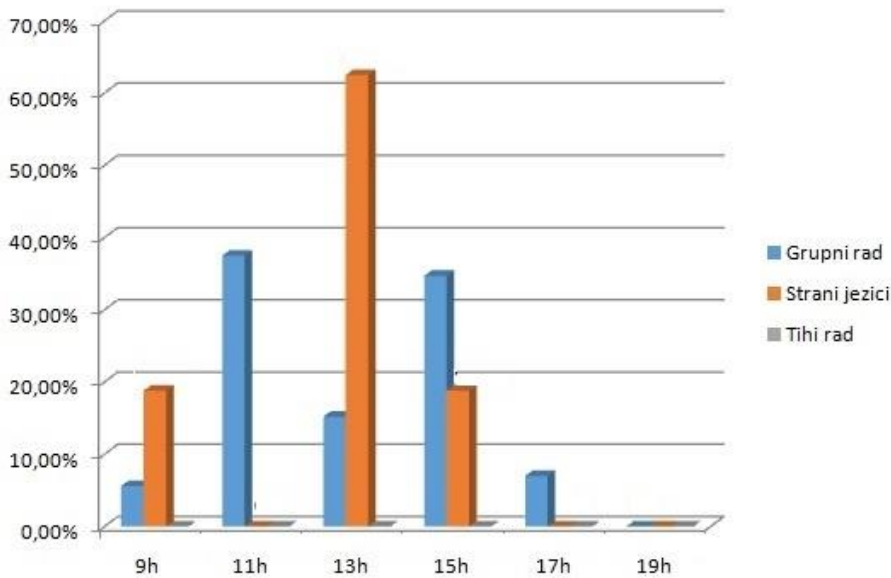
Slika 89. Korisnici koji su radili u paru unutar knjižnice po terminima

Po danima najviše korisnika koji su radili u paru bilo je unutar prostorije za grupni rad(34%) u ponedjeljak, strane jezike(10%) u petak te tihi rad(9.3%)u utorak. Niti jedan korisnik nije radio u paru u prostoriji za grupni rad u četvrtak, u prostoriji za strane jezike u utorak i četvrtak te u prostoriji za tihi rad u četvrtak i petak. Rezultati očekivano prikazuju da je puno veći broj korisnika u paru unutar prostorije za grupni rad, dok je najmanje takvih korisnika unutar prostorije za tihi rad (Slika 90.).

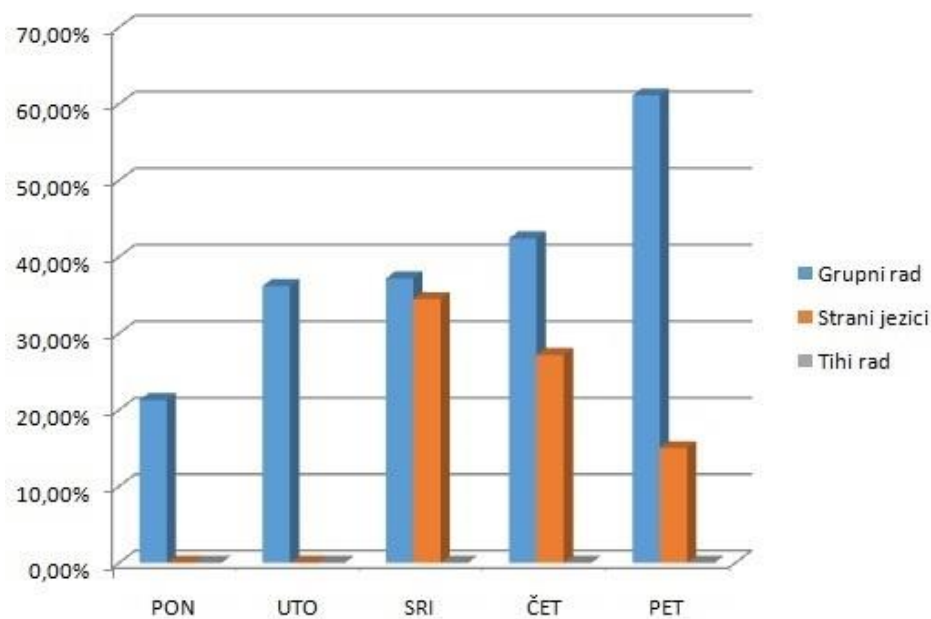
Slika 90. Korisnici koji su radili u paru unutar knjižnice po danima

Po terminima najviše korisnika koji rade u grupi primijećeno je unutar prostorije za strane jezike(62.5%)u 13 sati, prostorije za grupni rad(37.5%) u 11 sati, dok unutar prostorije za tihi rad nije zabilježen niti jedan rad u grupi. Osim toga niti jedan rad u grupi nije zabilježen u 19 sati s obzirom na kasni termin u kojem studenti vjerojatno nemaju predavanja (Slika 91.).

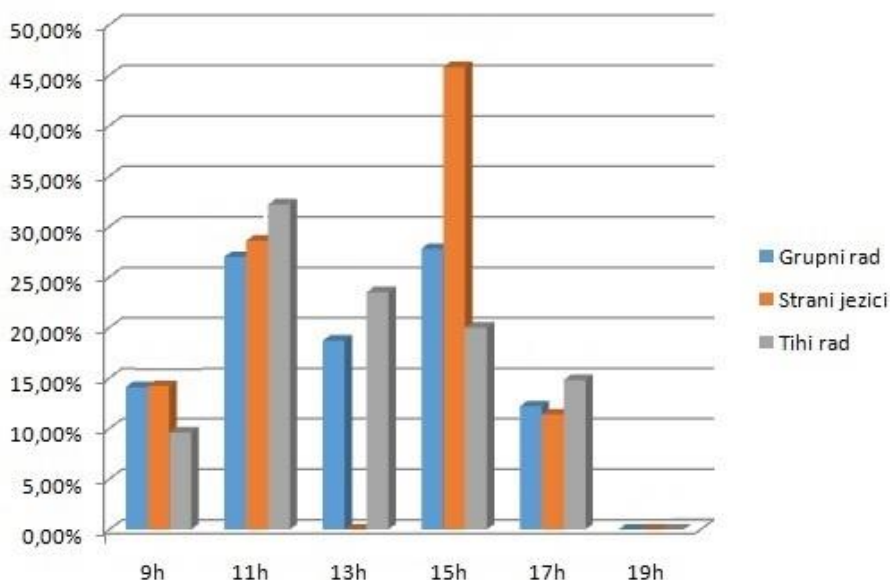
Slika 91. Korisnici koji rade u grupi unutar knjižnice po terminima

Po danima najviše korisnika koji rade u grupi zabilježeno je u petak u prostoriji za grupni rad(61.1%) vrlo vjerovatno zahvaljujući manjem broju predavanja i obaveza studenata, u srijedu u prostoriji za strane jezike(34.5%), dok u prostoriji za tihi rad nije zabilježen niti jedan grupni rad. Najmanje grupnih radova unutar prostorije za grupni rad(21.3%) primijećeno je u ponedjeljak, a niti jedan unutar prostorije za strane jezike i tihi rad u ponedjeljak i utorak. Slično kao i s radovima u paru primijećen je veći intenzitet grupnih radova unutar prostorije za grupni rad za razliku od ostalih prostorija knjižnice (Slika 92).

Slika 92. Korisnici koji rade u grupi unutar knjižnice po danima

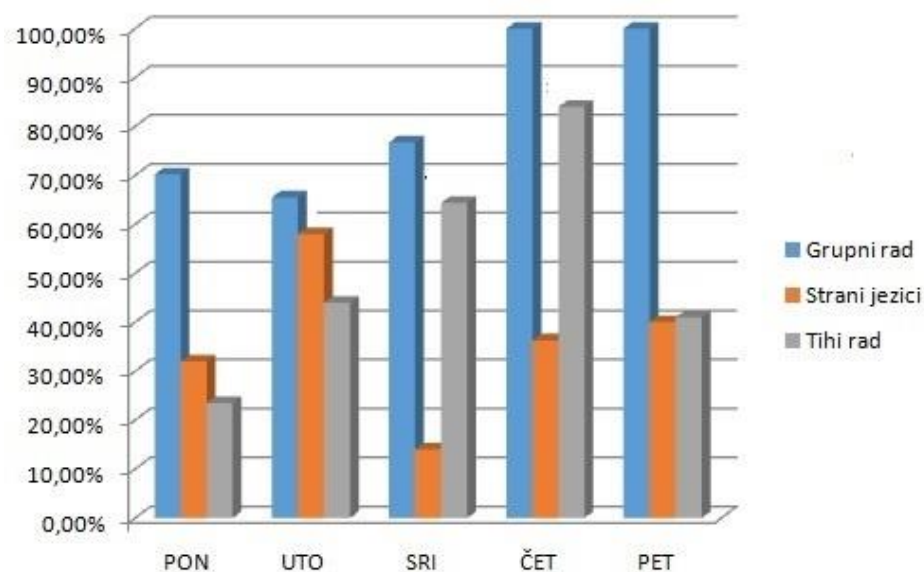
Gledano po terminima najviše korisnika s jelom/pićem bilo je u prostoriji za strane jezike(45.8%) u 15 sati, prostoriji za tihi rad (32.2%) u 11 sati te u prostoriji za grupni rad(27.8%) u 11 i 15 sati. Najmanje takvih korisnika bilo je u terminima od 19 sati što je u skladu s manjim brojem korisnika u kasnim terminima (Slika 93).

Slika 93. Korisnici s jelom/pićem u prostorijama knjižnice po terminima

Po danima najviše korisnika s jelom/pićem bilo je u prostoriji za grupni rad(100%) u četvrtak i petak, prostoriji za tihi rad(84%) u četvrtak te prostoriji za strane jezike(58%) u utorak.

Može se utvrditi kako su korisnici većinom posjedovali neku vrstu hrane/pića s naglaskom na vodu te je rezultat približno podjednak, prvenstveno u prostorijama za grupni i tihi rad (Slika 94.).

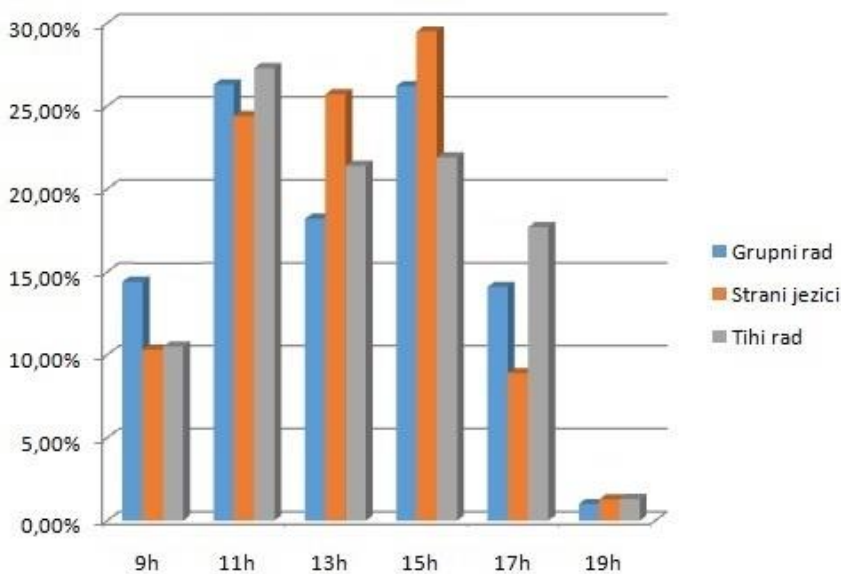
Slika 94. Korisnici s jelom/pićem u prostorijama knjižnice po danima

Mobiteli su najviše korišteni u prostoriji za grupni rad unutar termina od 11 sati. Po danima najviše korisnika s mobitelima bilo je u petak unutar prostorije za grupni rad te unutar prostorije za tihi rad u četvrtak. Najmanje korisnika mobitela unutar prostorije za tihi rad bilo je u ponedjeljak, unutar prostorije za grupni rad u srijedu, dok unutar prostorije za strane jezike nije bilo korisnika s mobitelima. Budući da su korisnici uvelike imali dostupna računala slabo korištenje mobilnih uređaja bilo je i pretpostavljeno, ostali korisnici su radili u grupama odnosno komunicirali ili iščitavali literaturu/bilješke.

Korisnika koji su se odmarali također je bilo relativno malo. Najviše takvih korisnika bilo je u prostoriji za grupni rad u terminu od 9 sati te podjednako u prostoriji za tihi rad u 15 i 17 sati. Unutar prostorije za strane jezike nije primijećen niti jedan takav korisnik.

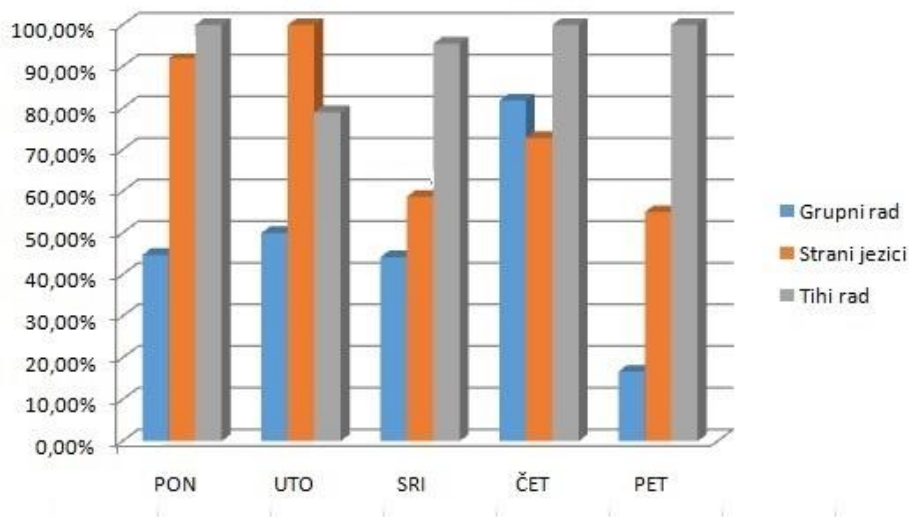
Po danima u tjednu unutar prostorije za tihi rad najviše korisnika koji odmaraju bilo je u ponedjeljak te u prostoriji za grupni rad u utorak, dok unutar prostorije za strane jezike nije zabilježen niti jedan takav korisnik. Moglo bi se reći kako su ovakvi rezultati očekivani.

Po terminima najviše osoba za 1 stolom bilo je unutar prostorije za strane jezike(29.5%) u 15 sati te gotovo identično u prostoriji za grupni rad(26.3%) u 11 sati i 15 sati, dok je unutar prostorije za tihi rad(27.3%) najviše takvih korisnika bilo u terminu od 11 sati. Najmanje osoba za 1 stolom zabilježeno je u terminu od 19 sati unutar sve tri prostorije proporcionalno malom broju studenata u tom vremenskom razdoblju (Slika 95.).

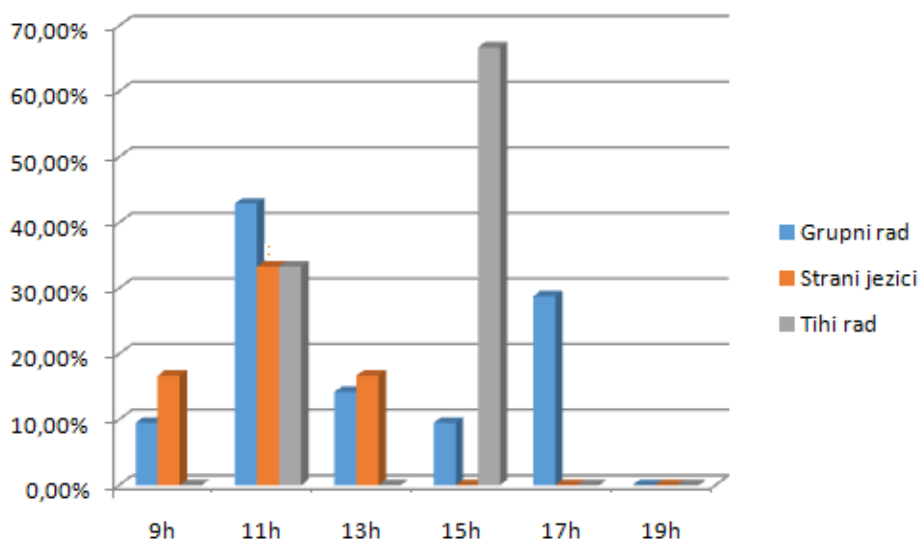
Slika 95. Stolovi s 1 osobom unutar prostorija knjižnice po terminima

Po danima najveći postotak osoba za 1 stolom zabilježen je u prostoriji za strane jezike u utorak te u prostoriji za tihi rad(100%) u ponedjeljak, petak i četvrtak, dok ih je unutar prostorije za grupni rad(81.8%) najviše bilo u četvrtak. Najmanje je takvih korisnika zabilježeno u petak unutar prostorije za grupni rad(16.7%) i prostorije za strane jezike(55%), dok ih je u prostoriji za tihi rad(79%) najmanje bilo u utorak. Rezultati su očekivani s obzirom da unutar prostorije za tihi rad korisnici najčešće rade samostalno za stolom u usporedbi s preostale dvije prostorije (Slika 96.).

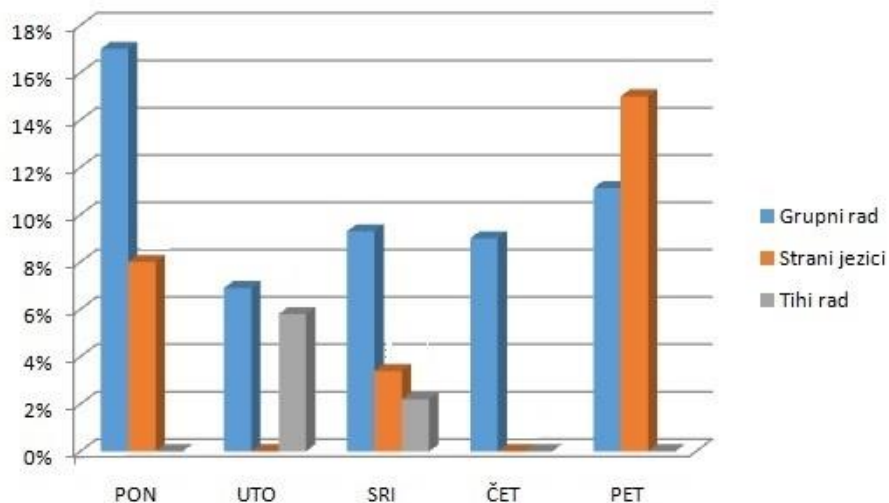
Slika 96. Stolovi s 1 osobom unutar knjižnice po danima

Po terminima najviše stolova s 2 osobe zabilježeno je u prostoriji za tihi rad(66.7%) u 15 sati, prostoriji za grupni rad(42.9%) i strane jezike(33.3%) u 11 sati. Stolova za kojima su radile 2 osobe nije bilo unutar prostorije za grupni rad u terminu od 19 sati, strane jezike u 15, 17 i 19 sati te tihi rad u 9,13,17 i 19 sati. Kod ovakvih rezultata iznenađuje broj korisnika u terminu od 15 sati unutar prostorije za tihi rad, koji znatno odstupa od ostalih termina (Slika 97.).

Slika 97. Stolovi s 2 osobe unutar prostorija knjižnice po terminima

Po danima najveći postotak stolova s 2 osobe zabilježen je unutar prostorije za grupni rad(17%) u ponedjeljak, potom prostorije za strane jezike(15%) u petak i tihi rad(5.8%) u utorak.Stolova za kojima su radile 2 osobe nije bilo unutar prostorije za strane jezike u utorak i četvrtak te prostorije za tihi rad u ponedjeljak, četvrtak i petak (Slika 98.). Budući da prostorija za grupni rad služi uvelike za zajednički rad studenata rezultati su očekivani s obzirom da se uvelike radi u grupama i parovima.

Slika 98. Stolovi s 2 osobe unutar prostorija knjižnice po danima

5. Zaključak

Intenzitet korištenja knjižničnih prostora uvelike ovisi o kvaliteti usluga te organizaciji prostora i opreme. Visokoškolske knjižnice svakodnevno se susreću s izazovima vezanim uz različite zahtjeve korisnika te proširenjima nužnim poradi povećanja vlastite funkcionalnosti. Istraživanja provedena unutar knjižnica služe kao pomagala pri izradi daljnjih smjernica te kao što je vidljivo iz niz primjera prakse s naglaskom na američke visokoškolske knjižnice opisane kroz rad, uvelike doprinose kvalitetnijem knjižničnom poslovanju. Prostor i oprema utječu na zadovoljstvo korisnika te moraju biti unaprijed isplanirani s obzirom na korisničku populaciju, kao i redovno održavani u skladu s novim tehnologijama i zastarjelosti opreme. Ugodan boravak, osvjetljenje, jednostavna snalažljivost u prostoru kao i dovoljan broj opreme uključujući ostale bitne kriterije vezane uz prostor služe kao temeljne smjernice istraživanja, putem čijih se rezultata u konačnici dolazi do podataka o njihovoj kvaliteti te promjenama nužnim za daljnji napredak. Ukoliko su prostorne karakteristike, oprema uključujući tehnološki aspekt zadovoljene, broj i zadovoljstvo korisnika će biti daleko veći, samim time knjižnično poslanje i cilj ostaju opravdani.

Nakon detaljne analize i usporedbe promatranih elemenata u prostorijama knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, pokazalo se da rezultati istraživanja podupiru većinu predviđenih pretpostavki, uz nekoliko izuzetaka. U prostoriji za tihi rad primjećuje se najveći postotak korisnika tijekom tjedna, premda se broj korisnika znatno povećavao unutar ostalih prostorija s naglaskom na prostoriju za grupni rad. Najveći postotak zauzetosti unutar sve tri prostorije bio je u periodu od 11 do 13 sati, dok je po danima od ponedjeljka do srijede zabilježeno najviše korisnika, što se uvelike razlikuje od početne pretpostavke da je sredinom tjedna broj korisnika najveći. Po pitanju zauzetosti također se ističe prostorija za strane jezike koja je u petak imala nagli porast broja korisnika u odnosu na ostale dvije prostorije, iako petkom obično studenti imaju manje obaveza. Najviše korištenih računala uočeno je unutar prostorije za tihi rad, osobito krajem tjedna te nešto slabije unutar prostorije za strane jezike, dok je prostorija za grupni rad posjedovala najmanji broj korisnika za računalima. Po terminima najmanji broj korisnika računala bio je u 19 sati, kao i korisnika koji su se bavili čitanjem, razgovorom, učenjem, grupnim radovima i slično, što je očekivano budući da većina studenata napušta fakultet u predvečernjim satima nakon nastave. Unutar prostorije za tihi rad

u terminu od 15 sati, za razliku od ostalih termina primijećen je velik broj korisnika koji sjede u parovima, što iznenađuje budući da je prostorija za tihi rad namijenjena samostalnom radu. Samostalno učenje, kao što se i pretpostavilo najzastupljenije je unutar prostorija za tihi rad i prostorije za strane jezike, dok je najmanji broj korisnika koji samostalno uče bio unutar prostorije za grupni rad, gdje su prevladavali radovi u grupama s najvećim postotkom u petak, vrlo vjerojatno zahvaljujući manjem broju predavanja. Vođenje bilješki uvelike je variralo po danima, dok je po terminima najviše korisnika koji vode bilješke zabilježeno u 11 sati unutar prostorije za grupni i tihi rad te u 17 sati u prostoriji za strane jezike. Što se tiče hrane i pića korisnici su uglavnom rjeđe konzumirali flaširanu vodu unutar sve tri prostorije, a najviše u prostoriji za grupni rad te su izrazito slabo koristili mobitele, laptose, slušalice i ostala tehnološka pomagala. Može se utvrditi kako su s obzirom na prethodno provedeno istraživanje 2013. godine tehnološke i prostorne potrebe korisnika zadovoljene unutar prostorije za tihi rad te se u usporedbi s istim istraživanjem uvelike povećalo korištenje ostalih prostorija s naglaskom na prostoriju za grupni rad. Zahvaljujući većem broju korisnika unutar ostalih prostorija, preporuča se dodatno proširenje prostora ili po mogućnosti selidba te uvođenje većeg broja računala, budući da velik broj korisnika koji rade u paru ili u grupama za računalom ne pronalaze dovoljno slobodnih mjesta u prostoriji za grupni rad te su prisiljeni seliti u prostoriju za tihi rad. Računala se i dalje uvelike koriste unutar svih prostorija paralelno s iščitavanjem literature i grupnim radovima te se može zaključiti da su korisnici uglavnom zadovoljni kvalitetom opreme u usporedbi sa stanjem od prije par godina. Rezultati ovog istraživanja mogu poslužiti knjižnici Filozofskog fakulteta u Osijeku pri vrednovanju njezinih usluga i daljnjoj reorganizaciji prostora. Budući da je knjižnica krajem 2015. godine počela sa selidbom i preuređenjem, preporuča se ponoviti ovakvo istraživanje kako bi se utvrdilo zadovoljavali i dalje prostor knjižnice Filozofskog fakulteta potrebe korisnika, naročito kada je u pitanju proširenje prostora i povećanje broja računala.

6.Literatura

1. Agosto, Denise E.; Pacheco Bell, Jonathan; Bernier, Anthony; Kuhlmann, Meghann. „This is our library, and it“s a pretty cool place“: a user-centered study of public library YA spaces.// *Public Library Quarterly* 43, (2015), str. 23-43. URL: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01616846.2015.1000777> (2016-07-12)
2. Anderson, Sean; Weatherbee, Sue. Growing a technology equipment service in an academic library.// *Computers in Libraries* 32, (2012), str. 6-8. URL: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=84&sid=dbca9ebe-b136-4c3b-ad95-df72fd434a73%40sessionmgr103&hid=116> (2016-07-19)
3. Bailin, Kylie. Changes in academic library space: a case study at the University of new South Wales.// *Australian Academic & Research Libraries* 42, 4 (2013), str. 342-356. URL: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00048623.2011.10722245> (2016-06-06)
4. Beck, Susan E.; Manuel, Kate. *Practical research methods for librarians and information professionals*. Neal-Schuman Publishers, 2008.
5. Brophy, Peter. *The academic library*. London: Facet Publishing, 2005.
6. Creelman, Alastair. Public libraries as learning spaces.//*Scandinavian library quaterly* 45, 1(2012),str. 16-17. URL: <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A537588&dswid=-8255> (2016-06-06)
7. Faletar Tanacković, Sanjica; Lacović, Darko; Gašo, Gordana. Student use of library physical spaces: unobtrusive observation of study spaces in an academic library. // *Libraries in the Digital Age (LIDA) Proceedings / ed. by Bosančić, Boris ; Faletar Tanacković, Sanjica. Zadar : University of Zadar, Department of Information Sciences, 2014*. URL: <http://ozk.unizd.hr/proceedings/index.php/lida/article/download/114/116> (2016-06-05)
8. Gaines, Shelia. You want coffe with that? Revisiting the library as place.// *The Christian Librarian* 59, 1(2016), str. 79-86. URL: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=9&sid=dbca9ebe-b136-4c3b-ad95-df72fd434a73%40sessionmgr103&hid=116> (2016-07-12)
9. Houghton, Kirralie; Foth, Marcus; Miller, Evone. The continuing relevance of the library as a third place for non-users of IT: the case of Canada Bay.// *The Australian Library Journal* 62, (2013), str. 1-21. URL: http://eprints.qut.edu.au/56428/1/ALJ_Feb_2013_Houghton_Foth_Miller.pdf (2016-07-12)
10. Jakowska, Maria Anna; Marcum, James W. Sustainability challenge for academic libraries: planning for the future.// *College & Research Libraries* 71, 2(2010), str. 160-170. URL: <http://crl.acrl.org/content/71/2/160.full.pdf+html> (2016-06-06)

11. Johnson, Michael W.; Finlay, Stephen C. When and where: patron use of computer banks and study rooms.// *Library Philosophy and Practice* (2013). URL: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2394&context=libphilprac> (2016-05-06)
12. Khoo, Michael J.; Rozaklis, Lily; Hall, Catherine; Kusunoki, Diana. A really nice spot: evaluating place, space and technology in academic libraries. // *College & Research Libraries* 77, 1 (2016), str. 51-70. URL:<http://crl.acrl.org/content/early/2015/04/10/crl15-698.full.pdf+html> (2016-06-06)
13. Latimer, Karen. Collections to connections: changing spaces and new challenges in academic library buildings.// *LibraryTrends*60, 1(2011), str. 112-133. URL: <https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/31864/60.1.latimer.pdf?sequence=2> (2016-06-06)
14. May, Francine. Methods for studying the use of public spaces in libraries.// *Canadian Journal of Information and Library Science* 35, 4(2011),str. 354-366. URL:https://mruir.mtrooyal.ca/xmlui/bitstream/handle/11205/107/CJILS_FMay_preprint.pdf?sequence=1 (2016-05-08)
15. May, Francine; Swabey, Alice. Using and experiencing the academic library: a multisite observational study of space and place.// *College & Research Libraries* 76, 6(2015), str. 771-195. URL: <http://crl.acrl.org/content/76/6/771.full.pdf+html> (2016-05-06)
16. McArthur, John A.; Graham, Valerie Johnson. User-experience design and library spaces: a pathway to innovation?// *Journal of Library Innovation* 6, 2(2015) str. 1-14. URL: <http://www.libraryinnovation.org/article/view/316/680> (2016-06-06)
17. Moore, Jean Cowden. Sofas and schoolwork: college libraries are becoming comfy spots for research and study. URL: <http://www.vcstar.com/news/education/sofas-and-schoolwork-ep-373858592-352584151.html> (2016-07-12)
18. Pierard, Cindy; Lee, Norice. Studying space: improving space planning with user studies.// *Journal of Access Services* 8, 4(2011), str. 190-207. URL: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/15367967.2011.602258?redirect=1> (2016-05-08)
19. Sloan, Elanie. Library as a place in communities: A literature review. URL: <https://theidaholibrarian.wordpress.com/2013/11/17/library-as-place-in-communities-a-literature-review/> (2016-07-12)
20. Suarez, Doug. What students do when they study in the library: using ethnographic methods to observe student behaviour.// *Electronic Journal of Academic and Special Librarianship* 8, 3(2007). URL: http://southernlibrarianship.icaap.org/content/v08n03/suarez_d01.html (2016-05-08)

21. Thompson, Susan. Student use of library computers: are desktop computers still relevant in today's libraries?// Information Technology and Libraries 31, 4(2012), str. 20-33. URL: <https://ejournals.bc.edu/ojs/index.php/ital/article/download/2284/pdf> (2016-05-06)

22. Turner, Arlee; Welch, Bernadette; Reynolds, Sue. Learning spaces in academic libraries: a review of the evolving trends.// Australian Academic & Research Libraries 44, 4(2013), str. 226-234. URL: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00048623.2013.857383> (2016-06-06)

23. Zgrada, prostorije i oprema za knjižnice. URL: <http://www.ffzg.unizg.hr/infoz/biblio/nastava/dz/text/pog9.htm> (2016-07-19)

7. Prilozi

7.1. Prostorija za grupni rad

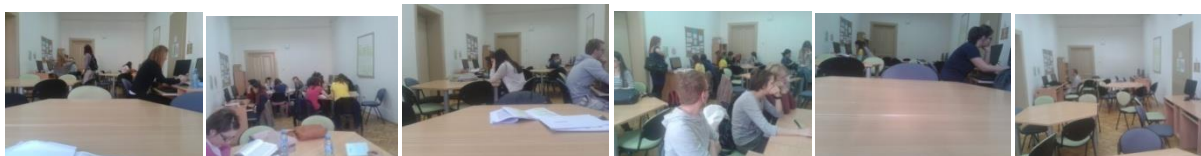
Ponedjeljak

9 sati 11 sati 13 sati 15 sati 17 sati 19 sati

Utorak

9 sati 11 sati 13 sati 15 sati 17 sati 19 sati

Srijeda:

9 sati 11 sati 13 sati 15 sati 17 sati 19 sati

Četvrtak

9 sati 11 sati 13 sati 15 sati 17 sati 19 sati

Petak

9 sati

11 sati

13 sati

15 sati

17 sati

19 sati

7.2.Prostorija za tihi rad

Ponedjeljak

9 sati

11 sati

13 sati

15 sati

17 sati

19 sati

Utorak

9 sati

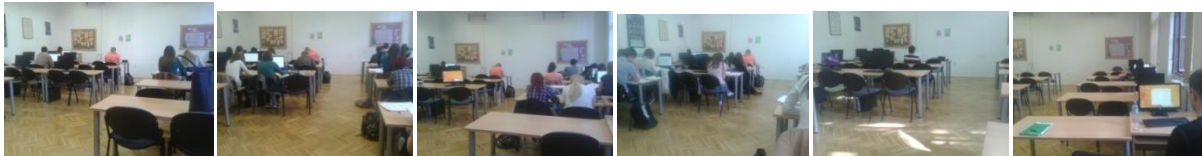
11 sati

13 sati

15 sati

17 sati

19 sati

Srijeda

9 sati

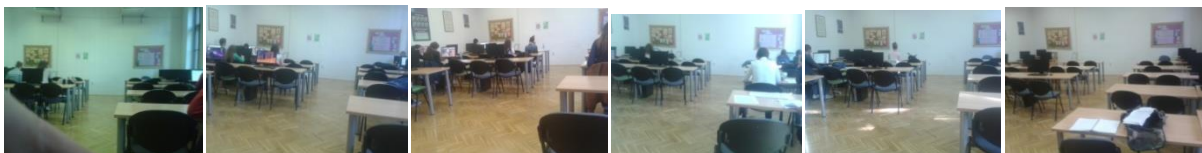
11 sati

13 sati

15 sati

17 sati

19 sati

Četvrtak

9 sati

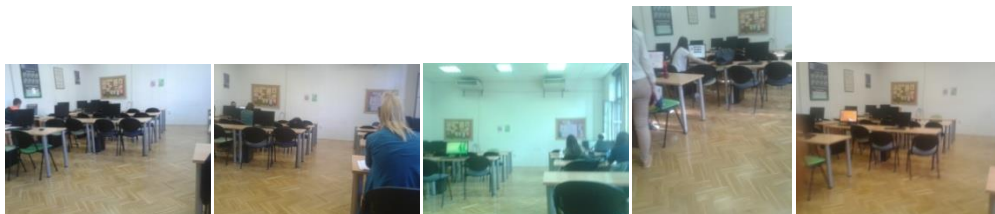
11 sati

13 sati(rad.)

15 sati

17 sati

19 sati

Petak

9 sati

11 sati

13 sati

15 sati

17 sati

19 sati

7.3.Prostorija za strane jezike

Ponedjeljak

9 sati

11 sati

13 sati

15 sati

17 sati

19 sati

Utorak

9 sati

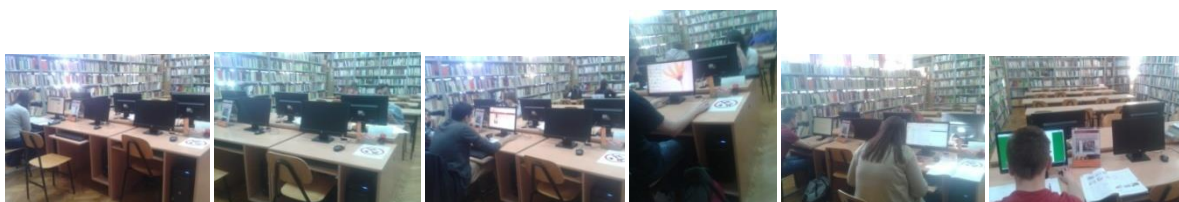
11 sati

13 sati

15 sati

17 sati

19 sati

Srijeda

9 sati

11 sati

13 sati

15 sati

17 sati

19 sati

Četvrtak

9 sati

11 sati

13 sati

15 sati

17 sati

19 sati

Petak

9 sati

11 sati

13 sati

15 sati

17 sati

19 sati

7.4. Tablica elemenata

SLOBODNA RADNA MJESTA/STOLOVI	9	11	13	15	17	19	UKUPNO SLOBODNIH MJESTA
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
KORISNICI	9	11	13	15	17	19	UKUPNO KORISNIKA
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
RAČUNALA	9	11	13	15	17	19	UKUPNO RAČUNALA
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
LAPTOP	9	11	13	15	17	19	UKUPNO LAPTOPA
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
ČITANJE	9	11	13	15	17	19	UKUPNO ČITANJE
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
RAZGOVOR	9	11	13	15	17	19	UKUPNO RAZGOVOR

PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
BILJEŠKE	9	11	13	15	17	19	UKUPNO BILJEŠKE
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
SAMOSTALNO UČENJE	9	11	13	15	17	19	UKUPNO SAMOSTALNO UČ.
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
UČENJE U PARU	9	11	13	15	17	19	UKUPNO UČENJE U PARU
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
GRUPNO UČENJE	9	11	13	15	17	19	UKUPNO GRUPNO UČENJE
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
DISKUSIJA	9	11	13	15	17	19	UKUPNO DISKUSIJA
PON							
UTO							

SRI							
ČET							
PET							
JELO I PIĆE	9	11	13	15	17	19	UKUPNO JELO I PIĆE
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
MOBITEL	9	11	13	15	17	19	UKUPNO MOBITEL
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
SLUŠALICE	9	11	13	15	17	19	UKUPNO SLUŠALICE
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
ODMOR	9	11	13	15	17	19	UKUPNO ODMOR
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							
BROJ STOLOVA ZA KOJIMA JE 1 OSOBA	9	11	13	15	17	19	UKUPNO STOLOVA
PON							
UTO							
SRI							
ČET							

PET							
BROJ STOLOVA ZA KOJIMA SU 2 OSOBE	9	11	13	15	17	19	UKUPNO STOLOVA
PON							
UTO							
SRI							
ČET							
PET							